

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

**Кафедра податкового менеджменту та фінансового моніторингу імені
Миколи Чумаченка**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ОБЛІК І АУДИТ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ»**

галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 071 Облік і оподаткування

Форма навчання: очна (денна), заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**«ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ РОЗПОРЯДНИКІВ БЮДЖЕТНИХ
КОШТІВ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЮ
НЕРУХОМІСТЮ»**

здобувача Левченка Данііла Юрійовича

(підпис)

Науковий керівник: д.е.н, Коритник Л.П.

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з
атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Ловінська Л.Г.

(підпис)

Київ 2025

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 132 сторінки, основний текст кваліфікаційної магістерської роботи викладено на 115 сторінок друкованого тексту. Робота містить 35 таблиць, 12 рисунків, список використаних джерел з 64 найменувань та 7 додатки.

«Облік та аналіз операцій розпорядників бюджетних коштів з основними засобами та інвестиційною нерухомістю»

Об'єктом дослідження є обліково-аналітичне забезпечення управління необоротними активами розпорядниками бюджетних коштів.

Предметом дослідження є теоретичні, організаційні та методичні підходи до обліку і аналізу операцій з основними засобами та інвестиційною нерухомістю на прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Метою кваліфікаційної роботи є розроблення теоретико-методичних і практичних підходів до обліку та аналізу операцій з основними засобами та інвестиційною нерухомістю розпорядника бюджетних коштів на прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана, спрямованих на підвищення ефективності управління матеріально-технічними ресурсами.

Відповідно до поставленої мети визначено *такі завдання*:

- розкрити економічну сутність і класифікацію основних засобів та інвестиційної нерухомості в державному секторі;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку операцій з такими активами;
- дослідити теоретичні аспекти аналізу основних засобів і інвестиційної нерухомості;

ЗМІСТ

ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ І ІНВЕСТИЦІЙНОЇ НЕРУХОМОСТІ РОЗПОРЯДНИКАМИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ.....	14
1.1. Економічна сутність та класифікація основних засобів та інвестиційної нерухомості у державному секторі.....	14
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку операцій з основними засобами та інвестиційною нерухомістю	24
1.3. Теоретичні питання аналізу основних засобів та інвестиційної нерухомості.....	37
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЮ НЕРУХОМІСТЮ РОЗПОРЯДНИКАМИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ.....	47
2.1. Облік надходження та оприбуткування об'єктів основних засобів та інвестиційної нерухомості.....	47
2.2. Особливості обліку експлуатації та вибуття об'єктів основних засобів та інвестиційної нерухомості.....	62
2.3. Розкриття інформації про об'єкти основних засобів та інвестиційної нерухомості у фінансовій звітності.....	77
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЮ НЕРУХОМІСТЮ РОЗПОРЯДНИКАМИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ.....	88
3.1. Організаційні аспекти аналізу основних засобів та інвестиційної нерухомості.....	88
3.2. Методичні підходи до аналізу ефективності використання основних засобів та інвестиційної нерухомості.....	97
3.3. Ключові напрями підвищення ефективності використання основних засобів та інвестиційної нерухомості в умовах цифровізації	113
ВИСНОВКИ.....	126
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	129
ДОДАТКИ.....	137

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах бюджетних обмежень, цифрової трансформації державного управління та зростання вимог до ефективності використання державних ресурсів особливої ваги набувають питання обліку та аналізу операцій з основними засобами та інвестиційною нерухомістю розпорядників бюджетних коштів. Матеріально-технічна база закладів вищої освіти, зокрема Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (далі-КНЕУ імені Вадима Гетьмана), є ключовим ресурсом забезпечення якісного освітнього процесу, проведення наукових досліджень та виконання державних функцій. Проте високий рівень зносу, обмеженість бюджетного фінансування та фрагментарність нормативної бази ускладнюють управління такими активами й потребують удосконалення методичних та організаційних підходів до їх обліку та аналізу. Це зумовлює актуальність обраної теми для економічної науки та практики державного сектору України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми обліку та аналізу основних засобів та інвестиційної нерухомості у державному секторі досліджували такі відомі вчені, серед яких: М. Бондар [2], Т. Єфименко [55], З.-М. Задорожний [11], Л. Коритник [14], Л. Кіндрацька, Т. Ларікова [12], С. Левицька [6], Л. Ловінська [17;18], І. Парасій-Вергуненко [17;18], С. Свірко [46], Н. Сушко [6], О. Цятковська [48] та інші.. У їхніх працях висвітлено питання оцінки необоротних активів, переоцінки, амортизації, структурного аналізу, методики управління майном бюджетних установ, порівняння НП(С)БОДС та МСБОДС. Проте низка аспектів залишається недостатньо вирішеною, зокрема особливості обліку інвестиційної нерухомості розпорядниками бюджетних коштів, методичні підходи до аналізу ефективності використання основних засобів у закладах вищої освіти, а також формування цифрових інструментів моніторингу стану основних засобів. Саме ці питання становлять наукову новизну та практичну значущість даної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є розроблення теоретико-методичних і практичних підходів до обліку та аналізу операцій з основними засобами та інвестиційною нерухомістю розпорядника бюджетних коштів на прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана, спрямованих на підвищення ефективності управління матеріально-технічними ресурсами.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити **такі завдання:**

- розкрити економічну сутність і класифікацію основних засобів та інвестиційної нерухомості в державному секторі;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку операцій з такими активами;
- дослідити теоретичні аспекти аналізу основних засобів і інвестиційної нерухомості;
- охарактеризувати систему обліку надходження, експлуатації та вибуття об'єктів основних засобів і інвестиційної нерухомості в КНЕУ імені Вадима Гетьмана;
- оцінити порядок розкриття інформації про необоротні активи у фінансовій звітності;
- визначити організаційні засади проведення аналізу основних засобів у бюджетній установі;
- удосконалити методичні підходи до аналізу ефективності використання необоротних активів;
- сформулювати напрями підвищення ефективності управління основними засобами та потенційної інвестиційної нерухомості в умовах цифровізації.

Об'єкт дослідження – обліково-аналітичне забезпечення управління необоротними активами розпорядниками бюджетних коштів.

Предмет дослідження – теоретичні, організаційні та методичні підходи до обліку і аналізу операцій з основними засобами та інвестиційною нерухомістю на прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Методи дослідження. У роботі застосовано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів: аналіз і синтез – для узагальнення теоретичних положень; порівняльний метод – для зіставлення національних та міжнародних стандартів; економічний аналіз (горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний) – для оцінки стану та ефективності використання основних засобів; методи групування та класифікації – для систематизації активів; графічний метод – для візуалізації результатів; аналітичне моделювання й інтегральна оцінка – для обґрунтування напрямів модернізації та цифровізації управління.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість полягає в уточненні понятійного апарату та розвитку методичних підходів до обліку й аналізу основних засобів та інвестиційної нерухомості бюджетних установ. Методична значущість полягає у пропозиціях щодо вдосконалення методики аналізу, зокрема інтегральної оцінки пріоритетів оновлення основних засобів, системи аналітичних індикаторів і цифрових інструментів моніторингу. Практична значущість проявляється у можливості застосування запропонованих підходів у діяльності КНЕУ імені Вадима Гетьмана та інших бюджетних установ, що дозволить підвищити прозорість обліку, ефективність використання майна та якість управлінських рішень.

Інформаційна база дослідження включає наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, нормативно-правові акти України НП(С)БОДС, МСБОДС, Бюджетний кодекс України, накази Міністерства фінансів України), офіційні статистичні дані, фінансова звітність КНЕУ імені Вадима Гетьмана, аналітичні реєстри бухгалтерського обліку та первинні документи.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ І ІНВЕСТИЦІЙНОЇ НЕРУХОМОСТІ РОЗПОРЯДНИКАМИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

1.1 Економічна сутність та класифікація основних засобів та інвестиційної нерухомості у державному секторі

Актуальність дослідження теоретичних засад і класифікаційних підходів до обліку основних засобів та інвестиційної нерухомості у державному секторі зумовлена глибинними змінами, які сьогодні відбуваються у сфері публічних фінансів та модернізації бухгалтерського обліку. Перехід на нові методологічні основи, що ґрунтуються на принципах прозорості, підзвітності та раціонального використання державних ресурсів, вимагає формування єдиної системи ідентифікації й оцінювання нефінансових активів. У цьому контексті ключову роль відіграють питання чіткого визначення економічної сутності, структури та класифікації основних засобів і об'єктів інвестиційної нерухомості.

Основні засоби та інвестиційна нерухомість становлять значну частину державного майна та формують матеріальну основу діяльності органів влади й бюджетних установ. Від правильності їх облікового відображення залежить не лише достовірність фінансової звітності, але й здатність суб'єктів державного сектору забезпечувати ефективне управління ресурсами, оцінювати власну фінансову стійкість, прогнозувати майбутні витрати та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Наявні відмінності у методологічних підходах, недостатня уніфікація процедур оцінки, різночитання критеріїв визнання активів часто створюють труднощі у порівнянні фінансової інформації як між різними установами, так і в динаміці [6].

Особливо гостро постає проблема розмежування основних засобів і інвестиційної нерухомості, оскільки ці дві групи активів виконують різні економічні функції, мають неоднакові правила визнання, амортизації, переоцінки та по-різному впливають на результативність діяльності установи. Коректна диференціація дозволяє обрати оптимальну модель обліку, визначити

справедливу вартість майна та забезпечити достовірність даних у фінансовій звітності. Тому системне вивчення сутності, структурних характеристик та класифікаційних особливостей нефінансових активів державного сектору є важливою передумовою вдосконалення облікової політики та підвищення якості управління державним майном.

У державному секторі основні засоби та інвестиційна нерухомість виконують не лише функцію ресурсного забезпечення, а й формують інфраструктурну базу публічного управління, що сприяє реалізації соціальних програм, наданню адміністративних та суспільних послуг, забезпеченню діяльності державних і комунальних установ. Вони є матеріальним фундаментом реалізації стратегій розвитку держави і місцевих громад, а отже потребують чітко регламентованих правил обліку.

Нормативну основу обліку нефінансових активів у державному секторі України становлять Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС), розроблені на принципах та підходах, що узгоджуються з міжнародними стандартами обліку для державного сектору (МСБО(ДС)). Така гармонізація дозволяє забезпечити методологічну єдність, послідовність та наближення вітчизняної звітності до міжнародних вимог.

Серед нормативних документів ключову роль відіграють НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» та НП(С)БОДС 129 «Інвестиційна нерухомість». Ці стандарти встановлюють підходи до класифікації, ідентифікації, оцінки, документування та розкриття інформації про майно, що використовується у діяльності державних установ або утримується з метою отримання майбутніх економічних вигід. Їх застосування забезпечує повноту та достовірність облікових даних, необхідних для прийняття рішень щодо управління активами [28].

НП(С)БОДС 121 визначає критерії визнання основних засобів, порядок їх первісної та подальшої оцінки, методи амортизації, правила переоцінки та зменшення корисності. Стандарт також регулює облік специфічних активів державного сектору, таких як музейні експонати, бібліотечні фонди, біологічні активи, а також порядок обліку незавершених капітальних інвестицій, що

підлягають переведенню до складу основних засобів після завершення будівельних або модернізаційних робіт [28]/

НП(С)БОДС 129 «Інвестиційна нерухомість» встановлює підходи до обліку об'єктів, які не використовуються безпосередньо у забезпеченні функцій держави, а утримуються для отримання доходу від оренди або перевищення вартості у майбутньому. Стандарт визначає порядок первісної оцінки, вибір моделі подальшої оцінки, правила нарахування амортизації чи обліку змін справедливої вартості та розкриття інформації у фінансовій звітності [29].

Для поглибленого розуміння економічної природи таких активів доцільним є порівняння положень національних стандартів з вимогами міжнародних, зокрема МСБОДС 17 «Основні засоби». У міжнародному стандарті основні засоби трактуються як матеріальні активи, що використовуються у виробництві, наданні послуг, адміністративних процесах або передаються в оренду, а очікуваний строк їх корисного використання перевищує один звітний період. МСБОДС акцентує на необхідності контролю над активом та можливості достовірної оцінки його вартості, передбачає вибір моделі подальшої оцінки – собівартість або переоцінка, встановлює суворі правила розкриття інформації [23].

У вітчизняній економічній літературі основні засоби також визначаються як довгострокові матеріальні ресурси, що забезпечують функціонування органів влади, реалізацію бюджетних програм та надання суспільних послуг. Вони формують інфраструктурну, матеріально-технічну та виробничу базу установ державного сектору, сприяють досягненню стратегічних цілей і забезпечують ефективність роботи організацій.

Узагальнюючи, можна зазначити, що основні засоби та інвестиційна нерухомість є фундаментальними компонентами майнового комплексу держави. Їх коректна класифікація та методологічно обґрунтований облік забезпечують якість фінансової звітності, прозорість управлінських рішень і раціональне використання бюджетних коштів. Це обумовлює необхідність подальшого

вдосконалення національних стандартів з урахуванням міжнародного досвіду та сучасних потреб державного сектору.

Трактування категорії «основні засоби» відповідно до чинної нормативно-правової бази узагальнено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 - Трактування категорії «основні засоби» відповідно до чинної нормативно-правової бази

Нормативний документ	Інтерпретація
Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI	Основні засоби — це матеріальні об’єкти, які мають строк корисного використання більше одного року (або довший за операційний цикл, якщо він перевищує рік), використовуються у господарській діяльності установи та поступово втрачають свою вартість унаслідок фізичного або морального зносу. До складу таких активів включають ресурси, що функціонують у діяльності організації, за винятком земельних ділянок, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних та архівних фондів, окремих матеріальних активів із незначною вартістю та низки інших категорій. Характерною рисою основних засобів є їх відносно висока вартість (понад 20 000 грн) та здатність забезпечувати діяльність установи протягом тривалого часу
МСБОДС 17 «Основні засоби»	Основні засоби – це всі матеріальні активи, які суб’єкт господарювання утримує для забезпечення своєї виробничої, постачальницької, адміністративної чи іншої діяльності, а також для передачі в оренду. Важливим критерієм є те, що ці об’єкти приносять економічні вигоди або забезпечують виконання функцій протягом більш ніж одного звітного періоду.
НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»	Основні засоби -це матеріальні ресурси, що експлуатуються органами влади або бюджетними установами у процесі надання державних послуг, виконання їх функціонального призначення або реалізації державних програм. Вони можуть використовуватися як у власній діяльності суб’єкта, так і передаватися в оренду іншим особам. Тривалість використання таких активів перевищує один рік, а їх призначення полягає у забезпеченні сталого функціонування установи та досягненні визначених цілей..

Джерело: згруповано за інформацією [23;24;28; 29]

Аналіз положень НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» та МСБОДС 17 «Основні засоби» дозволяє зробити кілька важливих зауважень. По-перше, обидва стандарти узгоджують ключові ознаки основних засобів – матеріальна природа активу, тривале використання та здатність приносити економічні вигоди або виконувати функціональні завдання. По-друге, національний стандарт робить акцент на бюджетних обмеженнях і використанні моделі собівартості як

основної форми подальшої оцінки, тоді як міжнародний стандарт передбачає більш гнучкий підхід із можливістю застосування моделі переоцінки та більш широке розкриття інформації у звітності [23; 28].

Серед недоліків існуючих визначень можна виділити: недостатня економічна конкретизація, визначення орієнтовані здебільшого на бухгалтерські та юридичні аспекти, а не на економічну роль основних засобів у забезпеченні функціонування органів державного сектору; обмежена класифікація активів, національний стандарт не враховує повною мірою специфіку окремих категорій основних засобів державного сектору, таких як соціальні або стратегічні об'єкти; відсутність комплексного підходу до оцінки ефективності використання активів, стандарти описують облік і оцінку, але не дають інструментів для оцінки економічної ефективності експлуатації основних засобів у державному секторі.

У зв'язку з цим пропонується власне визначення основних засобів у контексті державного сектору, а саме: *основні засоби державного сектору - це довгострокові матеріальні активи, що утримуються установами та органами державної влади для забезпечення виконання функцій держави, надання суспільних послуг, реалізації бюджетних програм, які характеризуються тривалим строком корисного використання (більше одного року) та здатністю приносити економічні вигоди або виконувати управлінські та соціальні функції.*

Щодо інвестиційної нерухомості, згідно з вимогами НП(С)БОДС 129 «Інвестиційна нерухомість», до інвестиційної нерухомості відносять об'єкти нерухомого майна, які утримуються суб'єктом державного сектору з метою отримання орендних платежів або зростання їх вартості, а не для безпосереднього виконання функцій установи або надання послуг. Національний стандарт передбачає обов'язковість наявності контролю держави над об'єктом та можливості оцінити економічні вигоди або потенціал корисності. Особливістю національного підходу є акцент на використанні моделі собівартості як базової форми подальшої оцінки та обмеження можливостей застосування переоцінки [29].

Відповідно до НП(С)БОДС 129 «Інвестиційна нерухомість», інвестиційна нерухомість є об'єктами нерухомого майна, що утримуються суб'єктом державного сектору для отримання доходу від оренди або очікуваного зростання їх вартості. Вони не призначені для власного використання у виробничій або адміністративній діяльності установи, але можуть приносити економічні вигоди протягом тривалого періоду (більше одного року) та передаватися в оренду третім особам [29]. До таких активів належать будівлі, споруди, комплекси та інші об'єкти нерухомості, які мають значну вартість і можуть приносити стабільний дохід або приріст капіталу.

Відповідно до МСБОДС 16 «Інвестиційна нерухомість», інвестиційна нерухомість, нерухомість, яка утримується організацією для отримання орендних платежів, для очікуваного зростання її вартості або обох цих цілей одночасно, а не для використання у виробництві товарів, наданні послуг або адміністративних цілях. Стандарт визначає, що такі активи визнаються лише за умови контролю над ними та можливості достовірної оцінки вартості, і встановлює правила первісної оцінки за собівартістю, подальшої оцінки (собівартість або справедлива вартість), амортизації та розкриття інформації у фінансовій звітності [24].

В економічній літературі інвестиційна нерухомість розглядається як довгостроковий матеріальний ресурс, що утримується для отримання доходу або приросту вартості капіталу, сприяє формуванню фінансової стабільності суб'єктів державного сектору та забезпечує можливості ефективного управління державними ресурсами. До інвестиційної нерухомості відносять об'єкти, що приносять економічні вигоди протягом тривалого періоду та можуть використовуватися для передачі в оренду.

Аналіз положень НП(С)БОДС 129 та МСБОДС 16 дозволяє зробити кілька важливих висновків. По-перше, обидва стандарти узгоджують ключові ознаки інвестиційної нерухомості – матеріальна природа активу, тривале утримання та здатність приносити економічні вигоди. По-друге, національний стандарт акцентує увагу на використанні моделі собівартості, тоді як міжнародний

стандарт надає можливість застосування справедливої вартості та більш детального розкриття інформації [24; 29].

Серед недоліків існуючих визначень можна виділити: недостатня економічна конкретизація, визначення здебільшого орієнтовані на бухгалтерський облік, а не на економічну роль активу; обмежена класифікація, національний стандарт не враховує специфіку стратегічних або соціально значущих об'єктів інвестиційної нерухомості; відсутність комплексного підходу до оцінки ефективності використання, стандарти описують облік та оцінку, але не забезпечують методики визначення економічної ефективності експлуатації.

У зв'язку з цим пропонується власне визначення інвестиційної нерухомості для державного сектору. *Інвестиційна нерухомість суб'єктів державного сектору є довгостроковими матеріальними активами у вигляді об'єктів нерухомості, що утримуються установами та органами державної влади з метою отримання доходу від оренди або приросту вартості капіталу, характеризуються тривалим строком корисного використання (більше одного року), здатністю приносити економічні вигоди або виконувати управлінські та соціальні функції.*

Класифікація основних засобів є невід'ємною складовою організації бухгалтерського обліку у суб'єктів державного сектору та забезпечує систематизацію, контроль і ефективне управління довгостроковими матеріальними активами. Згідно з положеннями НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору від 23.01.2015 № 11 (далі- Методичні рекомендації № 11), де основні засоби та інші необоротні матеріальні активи підлягають класифікації за типом, функціональним призначенням, тривалістю використання та специфікою обліку [28].

В додатку А узагальнено класифікацію основних засобів в державному секторі відповідно до НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» та Методичних рекомендацій № 11

Проведене дослідження дало змогу сформувати низку узагальнень щодо організації обліку основних засобів і інших необоротних матеріальних активів у державному секторі. Класифікаційні підходи, визначені НП(С)БОДС 121 та Методичними рекомендаціями № 11, створюють логічну та впорядковану систему групування активів, що забезпечує цілісність та послідовність їх облікового відображення. Структурування активів за групами і підгрупами дозволяє чітко ідентифікувати їх функціональне призначення, економічні характеристики та умови подальшої експлуатації [25; 28].

Важливим критерієм, що визначає належність матеріального об'єкта до основних засобів чи інших необоротних матеріальних активів, є термін його корисного використання, який перевищує один рік. Така ознака дає змогу розмежувати довгострокові активи та ресурси, що споживаються у короткому періоді, а також встановити коректний порядок нарахування амортизації і методи оцінювання результативності їх застосування. Поділ основних засобів на відповідні категорії враховує як бухгалтерський аспект – правила інвентаризації, документального оформлення, амортизації – так і економічну сутність активів, пов'язану з їх здатністю забезпечувати функціонування установи та реалізацію покладених на неї державних завдань.

Інвестиційна нерухомість у бюджетних установах становить окремий сегмент необоротних активів, оскільки її призначення відрізняється від традиційних основних засобів. Такі об'єкти утримуються не для забезпечення діяльності установи чи надання суспільних послуг, а для отримання економічних вигід у вигляді орендних надходжень або приросту вартості. Нормативне регулювання, представлене НП(С)БОДС 129 та МСБОДС 16, передбачає класифікацію інвестиційної нерухомості за видами об'єктів, їх функціональною роллю та методами оцінки, що дозволяє забезпечити правильне та прозоре відображення таких активів у бухгалтерській системі державного сектору [25; 28].

В табл. 1.2 узагальнено класифікацію інвестиційної нерухомості в державному секторі.

Таблиця 1.2 - Класифікація інвестиційної нерухомості в державному секторі відповідно до НП(С)БОДС 129

Група інвестиційної нерухомості	Підгрупи / приклади активів	Особливості обліку
1. Земельні ділянки	Землі, що утримуються з метою отримання доходу (оренди) або приросту капіталу	Облік ведеться окремо від інших земель, оцінка проводиться за первісною або переоціненою вартістю.
2. Будівлі та споруди	1) Комерційні будівлі (офіси, магазини) 2) Складські приміщення 3) Виробничі приміщення, що здаються в оренду	Оцінка первісної вартості при надходженні; можлива переоцінка або справедлива вартість у разі потреби. Амортизація здійснюється відповідно до строку корисного використання, якщо оцінка ведеться за методом витрат.
3. Об'єкти соціально-економічної інфраструктури, що здаються в оренду	Паркінги, стадіони, торгові комплекси, інші об'єкти інфраструктури	Ведеться окремий облік, доходи визнаються відповідно до умов орендного договору.
4. Земельні ділянки та будівлі під забудову	Активи, утримувані для майбутньої забудови та подальшої здачі в оренду або продажу	Оцінка проводиться за первісною або справедливою вартістю; витрати на підготовку включаються до вартості об'єкта.
5. Інші об'єкти інвестиційної нерухомості	Будівельні та спорудні комплекси, комбіновані активи (земля + будівлі)	Класифікуються як інвестиційна нерухомість, якщо основна мета – отримання економічних вигід, а не використання в господарській діяльності установи.

Джерело: сформовано автором на основі [17; 19; 29]

Наразі у структурі активів КНЕУ імені Вадима Гетьмана інвестиційна нерухомість відсутня, оскільки установою не утримуються земельні ділянки чи будівлі з метою отримання доходу або приросту вартості. Проте врахування такої категорії активів є важливим, оскільки в майбутньому вони можуть з'явитися в результаті розширення майнового комплексу, передачі об'єктів в оренду або придбання нових об'єктів для інвестиційних цілей. Наявність чіткої класифікації та методичних підходів до обліку інвестиційної нерухомості дозволяє заздалегідь підготувати організаційну та облікову базу для ефективного управління такими активами у випадку їх появи.

Для КНЕУ імені Вадима Гетьмана класифікація інвестиційної нерухомості відповідно до НП(С)БОДС 129 є важливим інструментом, хоча на даний момент у складі його активів такі об'єкти відсутні. Виділення окремих підгруп (земельні

ділянки, будівлі та споруди, об'єкти соціально-економічної інфраструктури, земельні ділянки під забудову та комбіновані активи) дозволяє заздалегідь підготувати систему обліку та контролю для можливого майбутнього надходження інвестиційної нерухомості. Це сприяє прозорому відображенню потенційних економічних вигід від орендних платежів або приросту капіталу, забезпечує відповідність фінансової звітності нормативним вимогам НП(С)БОДС 129 та МСБОДС 16 і дозволяє ефективно планувати управління такими активами у разі їх появи [24; 29].

Підводячи підсумки визначено, що перспективами розвитку основних засобів є: оновлення будівель, лабораторного обладнання, комп'ютерної техніки та іншого майна для підвищення ефективності навчального і наукового процесу; запровадження систематизованої класифікації та оцінки основних засобів для ефективного використання та планування амортизаційних відрахування; придбання малоцінних та довгострокових активів відповідно до потреб КНЕУ імені Вадима Гетьмана з метою зниження витрат і підвищення продуктивності; планове оновлення та капітальні поліпшення – інвестиції у модернізацію будівель та обладнання, що підвищують їх корисність і термін експлуатації.

Перспективами розвитку інвестиційної нерухомості визначено: залучення додаткових джерел доходу – оренда будівель, приміщень чи земельних ділянок для підвищення фінансової стійкості; розширення матеріальної бази та інфраструктури – створення паркінгів, торгових або соціально-економічних об'єктів, що підтримують навчальну та наукову діяльність; приріст капіталу, інвестиції у земельні ділянки під забудову, що забезпечують довгостроковий економічний ефект; прозорий облік і планування. впровадження облікових процедур за НП(С)БОДС 129 та МСБОДС 16 для ефективного контролю та управління активами.

1.2 Нормативно-правове регулювання обліку операцій з основними засобами та інвестиційною нерухомістю

Організація та методика бухгалтерського обліку основних засобів та інвестиційної нерухомості в державному секторі ґрунтується на комплексній системі нормативно-правових актів, що визначають правила їх визнання, оцінки, класифікації, амортизації та відображення у фінансовій звітності. Необхідність чіткого регулювання обумовлена тим, що ці активи становлять найбільш значиму частину матеріального потенціалу державних установ, забезпечують виконання функцій органів публічної влади та створюють інфраструктурну основу для реалізації державних і соціальних програм. Тому коректність і своєчасність облікових процедур безпосередньо впливають на прозорість управління державним майном, достовірність звітних показників і прийняття ефективних управлінських рішень.

У процесі реформування системи державних фінансів і адаптації національної облікової моделі до міжнародних стандартів особливого значення набуває узгодженість нормативної бази. НП(СБОДС, МСБОДС, положення Бюджетного кодексу України, план рахунків та інші регулятивні документи формують єдине методологічне підґрунтя для забезпечення порівнюваності, повноти та достовірності інформації щодо об'єктів основних засобів і інвестиційної нерухомості. При цьому важливо враховувати як специфіку діяльності бюджетних установ, так і вимоги, що випливають із міжнародної практики, зокрема стандартів IPSAS.

На даний час, для забезпечення належного виконання професійних обов'язків бухгалтер повинен володіти нормативною термінологією та чітко орієнтуватися в тому, у яких ситуаціях і якими нормативно-правовими актами слід користуватися для розв'язання спірних питань. Адже знання сутності основних засобів, правильність їх первісної оцінки, методів нарахування амортизації для різних груп основних засобів, правил їх списання забезпечують уникнення порушень в процесі обліку основних засобів.

Проблема, з якою зіштовхується кожен бухгалтер-початківець, полягає у нерозумінні та двозначності деяких положень нормативних актів. В більшості нормативно-правових актів стисло викладений основний матеріал, який потребує глибоких теоретичних знань і певного практичного досвіду. На мою думку, потрібно взяти до уваги порядок написання законодавчої бази зарубіжними спеціалістами, адже в міжнародних стандартах не лише викладено основний матеріал стосовно правильності ведення бухгалтерського обліку, а й додані прикладні матеріали стосовно проведення видатків на модернізацію основних засобів, приклади розкриття інформації у фінансовій звітності, що стосуються змін поточного стану та вартості основних засобів тощо. Законодавча база обліку основних засобів є доволі об'ємною та відображає: основні національні положення, методичні рекомендації, інструкції, накази, що стосуються обліку та проведення контролю основних засобів суб'єкта державного сектору.

Однією з ключових проблем, з якою зіштовхуються бухгалтери, є складність сприйняття окремих норм нормативно-правових актів. Часто тексти стандартів і методичних документів формулюються фахівцями для фахівців, що робить їх недостатньо доступними для новачків або спеціалістів із невеликим практичним досвідом. Крім того, значна частина офіційних документів містить узагальнення, що не супроводжуються прикладами, і це може ускладнювати розуміння суті вимог та їх практичного застосування. У таких умовах особливого значення набуває опора на міжнародну практику, оскільки стандарти IPSAS містять чіткі концептуальні засади, докладні визначення, приклади розкриття інформації та підходи до оцінювання активів, включаючи правила відображення основних засобів, їх модернізації та зміни вартості.

Нормативно-правове забезпечення обліку основних засобів є масштабним та охоплює різноманітні документи, що регламентують як методологічні принципи, так і практичні процедури контролю за активами суб'єктів державного сектору. Багатоступенева структура нормативних актів зумовлена різною складністю відносин, які вони регулюють: від загальних законодавчих

положень до спеціальних інструкцій, що визначають порядок оформлення операцій, інвентаризації, амортизації чи списання активів. Формування чіткої ієрархії таких актів та визначення їх юридичної сили дозволяє уникнути суперечностей, обрати норми, що мають пріоритет, та забезпечити цілісність облікової системи.

Інформація, що формується на основі даних бухгалтерського обліку, залишається основним джерелом для ухвалення управлінських рішень та оцінки діяльності бюджетної установи як зовнішніми, так і внутрішніми користувачами. Регістри, складені відповідно до Наказу № 755 «Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових регістрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання» [63], щодо меморіальних ордерів та інших форм облікових документів [38].

Відповідно до наказу № 818 «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» щодо документального оформлення операцій із основними засобами, забезпечують достовірну інформацію про фактичну наявність, якісний стан та вартість необоротних активів. Саме ці дані формують уявлення про фінансову стабільність установи, ефективність використання ресурсів та її перспективи розвитку. Належне ведення облікових регістрів також гарантує правильність складання фінансової, статистичної та управлінської звітності [41].

Сучасні вимоги до бухгалтерського обліку та зростання складності завдань, що постають перед суб'єктами державного сектору, висувають високі стандарти до професійної підготовки спеціалістів. Облік, як невід'ємний елемент системи публічного управління, передбачає суворе дотримання нормативно-правових норм, що є запорукою прозорості, точності та контролю. Нормативна база обліку покликана забезпечити дотримання єдиних правил і методів ведення бухгалтерських процедур, а також сприяти ефективному здійсненню внутрішнього й зовнішнього контролю. Доцільно виділяти два ключові напрями нормативного забезпечення: бюджетне законодавство, яке визначає загальні

принципи фінансування, та спеціальне законодавство з бухгалтерського обліку основних засобів.

Таким чином, система нормативно-правового регулювання обліку основних засобів і інвестиційної нерухомості має багаторівневу структуру та відіграє визначальну роль у забезпеченні прозорості й якості облікової інформації, формуванні системи контролю та підвищенні ефективності управління державним майном.

Джерела бюджетного законодавства та їх застосування при прийнятті рішень щодо обліку основних засобів суб'єктів державного сектору наведені в табл. 1.3.

Наведена таблиця демонструє, що нормативно-правове забезпечення обліку основних засобів та інших необоротних матеріальних активів у державному секторі України має багаторівневу та комплексну структуру. Вона охоплює законодавчі акти, національні стандарти бухгалтерського обліку, методичні рекомендації та інструктивні документи, які в сукупності формують єдине методологічне підґрунтя для ведення обліку, складання звітності та організації контролю за державним майном.

Кожен із перелічених нормативних документів виконує визначену функцію в регулюванні обліку. Податковий кодекс України забезпечує загальні засади оподаткування і формує правове середовище, у якому здійснюється облік діяльності бюджетних установ. План рахунків та Порядок його застосування є ключовими інструментами систематизації фінансової інформації та відображають структуру бухгалтерського обліку в державному секторі. Типова кореспонденція рахунків гарантує єдність підходів до формування бухгалтерських проведення, що сприяє порівнюваності й прозорості облікових даних.

Таблиця 1.3 - Законодавчо-нормативні джерела інформації щодо обліку основних засобів суб'єктів державного сектору

№	Номер нормативного джерела	Назва законодавчо нормативного джерела	Визначення сфери регулювання
1	2	3	4
1	№ 1202	НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності»	Стандарт установлює форми, зміст, принципи підготовки та подання фінансової звітності суб'єктами державного сектору, а також загальні вимоги до визнання та розкриття її елементів
2	№ 1629	НП(С)БО ДС 129 «Інвестиційна нерухомість»	Окремий стандарт визначає методологічні засади відображення в бухгалтерському обліку інформації про інвестиційну нерухомість та порядок її розкриття у фінансовій звітності розпорядників бюджетних коштів
3	№ 1202	НП(С)БО ДС 121 «Основні засоби»	Стандарт регламентує формування в обліку даних про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції, а також правила відображення відповідної інформації у фінансовій звітності
4	№ 11	Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору	Рекомендації застосовуються суб'єктами державного сектору для відображення у бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи (основні засоби) та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи.
5	№ 2755-VI	Податковий кодекс України	Податкове законодавство слугує правовою основою оподаткування діяльності бюджетних установ, визначає принципи ведення обліку, порядок справляння податків та адміністрування платежів, а також встановлює відповідальність за порушення його вимог
6	№ 1203	План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі	План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі містить структурований перелік рахунків і субрахунків, призначених для узагальнення інформації про операції суб'єктів державного сектору.
7	№ 1219	Порядок застосування Плану рахунків	Порядок визначає правила застосування рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації про активи, зобов'язання, капітал суб'єкта державного сектору.

Продовження таблиці 1.3

8	№ 1219	Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами	Містить перелік бухгалтерських проведення за господарськими операціями суб'єктів державного сектору
9	№ 879	Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань	Положення визначає порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань та оформлення її результатів.
10	№ 572	Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації	Визначає типові форми для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації.
11	№ 818	Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання	Визначає порядок складання типових форм з обліку та списання основних засобів розпорядниками бюджетних коштів.
12	№ 755	Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання	Визначає порядок складання типових форм меморіальних ордерів суб'єктами державного сектору.
13	№ 604	Про затвердження форм карток і книг аналітичного обліку суб'єктів державного сектору та порядку їх складання	Визначає типові форми карток аналітичного обліку суб'єктів державного сектору та порядок їх складання.

Джерело: згруповано за інформацією [23; 24; 25; 27; 28; 29; 30; 33; 36;37; 38;39]

Національні стандарти НП(С)БОДС 101, 121, 129 встановлюють методологічні принципи визнання, оцінки, амортизації, зменшення корисності та розкриття інформації щодо основних засобів, інвестиційної нерухомості та інших необоротних активів. Їх значення є ключовим, оскільки саме ці стандарти визначають концептуальну основу ведення бухгалтерського обліку та формують вимоги до його прозорості та достовірності [27; 28; 29].

Методичні рекомендації, інструкції та типові форми (Накази № 11, № 818, № 755, № 879) деталізують організаційні і процедурні аспекти ведення обліку, інвентаризації, списання та документування операцій з основними засобами. Вони забезпечують практичну реалізацію положень стандартів, створюючи чіткий алгоритм дій для бухгалтерів бюджетних установ. Саме на їх основі здійснюється ведення аналітичного та синтетичного обліку, формування регістрів і здійснення контролю за рухом активів [25; 38; 39; 41;].

Таким чином, представлена система нормативно-правових актів утворює цілісну та логічно узгоджену базу, що забезпечує регламентацію всіх етапів обліку основних засобів — від моменту їх визнання та оцінки до списання, інвентаризації та розкриття інформації у фінансовій звітності. Багаторівневість цієї системи дозволяє врахувати як загальнонормативні вимоги, так і специфіку діяльності державного сектору. Наявність чітко визначених правил та процедур сприяє підвищенню якості бухгалтерської інформації, забезпечує прозорість управління державним майном і створює умови для ефективного використання бюджетних ресурсів.

Земельна ділянка відображається в бухгалтерському обліку на субрахунку 1011 «Земельні ділянки» згідно з вимогами НП(С)БОДС 121 «Основні засоби». Витрати на проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки відносять на КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)». Оскільки дотримання всіх вимог щодо обліку земель є фінансово обтяжливою справою, бюджетним установам необхідно завчасно планувати такі видатки. Разом з тим, без актуального звіту про експертну оцінку неможливо достовірно визначити, чи

відповідає відображена в обліку вартість земельної ділянки її реальній ринковій вартості [28].

Методологічні підходи до проведення експертної оцінки земель визначені постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2002 року № 1531 «Про експертну грошову оцінку земельних ділянок в Україні» [35] та Закону України Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні [34].

Основні проблеми та недоліки правового регулювання в частині обліку основних засобів в державному секторі узагальнено в табл. 1.4.

Таблиця 1.4 - Недоліки нормативно правового регулювання в частині обліку основних засобів в державному секторі

Недоліки	Характеристика
1. Непослідовність та фрагментарність нормативної бази	Правове регулювання обліку основних засобів у державному секторі розпорошене між великою кількістю документів: НП(С)БОДС, Бюджетний кодекс, Податковий кодекс, постанови Кабінету Міністрів, накази Мінфіну, інструкції та методичні рекомендації. Це ускладнює комплексне застосування норм і підвищує ризик їх різнотлумачення.
2. Невідповідність між нормами НП(С)БОДС та МСБОДС	Попри задекларований курс на гармонізацію з міжнародними стандартами, низка положень НП(С)БОДС суттєво відрізняється від МСБОДС. Зокрема: • відмінності у визначенні та визнанні активів; • недостатньо чіткі критерії знецінення; • обмежені підходи до переоцінки; несумісність окремих методів амортизації та класифікацій активів. Це ускладнює міжнародну порівнянність звітності державного сектору
3. Недостатньо регламентовані питання оцінки активів	Проблемними залишаються: • порядок первісної оцінки безоплатно отриманих або виявлених під час інвентаризації об'єктів; • оцінка об'єктів, створених власними силами; • переоцінка активів у разі суттєвих змін вартості; визначення ліквідаційної вартості. Нечіткі вимоги призводять до суб'єктивності та нерівномірності в обліковій практиці бюджетних установ
4. Обмеженість методичного забезпечення	Брак оновлених методичних рекомендацій щодо: • визначення строків корисного використання в умовах державних установ; • розмежування основних засобів та малоцінних активів; • відображення модернізації, поліпшень та реконструкції; обліку незавершених капітальних інвестицій. Це змушує установи самостійно розробляти внутрішні підходи, що знижує єдність практики

Продовження табл. 1.4

5. Неврегульованість обліку інвестиційної нерухомості в держсекторі	Незважаючи на існування окремого стандарту, більшість державних установ не відокремлює інвестиційну нерухомість через: • нечіткі критерії її визначення; • складність застосування моделей оцінки; відсутність спеціальних механізмів для бюджетних установ (які зазвичай не здійснюють комерційну діяльність). Це робить стандарт фактично декларативним
6. Невирішеність питань автоматизації та цифровізації обліку	Нормативні документи не містять: • вимог щодо цифрового відстеження руху активів; • стандартів для інтеграції бухгалтерських систем із системами інвентаризації; правил застосування QR-кодування, RFID або інших сучасних інструментів обліку. Це призводить до ручного введення даних, помилок та низької якості аналітики

Узагальнено автором

Важливим елементом системи бухгалтерського обліку є облікова політика установи, яка формується відповідно до НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» і слугує внутрішнім нормативним документом. Саме в обліковій політиці визначаються ключові принципи, методи та правила організації облікового процесу. Під час її розроблення установа затверджує перелік елементів, необхідних для належного ведення обліку: вибраний План рахунків бухгалтерського обліку; робочий план рахунків, сформований з урахуванням специфіки діяльності та переліку синтетичних і аналітичних рахунків; внутрішні форми первинних документів (якщо типові форми законодавством не передбачені); порядок та періодичність інвентаризації; правила документообігу; способи опрацювання облікової інформації; механізми внутрішнього контролю та прийняття рішень у межах бухгалтерського обліку [27].

Облікова політика університету у частині обліку основних засобів та інвестиційної нерухомості визначає сукупність принципів, методів та процедур, яких дотримується установа для достовірного відображення необоротних матеріальних активів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Політика формується відповідно до вимог НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», НП(С)БОДС 129 «Інвестиційна нерухомість», Бюджетного кодексу України,

Плану рахунків № 1203 та Порядку № 1219 щодо його застосування [28; 29; 38; 37].

В обліковій політиці визначається, що до основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана зараховує матеріальні активи, які:

- мають строк корисного використання понад один рік;
- використовуються у діяльності університету відповідно до його освітніх, наукових та адміністративно-господарських функцій;
- здатні приносити корисний потенціал або забезпечувати функціонування установи.

Університет закріплює перелік груп основних засобів (будівлі, споруди, обладнання, інвентар, транспорт, меблі, інструменти, МНМА тощо) відповідно до класифікації в НП(С)БОДС 121 [28].

Також в обліковій політиці визначають критерії визнання передбачають, що об'єкт визнається активом за наявності: контролю над ресурсом; ймовірності отримання майбутніх економічних вигод чи суспільної користі; можливості достовірної оцінки вартості.

Щодо оцінки КНЕУ імені Вадима Гетьмана визначає порядок оцінки основних засобів на момент їх надходження:

- придбані за кошти бюджету - за фактичною собівартістю (ціна придбання, транспортні та інші витрати);
- отримані безоплатно - за справедливою вартістю на дату отримання;
- створені власними силами - за сумою фактичних витрат на створення;
- виявлені під час інвентаризації за експертною або справедливою оцінкою.

У політиці зазначаються вимоги до документального оформлення: акти введення в експлуатацію, типові форми, меморіальні ордери, картки обліку за формами згідно з наказом № 818 [41].

Облікова політика закріплює:

- метод амортизації — університет застосовує прямолінійний метод, як передбачено НП(С)БОДС 121;

- строки корисного використання — визначаються комісією з урахуванням технічних характеристик, нормативної документації, умов експлуатації;
- ліквідаційну вартість — об'єктам державного сектору здебільшого дорівнює нулю, якщо інше не обґрунтовано;
- амортизацію починають нараховувати з місяця, наступного за введенням об'єкта в експлуатацію.

В обліковій політиці фіксується порядок нарахування амортизації на малоцінні необоротні активи (метод «50/50»).

Щодо обліку вибуття та списання основних засобів в обліковій політиці визначаються:

- підстави для списання (знос, моральне старіння, непридатність, ліквідація, реалізація, передача іншим установам);
- порядок створення комісії;
- форми документів (акти списання, дефектні акти, протоколи комісії);
- облік демонтованих матеріальних цінностей і їх подальше використання чи реалізацію.

Також в обліковій політиці КНЕУ імені Вадима Гетьмана визначається порядок складання звітності установи. Незважаючи на наявність регламентованих норм, показники фінансової звітності щодо основних засобів не завжди дають можливість отримати повне й об'єктивне уявлення про їх вартісні та якісні характеристики. Це зумовлено як недосконалістю вітчизняного нормативного забезпечення, так і частими змінами законодавства. З огляду на це постає потреба у вдосконаленні підходів до розкриття інформації в примітках до фінансової звітності, зокрема щодо стану, руху та оцінки основних засобів у державному секторі. Більш розширене інформаційне наповнення сприятиме підвищенню прозорості, підзвітності та ефективності використання державного майна.

У чинній обліковій політиці університету відсутні положення щодо обліку інвестиційної нерухомості, оскільки станом на дату її формування та затвердження університет не має активів, які відповідають критеріям

інвестиційної нерухомості відповідно до НП(С)БОДС 129. Матеріальні об'єкти нерухомості, що перебувають на балансі, використовуються виключно для забезпечення освітнього, наукового, адміністративного та господарського процесів, а тому класифікуються як основні засоби. У разі появи таких активів до облікової політики буде внесено окремий розділ із визначенням порядку їх визнання, оцінки та розкриття у фінансовій звітності.

Організація та методика ведення бухгалтерського обліку в університеті забезпечуються застосуванням автоматизованої інформаційної системи ISPro, яка є основним інструментом для формування, обробки та зберігання облікових даних. Використання системи ISPro дозволяє здійснювати комплексний облік господарських операцій та забезпечує високий рівень точності, оперативності й контролю.

Особливе значення програмний комплекс ISPro має у частині обліку основних засобів, оскільки він підтримує весь цикл роботи з необоротними активами, а саме:

- введення в експлуатацію основних засобів із використанням типових форм та автоматичним присвоєнням інвентарних номерів;
- ведення аналітичного обліку за кожним об'єктом з деталізацією щодо місця експлуатації, відповідальної особи, технічних характеристик та строків корисного використання;
- нарахування амортизації відповідно до вимог НП(С)БОДС 121 із можливістю автоматизованого формування відповідних меморіальних ордерів;
- облік модернізації, ремонту та поліпшень, що дозволяє правильно формувати первісну чи відновлювальну вартість активу;
- формування реєстрів обліку основних засобів (карток обліку, інвентарних списків, актів приймання-передачі, актів списання);
- відображення операцій вибуття із автоматичним розрахунком залишкової вартості та зносу;

- підготовка даних для інвентаризації, включаючи друк інвентаризаційних описів, формування звітів про результати інвентаризації та їх інтеграцію в систему.

Автоматизація цих процесів значно підвищує ефективність внутрішнього контролю за наявністю та станом основних засобів, мінімізує кількість технічних помилок, забезпечує своєчасне формування управлінської та фінансової звітності.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що нормативно-правове регулювання обліку основних засобів у державному секторі залишається недостатньо системним та потребує подальшого вдосконалення. Наявні колізії, фрагментарність нормативної бази, невідповідність окремих положень НП(С)БОДС міжнародним стандартам та обмеженість методичних рекомендацій ускладнюють формування повної, достовірної та порівнянної інформації про необоротні активи бюджетних установ. Це, у свою чергу, негативно впливає на прозорість та ефективність управління державним майном.

Аналіз облікової політики КНЕУ імені Вадима Гетьмана свідчить, що в установі належним чином визначено ключові принципи, методи та процедури обліку основних засобів, зокрема щодо їх визнання, оцінки, амортизації та списання. Разом із тим у політиці відсутні положення щодо інвестиційної нерухомості, що є обґрунтованим, оскільки університет не має активів, які відповідають її критеріям згідно з НП(С)БОДС 129. З огляду на це структура облікової політики є логічною та відповідає специфіці діяльності закладу.

Важливою перевагою організації облікового процесу в університеті є застосування сучасної автоматизованої системи ISPro, яка забезпечує повний цикл обліку основних засобів: від введення в експлуатацію до їх списання та інвентаризації. Автоматизація сприяє підвищенню точності облікових даних, скороченню трудомісткості операцій, мінімізації помилок та формуванню якісної звітності.

1.3. Теоретичні питання аналізу основних засобів та інвестиційної нерухомості

Матеріально-технічна база установ державного сектору становить основу їх інфраструктурного забезпечення та виступає ключовим ресурсом для виконання невиробничих функцій. Основні засоби, що експлуатуються протягом тривалого періоду й зберігають свою фізичну форму, із часом зазнають зношення та морального старіння. Аналіз стану цих активів дає змогу оцінити їх структуру, рівень оснащеності, ступінь безпеки та ефективність використання у процесі виконання публічних функцій.

Активи такого типу забезпечують безперебійну діяльність органів влади та бюджетних установ, поступово втрачаючи свою первісну вартість унаслідок експлуатації. Їх оновлення здійснюється за рахунок державного або місцевих бюджетів, тому важливою є залежність між технічним станом основних засобів, якістю та обсягом наданих послуг, рівнем безпеки й загальною результативністю діяльності установи.

Фінансовий аналіз основних засобів у державному секторі є ефективним інструментом для виявлення резервів підвищення ефективності, оцінювання раціональності використання ресурсів, контролю за їх технічним станом та витратами на утримання. Достовірність висновків аналізу значною мірою визначається точністю розрахунків аналітичних коефіцієнтів, якістю вертикального та горизонтального аналізу фінансової звітності, а також обсягом інформаційної бази [51].

Економічний аналіз виконує функцію засобу контролю за станом і рухом основних засобів, оскільки дозволяє:

- визначити забезпеченість установи необхідними необоротними активами;
- оцінити зміни в структурі, складі та кількісних показниках основних засобів;
- дослідити процеси надходження, оновлення та вибуття активів;

- ідентифікувати рівень інтенсивності використання основних засобів та приховані можливості підвищення їх продуктивності;
- проаналізувати доцільність і ефективність витрат на модернізацію, ремонти та утримання активів;
- оцінити вплив основних засобів на кінцеві результати діяльності бюджетної установи.

Узагальнення функцій та можливостей економічного аналізу дає підстави розглядати його як невіддільну складову системи управління необоротними активами державного сектору, що забезпечує обґрунтованість прийняття стратегічних і оперативних управлінських рішень.

Завдання економічного аналізу як інструменту контролю основних засобів для суб'єктів державного сектору узагальнено в табл. 1.5.

Таблиця 1.5 - Завдання економічного аналізу як інструменту контролю основних засобів для суб'єктів державного сектору

Завдання	Характеристика
Оцінка забезпеченості установи основними засобами	Визначення достатності, структури та відповідності наявних необоротних активів потребам освітньої, наукової, управлінської чи соціальної діяльності суб'єкта державного сектору
Аналіз складу та структури основних засобів	Дослідження співвідношення активної та пасивної частини основних засобів, частки обладнання, будівель, транспортних засобів тощо з метою визначення оптимальності їх структури
Оцінка технічного стану та рівня фізичного зносу	Виявлення ступеня придатності основних засобів до подальшої експлуатації, визначення потреби у модернізації, заміні або списанні
Контроль ефективності використання основних засобів	Аналіз показників фондовіддачі, фондомісткості, рентабельності (за наявності господарської діяльності), завантаженості та інтенсивності використання об'єктів
Оцінка результативності інвестицій у необоротні активи	Вивчення ефективності здійснення капітальних інвестицій, модернізації, реконструкції та їх впливу на поліпшення діяльності установи
Аналіз динаміки руху основних засобів	Виявлення тенденцій оновлення, вибуття, надходження та зміни вартості основних засобів протягом аналізованого періоду
Контроль правильності та повноти бухгалтерського обліку основних засобів	Перевірка дотримання вимог НП(С)БОДС 121, коректності оцінки, класифікації, нарахування амортизації, відображення капітальних інвестицій та документального оформлення операцій

Продовження табл.1.5

Перевірка збереження майна та відповідальності матеріально відповідальних осіб	Оцінка ефективності системи внутрішнього контролю, результатів інвентаризації та стану забезпечення охорони активів
Виявлення резервів підвищення ефективності використання основних засобів	Визначення можливостей оптимізації структури, підвищення рівня технічного використання, зменшення витрат на утримання та раціонального перерозподілу активів
Формування аналітичної інформації для управлінських рішень	Забезпечення керівництва установи достовірними даними про стан та використання основних засобів для: планування капітальних видатків; формування бюджетних запитів; визначення потреби у ремонтах або модернізації; оптимізації внутрішніх процесів.

Джерело: згруповано за інформацією [51]

Ефективне виконання функцій аналізу основних засобів неможливе без якісної інформаційної бази, сформованої засобами бухгалтерського обліку. Достовірність результатів аналітичних розрахунків безпосередньо залежить від точності даних синтетичного та аналітичного обліку, правильності оформлення операцій щодо надходження, внутрішнього переміщення та списання основних засобів, коректності нарахування амортизації та відображення зносу, а також повноти визначення результатів ліквідації активів. Тільки за наявності правильно сформованих облікових даних можливе об'єктивне оцінювання стану та ефективності використання матеріально-технічної бази установи.

Значення аналітичної роботи щодо основних засобів полягає у виявленні резервів підвищення їх ефективності та пошуку можливостей для удосконалення процесів оновлення й забезпечення установи матеріальними ресурсами. Аналіз має охоплювати не лише вартісні характеристики активів, а й їх кількісні та якісні параметри. Це особливо актуально для тих видів основних засобів, чия оцінка не відображає повною мірою їх соціального, культурного чи функціонального значення (наприклад, музейні чи бібліотечні фонди).

Для дослідження динаміки та структури основних засобів у державному секторі використовують систему фінансово-аналітичних методів, серед яких

провідне місце займають горизонтальний та вертикальний аналіз. Горизонтальний аналіз передбачає порівняння показників за різні часові періоди, що дає можливість простежити тенденції змін, оцінити швидкість оновлення активів, визначити приріст або скорочення їх вартості порівняно з базовим роком. Його метою є встановлення величини абсолютних і відносних відхилень, які дозволяють судити про стан і розвиток матеріально-технічної бази установи [10].

Для проведення горизонтального аналізу зазвичай використовують інформацію за три і більше роки, що дає змогу сформувати об'єктивну картину динамічних процесів. Порівняння може здійснюватися як у відносному вимірі (у відсотках), так і у грошовому виразі, що забезпечує комплексність аналітичних висновків. Процедура аналізу передбачає визначення абсолютного відхилення показників, після чого розраховуються темпи зростання й темпи приросту. Якщо темп зростання перевищує 100 %, це свідчить про збільшення вартості основних засобів; якщо є нижчим за 100 % – про їх зменшення. Такі розрахунки дозволяють оцінити інтенсивність змін і ефективність використання основних засобів у динаміці [10].

Отже, горизонтальний аналіз є інструментом, який забезпечує кількісну оцінку змін у складі та вартості основних засобів, а його результати слугують підґрунтям для подальших управлінських рішень щодо оновлення, модернізації або оптимізації матеріально-технічної бази установи.

Вертикальний аналіз застосовують для визначення питомої ваги окремих статей балансу в його загальній сумі та подальшого виявлення структурних змін у порівнянні з попередніми періодами. Такий підхід дозволяє оцінити, яку частину загальних активів становлять основні засоби та як змінюється їх питома вага впродовж часу. Для цього можуть використовуватися різні варіанти таблиць або аналітичних розрахунків.

Ключовою особливістю вертикального аналізу є те, що він базується на перетворенні абсолютних величин у відносні показники. Це дає змогу нейтралізувати вплив зовнішніх чинників, інфляції чи масштабності діяльності

установи й оцінювати структуру активів, зобов'язань і джерел фінансування у відсотковому співвідношенні. Використання відносних величин підвищує інформативність аналізу, оскільки дає змогу порівнювати дані різних періодів незалежно від змін у загальному обсязі активів.

Важливою умовою проведення вертикального аналізу є наявність доступної та порівнянної інформації за кілька звітних періодів. Це дозволяє прослідкувати, як трансформується структура основних засобів, які статті зростають або зменшуються, а також визначити джерела покриття активів. Отримані результати використовуються для оцінки ефективності управління ресурсами та виявлення напрямів, які потребують оптимізації або фінансового посилення.

У практиці фінансового аналізу вертикальний і горизонтальний методи зазвичай застосовують комплексно. Одночасне вивчення структури (вертикальний аналіз) та динаміки змін (горизонтальний аналіз) забезпечує повнішу картину стану основних засобів, дозволяє оцінити тенденції їх розвитку та дає можливість сформулювати обґрунтовані управлінські рішення щодо подальшого оновлення, модернізації чи оптимізації матеріально-технічної бази установи.

Горизонтальний та вертикальний аналіз основних засобів допомагають визначити ключові індикатори ефективності використання основних засобів, рівень їх оновлення та вибуття, ступінь зносу, фондоддача, а також інші коефіцієнти, що дають змогу оцінити раціональність управління матеріальними ресурсами. Окремо підкреслено джерела аналітичної інформації, необхідні для розрахунку відповідних показників, оскільки якість аналізу безпосередньо залежить від повноти та достовірності облікових даних.

Розширення системи показників у межах коефіцієнтного аналізу дозволяє не лише оцінити фактичний стан основних засобів, але й виявити тенденції зміни їх структури, ступінь технічного оснащення, рівень ризиків, пов'язаних зі старінням та амортизацією, а також вплив матеріально-технічної бази на загальні результати діяльності установи. У таблиці систематизовано основні джерела інформації, серед яких: дані інвентаризацій, реєстри аналітичного й

синтетичного обліку, форми фінансової звітності, примітки до звітності, акти приймання-передачі, паспорти основних засобів та інші документи, що відображають рух і стан необоротних активів.

Такий підхід забезпечує комплексне охоплення усіх аспектів управління основними засобами та дає змогу сформувати об'єктивну оцінку майнового потенціалу організації. Узагальнення коефіцієнтів у рамках єдиної методики сприяє підвищенню аналітичної цінності дослідження, дозволяє проводити міжперіодні та міжустановні порівняння, а також визначати потенційні напрями оптимізації матеріально-технічної бази суб'єкта державного сектору.

У результаті застосування методики, користувачі аналітичної інформації отримують можливість об'єктивно оцінити економічний стан установи, виявити проблемні зони у сфері управління основними засобами та обґрунтувати управлінські рішення щодо модернізації, оновлення чи більш раціонального використання активів. Такий аналіз є важливим інструментом забезпечення прозорості, підзвітності та ефективного управління державним майном.

В табл. 1.6. узагальнено показники для аналізу основних засобів та методику їх розрахунку

Таблиця 1.6 - Показники для аналізу основних засобів та методику їх розрахунку

Показник	Методика розрахунку	Характеристика показника
Коефіцієнт зносу основних засобів	$K_{\text{зн}} = \frac{\text{Сума зносу}}{\text{Первісна вартість}}$	Показує частку вартості основних засобів, що втрачена внаслідок фізичного та морального зносу. Високе значення свідчить про старіння активів і необхідність їх оновлення.
Коефіцієнт придатності основних засобів	$K_{\text{п}} = \frac{\text{Залишкова вартість}}{\text{Первісна вартість}} \text{ або } K_{\text{п}} = 1 - K_{\text{зн}}$	Характеризує частку вартості основних засобів, що зберегла корисний потенціал. Чим вищий коефіцієнт, тим кращий технічний стан активів.
Коефіцієнт фондівдачі основних засобів	$K_{\text{фв}} = \frac{\text{Обсяг вироблених послуг (доходів)}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}$	Відображає ефективність використання основних засобів: скільки продукції, послуг або доходу припадає на 1 грн вартості основних засобів.

Продовження таблиці 1.6

Коефіцієнт фондомісткості основних засобів	$K_{\text{фм}} = \frac{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}{\text{Обсяг вироблених послуг (доходів)}}$	Обернений до фондовіддачі показник. Характеризує, скільки основних засобів необхідно для виробництва одиниці послуг або доходу. Менше значення — вища ефективність використання активів.
Коефіцієнт фондоозброєності праці	$K_{\text{фо}} = \frac{\text{Вартість основних засобів}}{\text{Чисельність персоналу}}$	Характеризує забезпеченість працівників основними засобами. Зростання коефіцієнта свідчить про покращення матеріально-технічної бази та умов праці.

Джерело: згруповано за інформацією [26]

Найбільш повну та структуровану інформацію про рух основних засобів у суб'єктів державного сектору надає форма № 5-ДС «Примітки до річної фінансової звітності». Саме вона відображає зміну вартості необоротних активів за звітний період у розрізі окремих груп та загального їх обсягу. У цій формі узагальнюються дані про первісну та залишкову вартість основних засобів, суми надходжень і вибуття, результати переоцінки, зміни амортизаційних відрахувань, а також іншу інформацію, що характеризує рух і технічний стан активів протягом року. Завдяки цьому форма № 5-ДС є ключовим інструментом оцінювання динаміки та структури матеріально-технічної бази установи.

Дані цієї звітності дозволяють встановити, які групи основних засобів збільшилися чи зменшилися, які об'єкти були списані, передані, отримані чи модернізовані, а також визначити загальний темп оновлення та ступінь зносу основних засобів. На основі показників, перелічених у додатку В, можна провести комплексну оцінку ефективності використання основних засобів, визначити рівень їх завантаженості, фондовіддачу, динаміку оновлення та відповідність технічного стану потребам установи.

Для поглибленого аналізу основних засобів використовуються й додаткові джерела інформації. До них належать первинні документи з обліку необоротних активів (акти приймання-передавання, інвентарні картки, акти списання), дані

синтетичних і аналітичних реєстрів бухгалтерського обліку, фінансова та статистична звітність, матеріали інвентаризації, технічні паспорти, відомості про ремонти та модернізацію. Використання різних джерел дозволяє отримати повну картину життєвого циклу основних засобів і забезпечує більш точні аналітичні висновки.

У науковій та практичній літературі представлено чимало підходів до оцінювання ефективності використання основних засобів у державному секторі. Однак комплексний аналіз, який дозволяє охопити всі ключові аспекти управління матеріальними активами, має включати низку послідовних етапів (рис. 1.3). Ці етапи охоплюють вивчення структури основних засобів, аналіз їх руху, технічного стану, ефективності використання, розрахунок економічних показників, оцінювання динаміки, а також формування управлінських рекомендацій щодо підвищення результативності їх застосування.

Системний характер такого аналізу забезпечує можливість:

- виявити сильні та слабкі сторони в управлінні матеріально-технічними ресурсами;
- оцінити відповідність наявних основних засобів функціональним потребам установи;
- визначити потребу в оновленні або модернізації активів;
- надати обґрунтовані рекомендації для підвищення ефективності їх використання;
- покращити якість прийняття управлінських рішень у сфері управління державним майном.

Таким чином, поєднання даних форми № 5-ДС, первинної документації та бухгалтерських реєстрів із системою аналітичних методів дозволяє сформувати повноцінне уявлення про стан та ефективність використання основних засобів у державних установах.

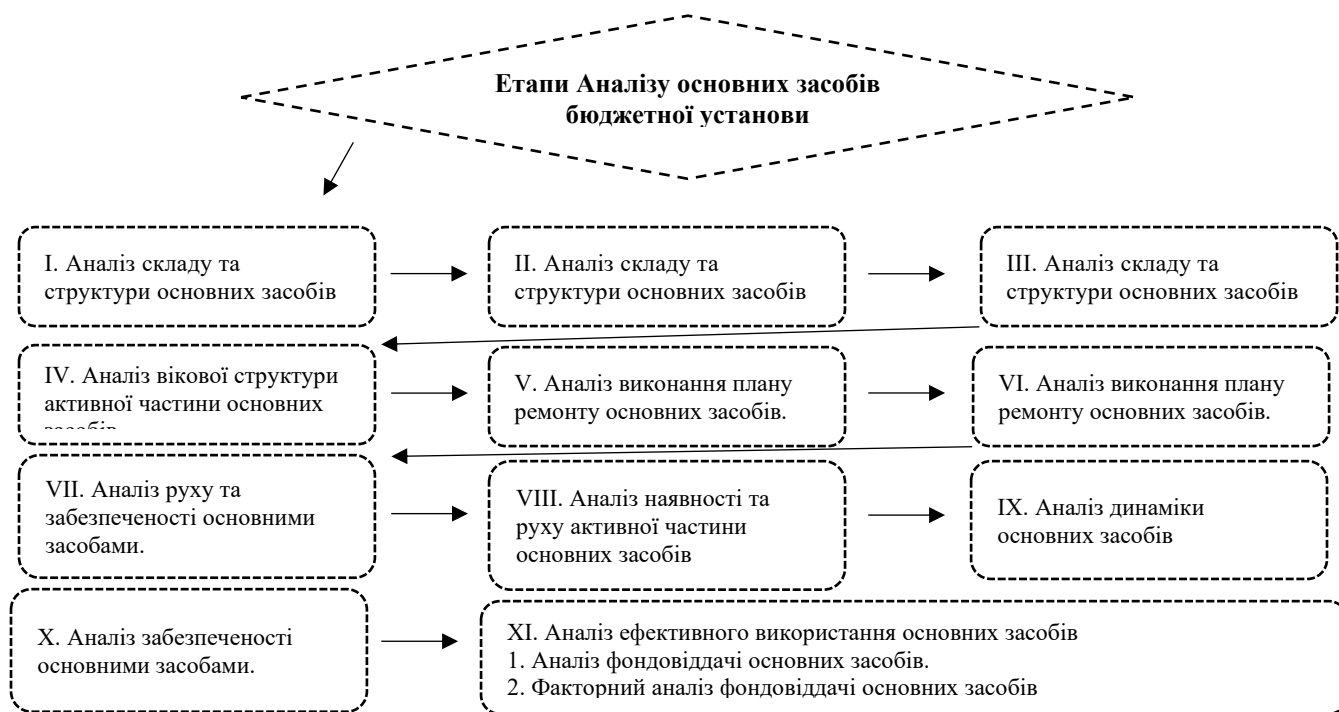

Рисунок 1.3. - Етапи проведення аналізу основних засобів суб'єкта

державного сектору

Джерело: згруповано за інформацією [1]

Отже, комплексний аналіз основних засобів бюджетної установи є важливим інструментом оцінювання рівня забезпеченості матеріально-технічними ресурсами та ефективності їх використання. Проведення аналізу за етапами - від вивчення складу, структури та вікових характеристик до оцінювання руху та технічного стану активів - дає змогу сформувати цілісне уявлення про стан матеріальної бази установи. Такий підхід дозволяє не лише ідентифікувати сильні та слабкі сторони у сфері управління основними засобами, але й визначити стратегічні пріоритети їх оновлення та модернізації.

Дослідження активної та пасивної частин основних засобів, аналіз ремонтів і модернізацій, вивчення динаміки надходжень і вибуття забезпечують глибоке розуміння технічного стану та ступеня готовності активів до виконання функцій, покладених на установу. Особливе значення має аналіз руху активної частини, оскільки саме ці об'єкти безпосередньо впливають на продуктивність діяльності установи та якість надання публічних послуг.

Підсумковим етапом є оцінювання ефективності використання основних засобів, що включає розрахунок фондівдачі та факторний аналіз змін цього

показника. Саме ці результати дозволяють оцінити результативність управління матеріально-технічними ресурсами та визначити резерви підвищення ефективності. Комплексне застосування горизонтального й вертикального аналізу забезпечує глибоке розкриття як структурних характеристик основних засобів, так і динаміки їх розвитку, що створює аналітичну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Загалом системний підхід до аналізу основних засобів у державному секторі сприяє підвищенню прозорості, ефективності та раціональності управління державним майном. Результати проведеного аналізу є фундаментом для формування політики оновлення, оптимізації та модернізації матеріально-технічної бази установи, що підсилює її спроможність виконувати публічні функції на належному рівні.

РОЗДІЛ 2.

ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЮ НЕРУХОМІСТЮ РОЗПОРЯДНИКАМИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

2.1. Облік надходження та оприбуткування об'єктів основних засобів та інвестиційної нерухомості

В діяльності КНЕУ імені Вадима Гетьмана об'єкти інвестиційної нерухомості відсутні, оскільки університет, як заклад вищої освіти державного сектору, не провадить операцій, пов'язаних із володінням нерухомим майном з метою отримання доходу від оренди або приросту ринкової вартості. Уся нерухомість, закріплена за університетом, використовується виключно для здійснення освітньої, наукової, адміністративної та іншої статутної діяльності, що відповідає його публічним функціям. Відтак такі об'єкти класифікуються не як інвестиційна нерухомість, а саме як основні засоби, що визначають матеріально-технічну базу закладу.

З огляду на це, у даному підрозділі увага зосереджується на аспектах, пов'язаних із надходженням, оприбуткуванням та первісною оцінкою основних засобів. Ці процеси є фундаментальними для формування достовірної інформації в системі бухгалтерського обліку університету, оскільки саме на етапі первісного визнання закладаються вихідні параметри обліку – вартість, структура, аналітичні характеристики та підстави для подальших облікових операцій.

Регулювання обліку основних засобів у державному секторі здійснюється низкою нормативно-правових актів, серед яких ключову роль відіграють:

- НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», що встановлює методологію їх визнання, оцінювання та облікового відображення [28];
- Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору № 11, які деталізують порядок ведення обліку [25];

- План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі № 1203 [36] та Порядок його застосування № 1219, що визначають порядок аналітичного й синтетичного відображення господарських операцій [37];
- Типова кореспонденція субрахунків № 1219, яка регламентує бухгалтерські проведення для відображення операцій із активами та зобов'язаннями [47];
- Порядок заповнення форм фінансової звітності № 307 [44].

Відповідно до вимог НП(С)БОДС 121, основні засоби визначаються як матеріальні активи, що утримуються з метою використання у діяльності суб'єкта державного сектору, надання послуг, виконання робіт або передачі в оренду, за умови, що строк їх корисного використання перевищує один рік. Окремо підкреслюється, що установи можуть самостійно встановлювати вартісні межі віднесення активів до складу основних засобів, що надає певну гнучкість у формуванні облікової політики [28].

Усі основні засоби підлягають відображенню за первісною вартістю, яка залежить від способу їх надходження – придбання, безоплатного отримання, створення власними силами тощо. В табл. 2.1 узагальнено види первісної вартості основних засобів відповідно до положень НП(С)БОДС 121 із урахуванням специфічних умов їх формування в секторі державного управління.

Таблиця 2.1 - Характеристики видів первісної вартості основних засобів відповідно до НП(С)БОДС 121

Назва вартості	Зміст (визначення відповідно до НП(С)БОДС 121)
Первісна вартість	Історична (фактична) вартість об'єкта, яка відображає суму грошових коштів або справедливую вартість інших активів, сплачених чи витрачених для його придбання, створення або доведення до стану, придатного для використання.
Переоцінена вартість	Вартість основних засобів після здійснення їх переоцінки, тобто коригування балансової вартості відповідно до змін справедливої вартості.
Залишкова вартість	Вартість основних засобів, визначена як різниця між їх первісною (або переоціненою) вартістю та сумою накопиченого зносу на певну дату.
Ліквідаційна вартість	Очікувана сума коштів або справедлива вартість інших активів, яку суб'єкт державного сектору планує отримати від реалізації (ліквідації) об'єкта після завершення строку його корисного використання, за мінусом витрат на продаж або ліквідацію.

Продовження таблиці 2.1

Собівартість	Вартість створення (виготовлення) об'єкта основних засобів, що включає фактичні витрати суб'єкта державного сектору на його виробництво відповідно до вимог пункту 5 НП(С)БОДС 121.
Справедлива вартість	Вартість, за якою актив може бути проданий або зобов'язання — погашене на ринку між незалежними учасниками за звичайних умов на визначену дату.
Чиста вартість реалізації необоротного активу	Справедлива вартість необоротного активу, зменшена на очікувані витрати, необхідні для його реалізації.

Джерело: згруповано за інформацією [28]

У процесі діяльності КНЕУ імені Вадима Гетьмана відбувається регулярне надходження основних засобів, що забезпечують функціонування освітнього, наукового та адміністративного процесів. Процедура приймання та оприбуткування таких активів регламентується чинним законодавством і потребує належної організації облікової роботи. Належне документальне оформлення, визначення первісної вартості та правильне відображення в бухгалтерському обліку є ключовими елементами, що забезпечують достовірність фінансової інформації університету.

Організація обліку операцій із придбання основних засобів за кошти передбачає комплекс послідовних заходів, починаючи від оформлення договірних відносин і завершуючи введенням об'єкта в експлуатацію. Придбання оформлюється договором купівлі-продажу або поставки, рахунками-фактурами, видатковими накладними, товарно-транспортними накладними, актами приймання-передачі (типова форма № ОЗ-1) та іншою первинною документацією, що підтверджує факт здійснення господарської операції. Саме ці документи слугують підставою для зарахування об'єкта на баланс університету.

Первісна вартість придбаного основного засобу формується відповідно до вимог НП(С)БОДС 121 і включає не лише ціну придбання, а й усі витрати, необхідні для доведення активу до стану, придатного до використання.

До складу таких витрат можуть входити: суми непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню; транспортно-заготівельні витрати; витрати на монтаж, установку й налаштування обладнання; страхування під час доставки;

оплата послуг сторонніх організацій, пов'язаних із введенням об'єкта в експлуатацію; інші витрати, безпосередньо необхідні для підготовки активу до використання за призначенням.

Після завершення всіх процедур та підтвердження факту готовності об'єкта до експлуатації університет зараховує його на відповідний субрахунок бухгалтерського обліку. З цього моменту об'єкт починає відображатися в складі основних засобів і бере участь у подальших облікових процесах (амортизація, інвентаризація, оцінка, переоцінка, списання тощо). Візуалізовану схему формування первісної вартості та оприбуткування об'єкта подано на рис. 2.1.

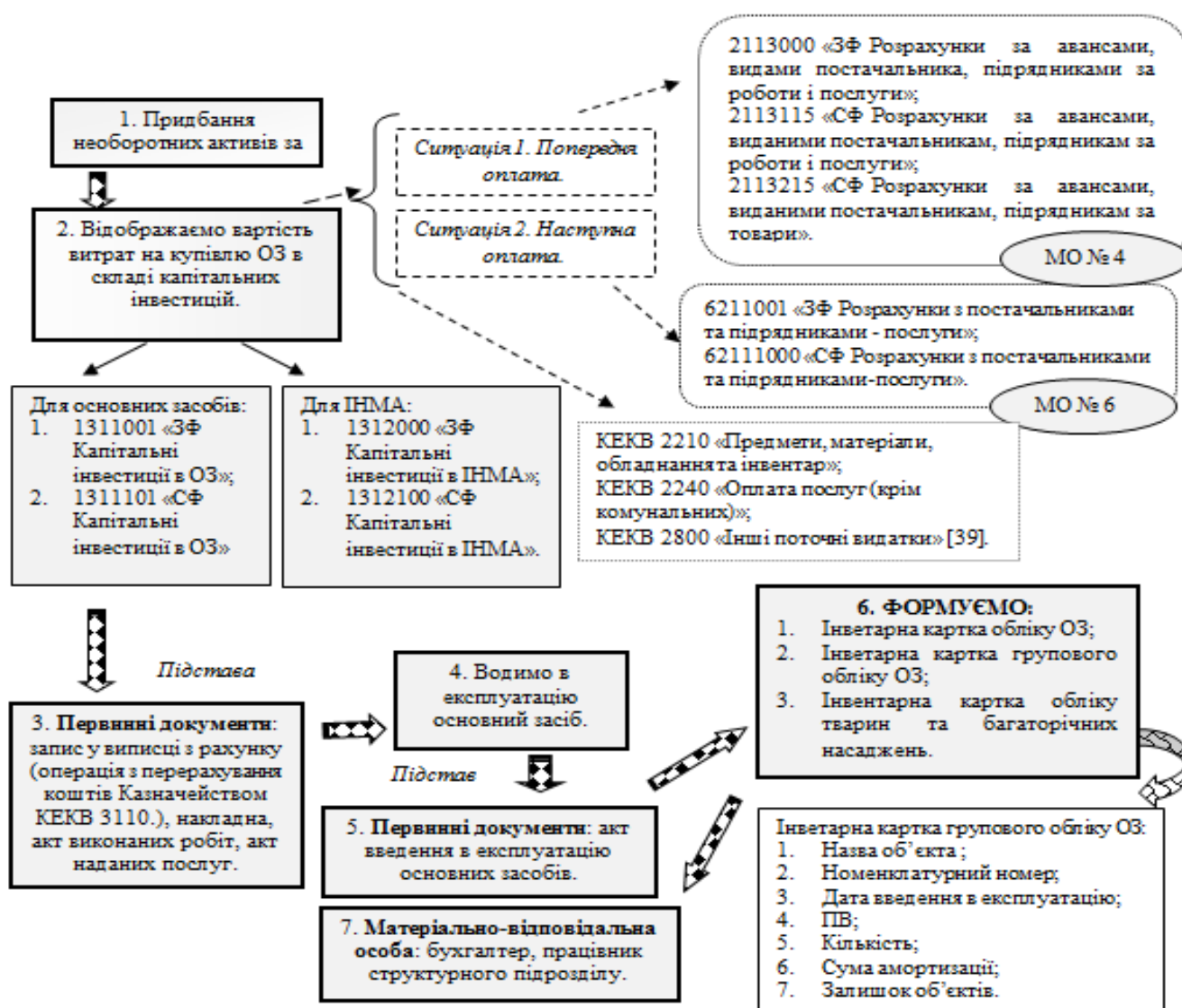

Рисунок 2.1. Організація обліку придбання основних засобів за плату

Джерело: побудовано за інформацією [25; 28; 38]

Одиницею бухгалтерського обліку основних засобів у бюджетних установах є окремий об'єкт або комплекс взаємопов'язаних елементів, що функціонують як єдине ціле (рис. 2.2). Зокрема, комп'ютерна техніка обліковується не за кожним елементом окремо, а як комплекс обладнання, у межах якого окремі пристрої можуть виконувати свої функції лише в сукупності. До такого комплексу належать системний блок, монітор, клавіатура, комп'ютерна мишка та інші периферійні пристрої.

1. Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів, а саме:

- закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього;
- конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій;
- відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс - певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно;
- інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється суб'єктом державного сектору [28].

Водночас частина цих елементів може бути класифікована установою по-різному залежно від їх функціонального призначення та строку корисного використання. Так, клавіатура чи комп'ютерна мишка можуть обліковуватися як запасні частини або як малоцінні необоротні матеріальні активи. Натомість системний блок, монітор, мережеве та периферійне обладнання відображаються у складі основних засобів і обліковуються за відповідними субрахунками: 1014000 «ЗФ Машини та обладнання» та 1014 «СФ Машини та обладнання» згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку в КНЕУ ім. Вадима Гетьмана.

Під час експлуатації комп'ютерної техніки може виникати потреба у заміні окремих її елементів. Заміна клавіатури, комп'ютерної мишки чи іншого незначного компонента класифікується як ремонт основного засобу, оскільки не призводить до збільшення його вартості або продовження строку служби. Така

заміна здійснюється виключно для підтримання працездатності комп'ютерного комплексу та супроводжується лише зростанням витрат на утримання активу.

Якщо ж здійснюється заміна значущих складових – наприклад, системного блока або монітора, - така операція вважається поліпшенням основного засобу. Це пов'язано з тим, що модернізація істотно підвищує функціональні можливості активу, збільшує його майбутню корисність та, як правило, продовжує строк експлуатації. У такому разі витрати на заміну включаються до первісної вартості основного засобу та збільшують його балансову оцінку.

Таким чином, визначення одиниці обліку та правильна класифікація операцій із заміни елементів комп'ютерної техніки мають принципове значення для забезпечення достовірності бухгалтерського обліку та формування коректної інформації у фінансовій звітності бюджетної установи.

Методика ведення обліку основних засобів у бюджетних установах передбачає коректне та своєчасне відображення всіх господарських операцій на відповідних субрахунках бухгалтерського обліку, а також фіксацію змін у стані активів у документах аналітичного обліку. Центральне місце серед таких документів займає інвентарна картка основного засобу, яка містить детальну інформацію про об'єкт, його технічні характеристики, первісну вартість, проведені ремонти, модернізації, переоцінки та інші зміни. Дані аналітичного обліку забезпечують розшифрування синтетичних показників, формуючи повну та достовірну картину стану необоротних активів установи.

КНЕУ імені Вадима Гетьмана може здійснювати придбання основних засобів як за рахунок коштів загального фонду бюджету, так і за рахунок спеціального фонду, що формується з власних надходжень. Вибір джерела фінансування впливає на порядок оформлення документів, бухгалтерські проведення та подальший контроль за використанням активів. Зразок облікового відображення операції з придбання основних засобів вищим навчальним закладом за рахунок коштів загального фонду наведено в табл. 2.2, що дає можливість простежити весь ланцюг операцій – від виникнення зобов'язань до введення об'єкта в експлуатацію.

Таблиця 2.2 – Облік придбання основних засобів за кошти загального фонду
КНЕУ імені Вадима Гетьмана

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	№ МО*	Бухгалтерський облік	
				Дт	Кт
1	2	3	4	5	
1	Отримано кошти на купівлю комп'ютерної техніки	Виписка з реєстраційного рахунка	2	2313	5411
2	Отримано фінансування: – на оплату ПДВ				7011
	– оплату послуг перевізника				
3	Здійснено передоплату за комп'ютерну техніку	Договір, рахунок	2, 4	2113	2313
4	Показано податковий кредит (далі-ПК) з ПДВ	Податкова накладна	4	6311003	2113
5	Оплачено послуги перевізника	Договір, рахунок	2, 4	2113	2313
6	Показано податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	4	6311003	2113
7	Отримано комп'ютерну техніку від виробника	Накладна (вимога) типової форми № 3-3 [58]	4	1311001	6211
8	Додано витрати на послуги перевізника до вартості купленої комп'ютерної техніки	Товарно-транспортна накладна (далі – ТТН) за формою № 1-ТН [54]	4	1311001	6211001
9	Зменшено суму доходів на суму попередніх витрат, що входять до ПВ техніки	Не оформлюються	17	7011	5411
10	Відображено початок використання комп'ютерної техніки	Акт введення в експлуатацію ОЗ Інвентарна картка обліку об'єкта ОЗ [56]		1014000	1311001
11	Збільшено капітал КНЕУ імені Вадима Гетьмана на суму задіяного в поточній діяльності комп'ютера	Не оформлюються		5411	5111000
12	Погашено дебіторську заборгованість (далі – ДЗ) в розмірі 100 % передоплати у зв'язку: – з одержанням ОЗ		17	6211	2113
	– повним отриманням послуг перевізника			6211001	2113

Джерело: згруповано за інформацією [3;36; 47]

Оскільки університет зареєстрований як платник податку на додану вартість, сума ПДВ не включається до первісної вартості комп'ютерного комплексу. Відповідно до вимог податкового законодавства, зазначена сума зараховується до податкового кредиту установи та не впливає на вартісну оцінку об'єкта основних засобів. Оплата непрямих податків у цьому випадку здійснюється за кодом економічної класифікації видатків 2800 «Інші поточні видатки». Фінансування операції з придбання забезпечується за субрахунком 7011 «Бюджетні асигнування», на який надходять кошти із загального фонду бюджету.

Разом з тим університет має можливість закуповувати необоротні активи також за рахунок власних надходжень спеціального фонду. Такий варіант застосовується за умови наявності достатнього фінансового ресурсу та передбачає окремий порядок відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку. У табл. 2.3 наведено приклад оформлення операції придбання основного засобу закладом вищої освіти за кошти спеціального фонду, що демонструє повний цикл облікових процедур – від формування зобов'язань до введення активу в експлуатацію

Таблиця 2.3 – Облік придбання основних засобів за власні кошти КНЕУ імені Вадима Гетьмана

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Бухгалтерський облік		
			№ МО	Дт	Кт
1	2	3	4	5	6
1	Направлено кошти спецфонду для придбання комп'ютерної техніки	Кошторис, виписка з реєстраційного рахунка	3, 14	2313	7111
2	Перераховано попередню оплату за комп'ютерну техніку	Договір, рахунок, виписка з реєстраційного рахунка	3, 4	2113	2313
3	Відображено податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	4	6311	2113
4	Отримано від постачальника: – системний блок і монітор	Накладна типової форми № 3-3	4	1311	6211
	– клавіатуру і маніпулятор «миша»			1312	6211

Продовження таблиці 2.3

5	Вилучено з доходу звітного періоду асигнування у сумі поточних витрат, що включаються до первісної вартості об'єкта ОЗ	Не оформлюються	14, 17	7111	5411
6	Оприбутковано та введено в експлуатацію: – системний блок і монітор	Акт введення в експлуатацію ОЗ Інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів; Інвентарна картка групового обліку основних засобів;	17	1014	1311
	– клавіатуру і маніпулятор «миша»			1113	1312
7	Одночасно на цю ж суму збільшено внесений капітал	Не оформлюються		5411	5111
8	Закрито ДЗ в розмірі 100 % передоплати у зв'язку з отриманням ОЗ та ІНМА		17	6211	2113

Джерело: побудовано за інформацією [3;36; 47]

Оскільки системний блок і монітор класифікуються як основні засоби у складі машин та обладнання, для кожного з них складається окремий Акт введення в експлуатацію основних засобів. Натомість комп'ютерна мишка та клавіатура, які зазвичай відносяться до малоцінних необоротних матеріальних активів, оформлюються за допомогою Акта введення в експлуатацію групи ОЗ, адже вони є лише допоміжними компонентами комп'ютерного комплексу та істотно відрізняються від основних засобів за своїми технічними характеристиками, строком використання та вартістю. На підставі зазначених актів бухгалтерія університету заповнює форми ОЗ-6 та ОЗ-9, де фіксуються всі суттєві параметри об'єктів та зміни їхнього стану.

Заклади державного сектору мають право створювати нові основні засоби власними силами, використовуючи кошти загального або спеціального фонду. Такий підхід дозволяє установам розширювати матеріально-технічну базу без залучення сторонніх виконавців.

Таким чином, створення власними силами нового необоротного активу передбачало комплекс витрат, пов'язаних із придбанням матеріалів, оплатою праці, використанням існуючих основних засобів, а також оформленням необхідної документації. Усі ці складові формують первісну вартість створеного об'єкта відповідно до вимог НП(С)БОДС 121 [23].

У КНЕУ імені Вадима Гетьмана можливості створення основних засобів власними силами є цілком реалістичними та доцільними з огляду на структуру університету, кадровий склад і наявні матеріальні ресурси. Зокрема, університет може самостійно створювати або модернізувати такі об'єкти:

- навчальні аудиторії та лабораторії, включаючи переобладнання приміщень, встановлення мультимедійного обладнання, меблів, спеціалізованих технічних рішень для навчання.
- комп'ютерні класи та серверні приміщення, шляхом придбання окремих компонентів та їх самостійного монтажу, налаштування та інтеграції в інформаційну інфраструктуру.
- елементи інформаційно-комунікаційної інфраструктури — мережеві вузли, системи відеоконференцій, локальні сервери, цифрові панелі.
- об'єкти благоустрою університетського кампусу: малі архітектурні форми, спортивні майданчики, навчальні зони на відкритому повітрі, інформаційні стенди.
- меблі та інвентар, які можуть бути виготовлені або зібрані силами господарського підрозділу (стелажі, столи, шафи, демонстраційні конструкції).
- навчальні стенди, демонстраційні панелі, тренажери та інші засоби навчання, особливо для кафедр, де необхідні моделі або апаратні комплекси для практичної підготовки студентів.
- модернізацію систем освітлення чи енергозабезпечення, наприклад заміну старих світильників на led-панелі, облаштування енергоощадних рішень.

- ремонтно-будівельні роботи, які не потребують спеціальної ліцензії, але дозволяють оновлювати матеріально-технічну базу (косметичний ремонт, монтаж внутрішніх перегородок, облаштування кабінетів тощо).

Методика обліку створення основного засобу в КНЕУ імені Вадима Гетьмана наведена в табл.2.4.

Таблиця 2.4 – Облік створення основного засобу в КНЕУ імені Вадима Гетьмана

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Бухгалтерський облік		
			№ МО	Дт	Кт
1	Поставлено та отримано матеріали для будівництва	Накладна	13, 6	1513	6211
2	Показано податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна, зареєстрована у ЄРПН	6	6311	6211
3	Відображено кошти за КЕКВ 3110 для сплати рахунку постачальника за:	Виписка з рахунку			
	• матеріали для спорудження		17	5512	5411
	• ПДВ, врахованого у ПК			5512	5511
4	Погашено заборгованість перед постачальником за матеріали для спорудження (КЕКВ 3110)	Виписка з реєстраційного рахунка	6,3	6211	2313
5	Списано вартість матеріалів для спорудження	Накладна (вимога); Акт виконаних будівельно-монтажних робіт ф. № 2 кб.	17,13	8113	1513
6	Включено у ціну добудови секції вартість матеріалів для спорудження	Акт виконаних будівельно-монтажних робіт ф. № 2 кб	17	1311	8113
7	Обчислено амортизацію ОЗ	Розрахунок амортизації основних засобів (крім ІНМА);	17,9	8114	1411
8	Включено у ціну добудови секції суму розрахованої амортизації		17	1311	8114
9	Рівночасно показано зміни в капіталі КНЕУ імені Вадима Гетьмана		17	5511	5411
10	Відображено заборгованість по зарплаті працівникам	Відомість нарахування заробітної плати	17,5	8111	6511
			17	1311	8111
11	Утримано ПДФО		5,17	6511	6311115
12	Утримано в/з		5,17	6511	6311

Продовження таблиці 2.4

13	Включено у ціну добудови секції суму ЄСВ працівників, які були зайняті спорудженням	Розрахунок суми ЄСВ на заробітну плату працівників, зайнятих на будівництві	17	8112	6311
			17	1311	8112
15	Включення вартості оформлення документів, а саме права власності на споруду до її ПВ (КЕКВ 2240)	Акт надавача послуг	17,6	1311	6211
16	• КЕКВ 2240 сплата послуг за оформлення документів володіння спорудою	Виписка з рахунку 3522 (запис про перерахування коштів з КЕКВ 2240)	17	5512	5411
17	• КЕКВ 3110 погашення заборгованості перед працівниками		17	5512	5411
18	• КЕКВ 3110 перечислення суми ЄСВ на зарплату				
19	Оплата обов'язкового збору пов'язаного з оформленням права володіння добудованим ОЗ за КЕКВ 2240	Виписка з рахунку 3522 (запис про перерахування коштів з КЕКВ 2240)	6,3	6211	2313
20	• заробітну плату	Виписка з рахунку 3522 (запис про перерахування коштів з КЕКВ 3110)	3,5	6511	2313
21	• до державного бюджету нараховані податки та збори		3,17	6311	2313
22	• суму ЄСВ			6311	
23	Включено у ціну добудови секції усі витрати після закінчення робіт з поліпшення ОЗ	Акт введення в експлуатацію основних засобів	9,17	1013	1311
24	Водночас виникає наступне проведення		17	5411	5111

Джерело: побудовано за інформацією [3;36; 47]

КНЕУ імені Вадима Гетьмана планує експлуатувати новозбудований спортивний майданчик не лише для задоволення потреб студентів та працівників, а й з метою отримання додаткових власних доходів, наприклад через організацію платних секцій, оренду площ або проведення спортивних заходів. Це означає, що об'єкт належатиме до складу основних засобів, які

приносять економічну вигоду, а тому особливо важливим є правильне формування його первісної вартості.

Первісна вартість прибудованої секції спортивного майданчика визначається шляхом узагальнення всіх витрат, безпосередньо пов'язаних зі створенням об'єкта. До їх складу включають:

- вартість будівельних матеріалів (без податку на додану вартість, оскільки університет є платником ПДВ і сума податку входить до податкового кредиту);
- витрати на оплату праці працівників, залучених до виконання будівельно-монтажних робіт;
- нараховану суму єдиного соціального внеску на заробітну плату цих працівників;
- амортизаційні відрахування на основні засоби, що використовувалися у процесі будівництва (наприклад, будівельне обладнання, техніка, інструменти);
- витрати на оформлення права власності, включаючи оплату державного мита чи інших зборів;
- вартість проектно-вишукувальних робіт, які є необхідними для підготовки об'єкта до будівництва.

Сукупність перелічених витрат формує первісну вартість нового необоротного активу згідно з правилами НП(С)БОДС 121, оскільки всі вони безпосередньо спрямовані на створення та приведення об'єкта у стан, придатний до використання.

Надходження основних засобів у вигляді благодійної або гуманітарної допомоги

Бюджетні установи мають право отримувати необоротні активи не лише шляхом придбання чи власного створення, а й у формі благодійних внесків або гуманітарної допомоги. У разі отримання таких активів у натуральній формі установі необхідно подати до органів Державної казначейської служби Довідку про надходження у натуральній формі. Згідно з нормативними вимогами, ця

довідка подається не пізніше першого дня місяця, що настає після отримання активу.

Облік гуманітарних та благодійних надходжень має свої особливості.

- У синтетичному обліку відображають факт безоплатного отримання активу та його вартість, визначену згідно з документами дарувальника або експертною оцінкою.

- В аналітичному обліку деталізуються технічні характеристики об'єкта, строк корисного використання, місце розташування та інша необхідна інформація для введення в експлуатацію.

У табл. 2.5 представлено порядок відображення операцій з отримання основних засобів як гуманітарної або благодійної допомоги у бухгалтерських регістрах, що включає кореспонденцію рахунків та аналітичні дані для подальшого контролю за рухом таких активів.

Таблиця 2.5 - Облік придбання основних засобів за рахунок благодійних коштів

				Бухгалтерський облік	
№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	№ МО	Дт	Кт
1	2	3	4	5	6
1	Зараховано на реєстраційний рахунок благодійні внески у грошовій формі	Виписка з реєстраційного рахунка	3, 14	2313	7511
2	Придбано за рахунок благодійної допомоги лазерний принтер	Договір, рахунок, виписка з реєстраційного рахунка	4, 3	2113	2313
3	Відображено податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	4, 17	6311	2113
4	Оприбутковано необоротний актив, отриманий від постачальника	Накладна постачальника	17, 4	1311	2113
5	Введено в експлуатацію основний засіб лазерний принтер «HP Color LJ Enterprise M553n»	Акт введення в експлуатацію ОЗ Інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів;	9, 17	1014	1311

Продовження таблиці 2.5

6	Збільшено внесений капітал у зв'язку з оприбуткуванням основного засобу	Не оформляється	17, 14	7511	5111
7	Нарахували амортизацію у вересні місяці. Так як строк корисного використання становить 5 років, то помісячна сума амортизації становитиме — (10 000/60 місяців = 166,67 грн.)	Розрахунок амортизації основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів)	17	8114	1411
8	Водночас здійснено другий запис		14,17	5111	7511100

Джерело: побудовано за інформацією [3;36; 47]

Узагальнюючи результати розгляду особливостей придбання й створення основних засобів у державному секторі, можна зазначити, що ці процеси мають комплексний характер та регулюються чіткою системою нормативних актів. Вони передбачають послідовне здійснення низки організаційних, документальних та облікових процедур, спрямованих на забезпечення достовірного визначення вартості активів, належного оформлення операцій та контролю за рухом матеріальних ресурсів установи. Важливою складовою цього процесу є ретельне планування бюджетних асигнувань, правильне оформлення договірних документів, а також формування первісної вартості активів з урахуванням усіх витрат, що виникають у процесі їх придбання або створення.

Ведення обліку капітальних інвестицій, своєчасне відкриття інвентарних карток, коректне віднесення понесених витрат на відповідні рахунки та введення об'єктів в експлуатацію забезпечують точність бухгалтерських даних, їх відповідність нормативним вимогам і потребам управління. Дотримання положень НП(С)БОДС 121, Методичних рекомендацій з обліку основних засобів, Плану рахунків бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів створює необхідні передумови для прозорості руху необоротних активів, підвищує якість фінансової звітності та посилює контроль за використанням державного майна.

Раціонально організований облік основних засобів сприяє не лише своєчасному та правильному документуванню операцій, а й забезпечує

можливість ефективного управління ресурсами, оптимального їх розподілу та збереження. Належне формування та відтворення матеріально-технічної бази є ключовим елементом виконання установами своїх функцій, оскільки дає змогу підтримувати необхідний рівень інфраструктури та створювати умови для сталого розвитку. У цьому контексті якісний бухгалтерський облік виступає одним із інструментів забезпечення результативності діяльності державного сектору та раціонального використання бюджетних коштів.

2.2. Особливості обліку експлуатації та вибуття об'єктів основних засобів та інвестиційної нерухомості

Експлуатація основних засобів у державному секторі офіційно розпочинається з дати їх введення в експлуатацію, що фіксується відповідними первинними документами. Саме з цього моменту актив визнається таким, що бере участь у забезпеченні діяльності установи, а тому на нього починає нараховуватися амортизація. Амортизаційні відрахування відіграють важливу роль у бухгалтерському обліку, оскільки вони відображають поступове перенесення первісної вартості основного засобу на витрати протягом усього періоду його корисного використання. Це дає змогу більш точно визначити реальну вартість активу, врахувати його зношення та забезпечити об'єктивність фінансової інформації.

З моменту початку амортизації об'єкт основних засобів вважається повноцінно задіяним у господарській діяльності установи, а його вартість починає впливати на витрати та фінансові показники. Таким чином, правильне визначення строку корисного використання та методики амортизації є критично важливим для достовірного відображення стану активів та оцінки ефективності їх використання.

У бюджетних установах амортизація основних засобів нараховується один раз на рік – станом на дату складання річного балансу, тобто не пізніше 31 грудня

поточного року. Для більшості основних засобів застосовується прямолінійний метод, який передбачає рівномірний розподіл вартості активу протягом усього періоду його експлуатації. Для окремих категорій необоротних активів використовується метод «50/50»: половина вартості списується під час введення активу в експлуатацію, а інша половина – під час його вибуття.

Нарахування амортизації починається з місяця, що настає після місяця введення об'єкта в експлуатацію. Усі суми амортизаційних відрахувань відображаються в обліку в гривнях із копійками, що відповідає вимогам наказу Міністерства фінансів України від 23.07.2015 р. № 664. Документальне підтвердження нарахованої амортизації здійснюється через первинні документи, бухгалтерські реєстри та форми аналітичного обліку, перелік яких узагальнено на рис. 2.3.

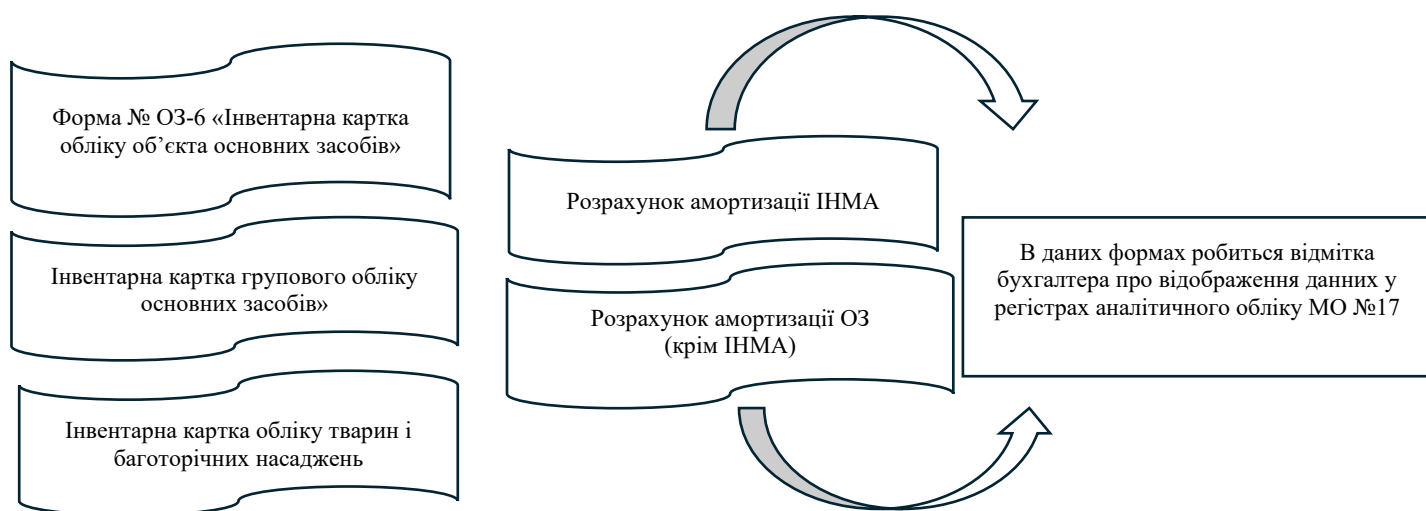

Рисунок 2.3. - Типові форми для відображення суми нарахованої амортизації та суми зносу суб'єктів державного сектору

Джерело: згруповано за інформацією [28]

Таким чином, амортизація в державному секторі є невід'ємним елементом бухгалтерського обліку, що забезпечує послідовне та об'єктивне відображення втрати корисності основних засобів упродовж їх експлуатаційного строку. Виконання процедур, визначених нормативно-правовими актами, зокрема застосування прямолінійного методу, проведення амортизації на річну дату

балансу та її нарахування з місяця, наступного за введенням об'єкта в експлуатацію, гарантують однаковий підхід до обліку активів у всіх бюджетних установах. Використання уніфікованих форм первинних документів та реєстрів аналітичного обліку забезпечує точність розрахунків, дозволяє своєчасно формувати інформацію про амортизацію та знос, а також створює належні умови для контролю, аудиту та прийняття управлінських рішень.

Подальша експлуатація основних засобів пов'язана з дотриманням встановлених правил їх технічного обслуговування, режимів використання та меж строку служби. У разі виявлення технічних несправностей або зносу проводяться поточні чи капітальні ремонти, метою яких є відновлення працездатності об'єкта та продовження його ефективної експлуатації. Планування ремонтних заходів здійснюється з урахуванням виробничих потреб, фінансових можливостей та технічної документації установи. Це дозволяє забезпечити раціональне використання майна, продовжити строк його корисного використання та запобігти передчасному вибуттю активів.

Рішення щодо проведення ремонту, модернізації чи інших робіт з удосконалення нерухомого або рухомого майна приймається керівником установи на підставі висновків відповідної комісії. Комісія проводить огляд об'єкта, оцінює його технічний стан, визначає необхідний обсяг робіт та готує документальне підтвердження – акт або дефектний опис. У дефектному акті зазначаються перелік ремонтних робіт, потреба в матеріалах та їх кількість, а також підписи відповідальних осіб.

Проведення ремонтних робіт сприяє відновленню первісних експлуатаційних характеристик основного засобу та може продовжити строк його корисного використання. Здійснення таких операцій планується завчасно відповідно до вимог бюджетної класифікації видатків (КЕКВ):

3132 «Капітальний ремонт інших об'єктів» - Витрати на ремонт та дообладнання ОЗ (у т. ч. на придбання комплектуючих та оплату послуг з їх установлення);

2240 «Оплата услуг (крім комунальних)» - Витрати на утримання об'єкта ОЗ (проведення технічного нагляду, техобслуговування та ремонту), які здійснюються для відновлення або підтримання суб'єктом держсектору майбутніх економічних вигід або потенціалу корисності на первісно оціненому рівні продуктивності об'єкта ОЗ, визнаються витратами звітного періоду, в якому вони були понесені.

У процесі тривалої експлуатації технічне обладнання, зокрема офісна техніка, неминує зазнає фізичного та морального зношення. Це проявляється у поступовому погіршенні продуктивності, зниженні швидкості виконання операцій, появі технічних збоїв або втраті початкових функціональних можливостей. Такі зміни можуть негативно впливати на ефективність роботи підрозділів університету, що вимагає своєчасного ухвалення рішень щодо модернізації обладнання.

Модернізація основного засобу спрямована не лише на усунення недоліків, а й на підвищення його технічного рівня, покращення функціональних характеристик та продовження строку корисного використання. Вона може включати заміну ключових вузлів, установлення продуктивніших деталей, оновлення програмного забезпечення або удосконалення конструктивних елементів. Усі такі дії призводять до збільшення економічної вигоди від експлуатації об'єкта, а отже – до зміни його первісної вартості.

Організація обліку модернізації основного засобу Університету імені Вадима Гетьмана передбачає належну документальну фіксацію всіх виконаних робіт. Перед початком модернізації комісія установи оцінює технічний стан обладнання, що потребує удосконалення, визначає перелік необхідних заходів, їх економічну доцільність та очікуваний результат. На підставі рішення комісії оформлюється дефектний акт або інший документ, у якому зазначаються характер робіт, необхідні матеріали й комплектуючі, а також виконавці.

Після завершення модернізації бухгалтерська служба установи здійснює коригування первісної вартості основного засобу, включаючи до неї вартість використаних матеріалів, комплектувальних виробів, витрат на оплату праці

спеціалістів, нарахування ЄСВ та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з процесом удосконалення об'єкта. Відповідно змінюється і його строк корисного використання, якщо модернізація призводить до його продовження.

У табл. 2.6 подано приклад організації обліку модернізації лазерного принтера в КНЕУ імені Вадима Гетьмана, що демонструє порядок документального оформлення, відображення витрат та коригування балансової вартості об'єкта основних засобів.

Таблиця 2.6 - Облік модернізації основного засобу (принтера) КНЕУ імені Вадима Гетьмана

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	№ МО	Бухгалтерський облік	
				Дт	Кт
1	2	3	4	5	6
1	Отримано: – цільове фінансування для модернізації лазерного принтера	Виписка з реєстраційного рахунка	2	2313	5411
	– асигнування на сплату ПДВ			2313	7011
2	Проведено попередню оплату виконавцю	Договір, рахунок	2, 4	2113	2313
3	Віднесено суму понесених витрат на модернізацію лазерного принтера до капітальних інвестицій ОЗ	Акт приймання-передачі виконаних робіт, акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих ОЗ	6	3Ф 1311 (СФ 1311)	6211
4	Відображено суму ПДВ, яку включено до податкового кредиту	Податкова накладна	4,6	6311	2113
5	Збільшено первісну вартість лазерного принтера на суму витрат, понесених на модернізацію	Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих ОЗ	9	3Ф 1014 СФ 1014	3Ф 1311 (СФ 1311)
6	Одночасно на цю ж суму збільшено внесений капітал	Не оформлюються	17	5411	3Ф 5111 СФ 5111
7	Закрито дебіторську заборгованість на суму проведеної передоплати у зв'язку з отриманням виконаних робіт		17	6211	2113

Джерело: побудовано за інформацією [3;36; 47]

У період проведення модернізації лазерного принтера нарахування амортизації не здійснювалося, оскільки об'єкт тимчасово був виведений з експлуатації та не використовувався за своїм функціональним призначенням. Це відповідає вимогам облікових стандартів, згідно з якими амортизація не нараховується за активами, що перебувають у стані реконструкції, модернізації, добудови або технічного переоснащення.

Витрати, пов'язані з удосконаленням обладнання, були профінансовані за кошторисною класифікацією за КЕКВ 3132 «Капітальний ремонт інших об'єктів», оскільки модернізація передбачає покращення технічних параметрів об'єкта та збільшення строку його служби. Облік таких витрат проводився через субрахунок 5411 «ЗФ Цільове фінансування розпорядників бюджетних коштів», що забезпечує прозорість і контроль за цільовим використанням бюджетних коштів, спрямованих на підвищення цінності необоротного активу.

Університет ім. Вадима Гетьмана, як і будь-яка інша установа державного сектору, має право здійснювати переоцінку основних засобів, якщо їхня залишкова вартість суттєво відхиляється від справедливої вартості. Потреба у переоцінці може виникати через значні зміни ринкових цін, моральне старіння активів або проведення модернізаційних робіт, що збільшують корисність і ресурс об'єкта.

Процедура переоцінки регламентується НП(С)БОДС 121 та передбачає послідовність дій, пов'язаних із визначенням справедливої вартості, проведенням індексації та коригуванням показників балансової вартості об'єкта. Алгоритм переоцінки включає:

- визначення переліку активів, що підлягають переоцінюванню;
- залучення суб'єкта оціночної діяльності або використання індексів зміни вартості;
- розрахунок дооцінки або уцінки;
- коригування первісної вартості та накопиченого зносу;
- відображення результатів переоцінки у фінансовій звітності;

– розкриття інформації в примітках до річної звітності.

В табл.2.7 представлено особливості проведення переоцінки основних засобів в КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Таблиця 2.7 -Особливості проведення переоцінки основних засобів в КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Особливості	Характеристика
Критерії суттєвості переоцінки	У КНЕУ імені Вадима Гетьмана застосовується критерій суттєвості: зміна вартості на 10 % і більше порівняно з балансовою вартістю вважається такою, що потребує переоцінки. Цей поріг може уточнюватися внутрішніми розпорядчими документами університету
Комісія з переоцінки	Для проведення переоцінки наказом ректора створюється комісія, до складу якої входять: представники бухгалтерії; матеріально відповідальні особи; фахівці господарського відділу; за потреби — зовнішні експерти або оцінювачі. Комісія здійснює огляд об'єктів, збір даних, документальну перевірку та оформлює результати у відповідних актах.
Методи визначення справедливої вартості	Університет може застосовувати такі методи: Метод ринкових цін — за наявності активного ринку аналогічних об'єктів. Метод відновлювальної вартості — визначення вартості нового подібного об'єкта з урахуванням зносу. Експертна оцінка — залучення сертифікованих оцінювачів для визначення справедливої вартості складних або унікальних об'єктів. Вибір методу залежить від характеру активу та доступності інформації про ринок.
Порядок відображення результатів переоцінки в обліку	У випадку збільшення вартості: різниця між переоціненою та балансовою вартістю відображається на додатковому капіталі; збільшений знос коригується пропорційно; первісна та накопичена амортизація приводяться у відповідність новій вартості. У випадку зменшення вартості: різниця списується на витрати звітного періоду, якщо відсутній резерв дооцінки; якщо об'єкт раніше дооцінювався, зменшення вартості зменшує суму капіталу від попередньої дооцінки.
Документальне оформлення	Переоцінка оформлюється: Актом переоцінки основних засобів; протоколом засідання комісії; розрахунком нової первісної, залишкової вартості та амортизації; внесенням змін до інвентарних карток за формою, затвердженою наказом Мінфіну № 818. Документи підписуються членами комісії та затверджуються ректором

Джерело: побудовано за інформацією [28;41]

Проведення переоцінки дозволяє установі забезпечити достовірність облікових даних, уникнути викривлення вартості основних засобів у балансі, а також підвищити об'єктивність показників звітності, що має значення для внутрішнього аналізу, зовнішнього аудиту та прийняття управлінських рішень щодо подальшого використання матеріальних ресурсів.

У разі коли залишкова вартість об'єкта основних засобів суттєво відрізняється від його справедливої вартості (понад 10 %), відповідно до вимог облікових стандартів виникає необхідність проведення переоцінки — уцінки або дооцінки активу. Прийняття рішення щодо проведення такого коригування вартості належить до компетенції керівника установи. Для закладу вищої освіти, зокрема КНЕУ імені Вадима Гетьмана, таке рішення додатково потребує погодження з Міністерством освіти і науки України, оскільки нерухоме майно та інші значущі активи належать до державної власності й перебувають під контролем галузевого органу управління [28].

Після отримання відповідного дозволу установі необхідно залучити кваліфікованого суб'єкта оціночної діяльності. Фахівець проводить незалежну експертну оцінку та формує звіт, у якому зазначає визначену справедливу вартість об'єкта, обґрунтування методики оцінювання та розрахунки. Саме цей документ є підставою для бухгалтерського відображення результатів переоцінки.

На прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана у табл. 2.8 продемонстровано порядок відображення дооцінки необоротного активу, що дає змогу простежити зміни у первісній вартості, накопиченому зносі та залишковій вартості після коригування згідно з висновком оцінювача.

Проведення переоцінки забезпечує актуальність балансових даних, запобігає заниженню чи завищенню вартості активів, а також сприяє формуванню фінансової звітності, яка достовірно відображає реальний стан майнової бази установи.

Таблиця 2.8 - Розрахунок дооцінки основного засобу КНЕУ імені Вадима

Гетьмана

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	№ МО	Бухгалтерський облік		
				Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5	6	7
Вихідні дані для розрахунку суми дооцінки основного засобу та результатів її проведення такі: первісна вартість ОЗ – 800 000 грн.; сума нарахованого зносу – 520 000 грн.; залишкова вартість ОЗ – 280 000 грн. (800 000 грн. – 520 000 грн.); справедлива вартість згідно зі звітом про оцінку майна – 320 000 грн.						
1	Індекс переоцінки для дооцінки ОЗ:	320 000 грн. / 280 000 грн. = 1,143				
2	Переоцінена (первісна) вартість ОЗ:	800 000 грн. x 1,143 = 914 400 грн.				
3	Переоцінена сума зносу:	520 000 грн. x 1,143 = 594 360 грн.				
4	Переоцінена залишкова вартість ОЗ:	914 400 грн. – 594 360 грн. = 320 040 грн.				
Розрахуємо результати дооцінки:						
1	Первісна вартість:	800 000 грн. – 914 400 грн. = 114 400 грн.;				
2	Сума зносу:	520 000 грн. – 594 360 грн. = 74 360 грн.;				
3	Залишкова вартість:	280 000 грн. – 320 040 грн. = 40 040 грн.				
В обліку ці операції відображаються так:						
1	Відображено результати дооцінки ОЗ в сумі: – дооцінки первісної вартості	Звіт про оцінку майна, акт переоцінки ОЗ	17	1013000	5411	114 400
2	– коригування суми зносу			5311000	1411000	74 360

Джерело: побудовано за інформацією [3;36; 47]

Згідно з вимогами п. 7 розд. III НП(С)БОДС 121, у разі якщо за результатами переоцінки встановлено зменшення залишкової вартості об'єкта, сума такого зниження (уцінки) підлягає віднесенню до витрат того звітного періоду, у якому проведено відповідну операцію [28]. Це забезпечує коректне відображення фінансових результатів та актуальний стан необоротних активів у бухгалтерському обліку.

У табл. 2.9 подано приклад проведення уцінки основного засобу Університету ім. Вадима Гетьмана, де продемонстровано порядок розрахунку зменшення вартості, а також відображення цієї операції на відповідних субрахунках бухгалтерського обліку. Представлені дані ілюструють механізм коригування балансової вартості активу та списання суми уцінки на витрати установи відповідно до чинних нормативно-правових актів.

Таблиця 2.9 - Розрахунок уцінки основного засобу КНЕУ імені Вадима

Гетьмана

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	№ МО	Бухгалтерський облік		
				Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5	6	7
	Університет прийняв рішення переоцінити лазерний принтер «HP Color LJ Enterprise M553n». Вихідні дані для розрахунку суми дооцінки основного засобу та результатів її проведення такі: первісна вартість ОЗ – 12 000 грн.; сума нарахованого зносу – 4 000 грн.; залишкова вартість ОЗ – 8 000 грн. (12 000 грн. – 4 000 грн.); справедлива вартість згідно зі звітом про оцінку майна – 6 000 грн.					
1	Індекс переоцінки для дооцінки принтера:	$6\,000 \text{ грн.} / 8\,000 \text{ грн.} = 0,75;$				
2	Переоцінена (первісна) вартість принтера:	$12\,000 \text{ грн.} \times 0,75 = 9\,000 \text{ грн.};$				

Джерело: побудовано за інформацією [3;36; 47]

Списання основних засобів у бюджетних установах є невід’ємним елементом управління майновими ресурсами та забезпечення достовірності бухгалтерського обліку. Активи, що втратили свої технічні характеристики, морально застаріли, зруйновані або непридатні до подальшого використання, мають бути своєчасно вилучені з експлуатації та виключені з балансу. Недотримання процедур списання призводить до викривлення інформації про стан активів установи та впливає на якість фінансової звітності.

Відповідно до НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» та Порядку списання державного майна, бюджетні установи мають законодавчо визначене право списувати основні засоби, якщо вони:

- повністю втратили корисність унаслідок фізичного та морального зносу;
- знищені або пошкоджені внаслідок аварій, стихійних лих або інших подій;
- не підлягають ремонту або відновленню;
- морально застаріли та не відповідають сучасним вимогам навчального або виробничого процесу;

- непридатні до подальшої експлуатації з технічних або безпекових причин.

Списання є завершальним етапом життєвого циклу необоротного активу, тому процедура має бути чіткою, документально підтвердженою та відповідати вимогам законодавства.

Першим етапом списання є формування наказу керівника установи про створення постійно діючої комісії. У наказі зазначаються:

- склад комісії (представники адміністрації, бухгалтерської служби, матеріально відповідальні особи, технічні спеціалісти);
- її повноваження;
- порядок проведення огляду об'єктів;
- відповідальні за підготовку документів.

Комісія виконує ключову роль у процесі списання: здійснює огляд об'єкта, оцінює його фактичний стан, визначає ступінь фізичного зносу, можливість подальшої експлуатації або доцільність ремонту. За результатами огляду складається дефектний акт, у якому зазначаються технічні недоліки та неможливість відновлення активу, або акт про списання (ліквідацію) необоротного активу. Документ має містити детальний опис причин списання, висновки та пропозиції комісії.

Перед прийняттям рішення про списання основних засобів бюджетна установа повинна провести інвентаризацію відповідно до Порядку № 879 та наказу керівника «Про проведення інвентаризації».

У наказі визначаються: перелік активів, що підлягають інвентаризації; строки проведення; склад інвентаризаційної комісії; порядок документального оформлення.

Під час інвентаризації комісія звіряє фактичну наявність активів з даними бухгалтерського обліку. Фіксуються: наявні об'єкти; відсутні об'єкти (нестачі); надлишки; об'єкти, що втратили свої експлуатаційні властивості; пошкоджені активи; активи, які не підлягають відновленню.

Інвентаризація забезпечує достовірність облікових даних і є правовою підставою для подальшого списання.

Після завершення інвентаризації комісія оформлює протокол, у якому зазначає: узагальнені результати перевірки; перелік необоротних активів, що підлягають списанню; причини списання; технічний стан об'єктів; висновки про неможливість або недоцільність ремонту; пропозиції щодо подальшої утилізації чи ліквідації.

Протокол разом з актами списання подається керівнику установи для затвердження. Лише після затвердження документів бухгалтерська служба має право відобразити списання активу в обліку.

Після затвердження комісійних документів бухгалтерія відображає списання за такими формами:

Якщо об'єкт має залишкову вартість: списуються первісна (або переоцінена) вартість; списується сума накопиченого зносу; залишкова вартість відноситься на витрати установи.

Якщо об'єкт повністю амортизований: списується повна первісна (переоцінена) вартість; знос = первісній вартості, тому залишкова вартість = 0; витрати не виникають.

Результати утилізації або реалізації демонтованих матеріалів (металобрухт, деталізація, комплектуючі) підлягають оцінці та оприбуткуванню на відповідні рахунки доходів або матеріальних цінностей.

Правильне документальне та бухгалтерське оформлення списання має важливе значення для: забезпечення достовірності фінансової звітності; реальної оцінки вартості активів; формування обґрунтованих управлінських рішень щодо оновлення матеріально-технічної бази; запобігання фінансовим порушенням та зловживанням; підвищення ефективності управління державним майном.

Процес списання є одним із важливих елементів контролю за основними засобами, адже дозволяє підтримувати актуальність, якість і безпечність матеріальних ресурсів, що використовуються установою в освітній чи адміністративній діяльності.

Для КНЕУ імені Вадима Гетьмана процес списання має особливо важливе значення, оскільки його матеріально-технічна база постійно оновлюється та модернізується. Списання дозволяє: звільняти приміщення від непридатного обладнання; формувати потребу у закупівлі нового обладнання; забезпечувати відповідність навчальних приміщень сучасним стандартам; підтримувати безпечні умови експлуатації; оптимізувати витрати на утримання майна.

КНЕУ імені Вадима Гетьмана регулярно проводить інвентаризації та оновлює необоротні активи, тому грамотна процедура списання є важливою складовою системи внутрішнього контролю та управління активами.

У табл. 2.10 наведено приклади бухгалтерських проведення, що демонструють механізм списання.

Таблиця 2.10 – Облік списання основних засобів в КНЕУ імені Вадима Гетьмана

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Бухгалтерський облік		
			№ МО	Дт	Кт
1	2	3	4	5	6
1	Списано під час вибуття лазерного принтера:	Акт списання ОЗ (часткової ліквідації)	9	СФ 1411	СФ 1014
	– суму нарахованого зносу				
	– залишкову вартість принтера			СФ 8411	СФ 1014
2	Віднесено до накопичених фінансових результатів суму внесеного капіталу	Не оформлюються	17	СФ 5111	СФ 5512
3	Закрито рахунок витрат наприкінці звітного періоду		17	СФ 5511	СФ 8411
1	Списано суму нарахованого зносу та первісну вартість принтера		9	СФ 1411	СФ 1014

Джерело: побудовано за інформацією [3;36; 47]

У ході проведення інвентаризації іноді трапляються ситуації, коли фактична наявність основних засобів перевищує дані бухгалтерського обліку. Такі надлишки свідчать про те, що об'єкт був отриманий або введений в експлуатацію, але з певних причин не був належним чином оприбуткований. Якщо ж первинні документи, які підтверджують походження активу, відсутні, установа повинна все одно забезпечити його відображення в обліку, оскільки він фактично використовується та перебуває у розпорядженні установи.

У таких випадках комісія визначає справедливую вартість об'єкта - ту суму, за якою актив може бути реалізований на ринку або відтворений за нормальних умов. Для оцінки можуть залучатися внутрішні фахівці або незалежні оцінювачі, якщо об'єкт має значну вартість чи складну структуру. На підставі визначеної справедливої вартості необоротний актив підлягає оприбуткуванню та включенню до складу внесеного капіталу установи, адже джерело його походження невідоме й не пов'язане з фінансуванням бюджету чи спеціального фонду.

Процес відображення надлишків передбачає складання інвентаризаційного опису, довідки або акта про виявлений надлишок, а також відображення господарської операції в бухгалтерському обліку шляхом збільшення вартості відповідного об'єкта основних засобів і одночасного збільшення внесеного капіталу. Такий підхід забезпечує прозорість та достовірність інформації щодо активів, які перебувають у власності установи.

У табл. 2.11 наведено приклад бухгалтерських проведення з оприбуткування надлишково виявлених основних засобів за їх справедливою вартістю, що демонструє практичний порядок відображення таких операцій у бюджетному обліку.

Таблиця 2.11 – Облік оприбуткування ОЗ та ІНМА, раніше не врахованих на балансі в КНЕУ імені Вадима Гетьмана

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	№ МО	Бухгалтерський облік	
				Дт	Кт
1	2	3	4	5	6
1	Оприбутковано офісний стіл і парту, раніше не враховані на балансі	Протокол інвентаризаційної комісії, Акт введення в експлуатацію ОЗ	4	1016	2117
			4	1113	2117
2	Відображено дохід у сумі вартості оприбуткованих активів		3	2313	7111
3	Відображено касові видатки для органів ДКС		3, 4	2117	2313
4	Відображено збільшення внесеного капіталу на вартість виявленого офісного стола та парти		17	7111	5111

Продовження таблиці 2.11

5	Відображено суму ПДВ, яку включено до податкового кредиту	Податкова накладна	4	6311	2117
6	Відображено суму нарахованої амортизації на офісний стіл за звітний рік	Розрахунок амортизації ОЗ (крім ІНМА)		8114	1411
7	Відображено суму нарахованої амортизації на парту при оприбуткуванні	Розрахунок амортизації ІНМА		8114	1412
8	Наприкінці року визнано фінансовий результат на всю суму нарахованої амортизації	Не оформлюються		5511	8114

Джерело: побудовано за інформацією [3;36; 47]

У разі виявлення під час інвентаризації основних засобів чи інших необоротних матеріальних активів, які з різних причин не були раніше включені до бухгалтерського обліку, установі необхідно відобразити їх оприбуткування відповідно до встановлених процедур. При цьому фіксуються касові видатки в натуральній формі, а до органів Державної казначейської служби подається Довідка про надходження в натуральній формі за формою додатка 27 до Порядку № 938. Такий механізм забезпечує узгодженість облікових даних із фактичним станом майна та підвищує прозорість руху активів.

Аналіз операцій, наведених у попередніх таблицях, підтверджує нерозривний зв'язок між синтетичним і аналітичним обліком. Аналітичні рахунки деталізують інформацію в межах синтетичного рахунка, дозволяючи відстежувати рух кожного окремого об'єкта, зміни його вартості та технічного стану. Завдяки цьому формується повна та достовірна інформація про майно установи, що є необхідною передумовою для ефективного управління активами.

Бюджетні установи можуть обирати свій податковий статус щодо ПДВ: зареєструватися платником цього податку або відмовитися від такої реєстрації за умови, що річний обсяг операцій не перевищує встановленого законодавством ліміту — одного мільйона гривень. Від статусу платника ПДВ безпосередньо залежить порядок формування первісної вартості основних засобів: у разі сплати непрямого податку сума ПДВ відображається у складі податкового кредиту, тоді

як для неплатників ПДВ вона включається до первісної вартості активу. У додатку В наведено практичні приклади організації обліку для обох варіантів — установи, яка сплачує ПДВ, і установи, що не має такого статусу.

Окремої уваги потребує питання створення в бюджетних установах амортизаційних фондів для оновлення матеріально-технічної бази. Наразі відновлення основних засобів переважно залежить від обсягів бюджетного фінансування, що не завжди відповідає реальним потребам установи. Така ситуація зумовлена специфікою функціонування бюджетної сфери, у якій можливість модернізації чи заміни активів визначається плановими призначеннями, а не економічною доцільністю чи рівнем фактичного зносу майна.

2.3. Розкриття інформації про об'єкти основних засобів та інвестиційної нерухомості у фінансовій звітності

КНЕУ імені Вадима Гетьмана як бюджетна установа формує річну та квартальну фінансову звітність відповідно до НП(С)БОДС 101 "Подання фінансової звітності" [27] та Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі, затв. наказом Мінфіну від 28.02.2017 № 307 [44] .

Основні засоби та інвестиційна нерухомість відображаються у складі фінансової звітності, зокрема у ф.№ 1-дс «Баланс» та ф.№ 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності». У цих звітних формах розкривається деталізована інформація про структуру, вартість, стан та зміни основних засобів протягом року.

У Балансі основні засоби та інвестиційна нерухомість відображаються у складі нефінансових активів розділі I «Нефінансові активи».

У розділі I Баланс за формою 1-дс має відображати інформацію про первісну (переоцінену) та залишкову вартість основних засобів та інвестиційної нерухомості. Щоб визначити залишкову вартість цих об'єктів обліку, відображається також інформація про їхній знос або накопичену амортизацію.

Залишкова вартість є різницею між первісною вартістю та сумою накопиченого зносу (амортизації) вищезгаданих активів.

Джерелом інформації для складання Балансу є облікові регістри бухгалтерського обліку КНЕУ імені Вадима Гетьмана, зокрема: книга «Журнал-Головна», меморіальні ордери, оборотно-сальдові відомості та ін.

Джерела інформації для обліку та розкриття даних про основні засоби включають:

- *облікові регістри бухгалтерського обліку:*
- книга «Журнал-Головна»;
- меморіальні ордери (записи про придбання, списання, переміщення);
- оборотно-сальдові відомості по рахунках 10–12 (Основні засоби, Нематеріальні активи, Будівлі та споруди
- *первинні документи:*
- акти приймання-передачі основних засобів;
- накладні, рахунки-фактури постачальників;
- договори купівлі-продажу або дарування активів
- *внутрішні документи КНЕУ імені Вадима Гетьмана:*
- інвентарні картки обліку основних засобів;
- відомості про нарахування амортизації;
- акти списання або переоцінки основних засобів

У випадку КНЕУ імені Вадима Гетьмана, слід зазначити, що інвестиційної нерухомості немає, тому аналіз і відповідні Примітки по ній не проводяться. Але якщо б вона була, джерела інформації включали б:

- книга «Журнал-Головна» та оборотно-сальдові відомості по рахунку 11 «Інвестиційна нерухомість»;
- акти приймання-передачі об'єктів інвестиційної нерухомості;
- договори оренди або купівлі-продажу;
- звіти про оцінку ринкової вартості об'єктів;
- інвентарні картки та внутрішні облікові реєстри, що відображають амортизацію та переоцінку.

В Балансі у статті «Основні засоби» відображається вартість матеріальних активів, які класифікуються як основні засоби та інші необоротні матеріальні активи відповідно до вимог НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202 та зареєстрованого в Мін'юсті 01.11.2010 за № 1017/18312 (із подальшими змінами). У цьому рядку Балансу розкривається первісна (або переоцінена) вартість таких активів, сума нарахованого зносу та їхня залишкова вартість. Саме залишкова вартість – як різниця між первісною (переоціненою) вартістю і накопиченим зносом на дату складання звітності – включається до загального підсумку балансу [28].

У статті «Інвестиційна нерухомість» подається інформація про об'єкти, які відповідають критеріям інвестиційної нерухомості згідно з НП(С)БОДС 129 «Інвестиційна нерухомість», затвердженим наказом Мінфіну від 24.12.2010 № 1629 та зареєстрованим у Мін'юсті 20.01.2011 за № 94/18832. У цьому показнику окремо зазначають первісну вартість таких активів, суму зносу та їх залишкову вартість. До підсумку балансу включається саме залишкова вартість, визначена як різниця між первісною вартістю об'єкта інвестиційної нерухомості та нарахованим на нього зносом [29].

В табл. 2.12 узагальнено зміст статей щодо основних засобів та інвестиційної нерухомості в Балансі (ф.1-дс)

Таблиця 2.12 - Зміст статей основних засобів та інвестиційної нерухомості в Балансі (ф.1-дс)

Стаття Балансу	Код рядка	Опис змісту статті
Основні засоби	1000	Узагальнена вартість матеріальних необоротних активів, що використовуються КНЕУ імені Вадима Гетьмана у його діяльності більше одного року. Включає будівлі, споруди, обладнання, транспорт, меблі, інвентар та інші активи, що обліковуються згідно з НП(С)БОДС 121. Подана залишкова вартість: первісна (або переоцінена) вартість мінус накопичений знос.

Продовження таблиці 2.12

первісна вартість	1001	Вартість основних засобів на дату їх зарахування на баланс: фактичні витрати на придбання, виготовлення, створення або отримання. Відображається без урахування зносу. Містить дані про всі групи ОЗ за первісною або переоціненою вартістю.
знос	1002	Сума амортизації, нарахована на основні засоби за весь період їх експлуатації. Знос зменшує первісну вартість активів і використовується для визначення їх залишкової вартості. Нараховується відповідно до правил НП(С)БОДС 121, як правило — раз на рік, прямолінійним методом.
Інвестиційна нерухомість	1010	Вартість об'єктів нерухомості, що утримуються не для власних потреб, а з метою отримання доходу від оренди або збільшення їх вартості. Облік ведеться згідно з НП(С)БОДС 129. У більшості КНЕУ імені Вадима Гетьманав стаття не заповнюється через відсутність таких активів. Вказується залишкова вартість.
Первісна вартість	1011	Первісна вартість об'єктів інвестиційної нерухомості — тобто витрати, понесені на їх придбання або створення. Показник відображається окремо від основних засобів.
Знос	1012	Сума амортизації, нарахована на об'єкти інвестиційної нерухомості відповідно до встановлених строків корисного використання. Використовується для обчислення залишкової вартості, яка включається до підсумку Балансу.

Джерело: побудовано за інформацією [44]

Наведена структура статей Балансу за розділом «Нефінансові активи» забезпечує прозоре та повне розкриття інформації про основні засоби та інвестиційну нерухомість КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Поділ кожної статті на первісну вартість, суму зносу та залишкову вартість дає можливість оцінити реальний стан матеріальних ресурсів, ступінь їх зношеності та ефективність використання.

Для основних засобів така деталізація дозволяє відстежувати зміни у структурі активів, контролювати потребу в оновленні чи модернізації, а також забезпечує достовірність фінансової звітності відповідно до вимог НП(С)БОДС 121 [28].

Водночас відображення інвестиційної нерухомості у відповідних статтях звіту дає змогу визначити її реальний обсяг та економічну доцільність утримання. Проте для більшості КНЕУ імені Вадима Гетьмана в цей розділ залишається порожнім через відсутність таких активів, що зумовлює концентрацію аналітичної уваги саме на основних засобах.

Таким чином, інформація, подана у таблиці, створює основу для якісного аналізу структури й динаміки необоротних активів, забезпечує підґрунтя для управлінських рішень щодо їх оновлення, амортизаційної політики та раціонального використання майна КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Відповідно до НП(С)БОДС 101 примітки до річної фінансової звітності – це сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію та обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними НП(С)БОДС [27].

Згідно з НП(С)БОДС 101, примітки до річної фінансової звітності являють собою комплекс показників і пояснень, що забезпечують деталізацію та обґрунтованість окремих статей фінансових звітів, а також містять іншу інформацію, розкриття якої передбачено відповідними нормами НП(С)БОДС.

Типова форма № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності» затверджена наказом Мінфіну від 29.11.17 р. № 977 (далі – Примітки) [30].

Розділ І. Приміток Основні засоби містить інформацію за групою інвестиційна нерухомість та за кожною групою основних засобів: про залишки на початок та кінець року, проведені переоцінки, надходження і вибуття ОЗ протягом року, зменшення/відновлення корисності, нараховану амортизацію та інші зміни, які відбулися протягом року. Також тут зазначаються діапазони корисного використання кожної групи ОЗ. Виокремлення інформації про ОЗ за групами (рядки 010–170) відповідає класифікації, запропонованій Планом рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затвердженим наказом Мінфіну від 31.12.13 р. № 1203 (далі – План рахунків № 1203) (субрахунки рахунків 10 «Основні засоби» та 11 «Інші необоротні матеріальні активи»).

Щодо заповнення граф, які стосуються амортизації, тобто 12, 17 та 18. У графі 12 «Нарахована амортизація за звітний рік» наводять суми амортизації, нарахованої у звітному періоді на ОЗ (за кожною групою) та відображеної на відповідних субрахунках 8014, 8114 «Амортизація». Згідно з Методологічними роз'ясненнями проблемних питань складання та подання фінансової звітності розпорядниками бюджетних коштів відповідно до НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» (далі – роз'яснення ДКС) сума амортизації, нарахована на ОЗ, які передавалися у порядку внутрівідомчої передачі, відображається: установою, що передавала ОЗ, – у графах 8 «Вибуття за рік – накопичена амортизація» та 12; установою, що отримала такі ОЗ, – у графі 10 «Надійшло за рік – знос». У графах 17 та 18 «Діапазон корисного використання» наводять найменший та найбільший строки корисного використання активів у роках за кожною групою ОЗ. Для заповнення цих граф треба скористатися, крім загальних інформаційних джерел, згаданих на початку консультації, описом інвентарних карток з обліку ОЗ або інвентарним списком ОЗ (у деяких програмних продуктах автоматизації обліку це так звана інвентарна картотека).

Якщо ж технічних можливостей немає, то доведеться аналізувати інформацію Інвентарних карток обліку об'єкта ОЗ, форма яких затверджена наказом Мінфіну від 13.09.16 р. № 818. Зауважимо, що спочатку строк корисного використання кожного необоротного активу визначається відповідно до прийнятої в установі облікової політики, яка в частині цих строків розробляється на підставі Типових строків корисного використання ОЗ суб'єктів державного сектору, наведених у додатку 1 до Методичних рекомендацій щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджених наказом Мінфіну від 23.01.15 р. № 11, та враховує специфічні особливості використання ОЗ в установі [25; 41].

Щодо відображення у розділі I Приміток суми ліквідаційної вартості, яка визначається протягом звітного періоду за об'єктами, що мають потенціал корисності та експлуатуються в установі, але їх залишкова вартість дорівнює нулю. Загальна сума такої ліквідаційної вартості, визначена у звітному році за

кжною групою ОЗ, відображається у графі 13 «Інші зміни за рік – первісна (переоцінена) вартість».

В табл. 2.13 наведена характеристика статей розділу I Приміток «Основні засоби»

Таблиця 2.13 – Характеристика статей розділу I Приміток «Основні засоби»

Групи основних засобів	Код рядка	Що відображається у статті
Інвестиційна нерухомість	010	Нерухомість, що утримується з метою отримання доходу або зростання вартості, не використовується у діяльності установи; подається первісна, переоцінена, залишкова вартість, амортизація, результати переоцінки, надходження та вибуття протягом року.
Земельні ділянки	020	Вартість земель, що перебувають у власності чи користуванні установи; відображається первісна та переоцінена вартість, зміни прав користування, списання, надходження.
Капітальні витрати на поліпшення земель	030	Витрати на меліорацію, рекультивацію, осушення, іригацію та інші поліпшення земель, що збільшують їхню корисність; відображаються витрати на проведені роботи.
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	040	Адміністративні, навчальні, лабораторні корпуси, склади, інженерні мережі, лінії електропередач; показуються надходження, модернізація, реконструкція, амортизація, списання.
Машини та обладнання	050	Комп'ютерна техніка, лабораторне обладнання, виробниче, технологічне устаткування; відображаються вартість, знос, надходження, вибуття, переоцінка.
Транспортні засоби	060	Автомобілі, спецтехніка, автобуси, службовий транспорт; зазначаються рух транспортних засобів, амортизація, ремонти, модернізація.
Інструменти, прилади, інвентар	070	Господарський інвентар, меблі, спортивний інвентар, вимірювальні прилади; подається рух активів та зміни їх вартості і зносу.
Тварини та багаторічні насадження	080	Робочі та продуктивні тварини, декоративні насадження, сади, зелені насадження; відображаються біологічні перетворення, вибуття, надходження.
Інші основні засоби	090	Активи, що не увійшли до попередніх груп: системи безпеки, інформаційні табло тощо; показуються всі зміни у вартості та зносі.

Продовження таблиці 2.13

Музейні фонди	100	Об'єкти музейної цінності, експонати, твори мистецтва; оцінка, надходження, вибуття, реставрації, але амортизація зазвичай не нараховується.
Бібліотечні фонди	110	Книги, підручники, періодичні видання, методичні матеріали; показуються надходження, списання застарілої літератури, але за окремими правилами амортизації.
Малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА)	120	Активи з низькою вартістю і строком використання понад один рік: калькулятори, недорогий інвентар; амортизація – за методом «50/50».
Білизна, постільні речі, одяг та взуття	130	Текстиль, спецодяг, одяг для гуртожитків, формений одяг; показуються надходження, списання через зношення.
Інвентарна тара	140	Багаторазова тара, контейнери, ящики, бочки; подається первісна вартість, рух та знос.
Необоротні матеріальні активи спеціального призначення	150	Специфічні активи, що використовуються для наукових досліджень або спеціальних виробничих процесів; мають окреме нормативне регулювання.
Природні ресурси	160	Корисні копалини, водні ресурси, інші невідтворювані природні активи; оцінка змін вартості, наявність прав користування.
Інші необоротні матеріальні активи	170	Всі інші необоротні активи, що не включені в попередні групи; узагальнені дані про рух і знос.
Усього	180	Підсумкова інформація: загальна первісна, залишкова вартість та знос за всіма групами основних засобів; контрольна сума, що має відповідати Балансу.

Джерело: побудовано за інформацією [30]

Структуризація основних засобів за групами забезпечує чіткість, системність та прозорість відображення необоротних активів у фінансовій звітності бюджетних установ. Кожна стаття розкриває специфічні характеристики активів, їхній рух, амортизацію, переоцінку та зміни корисності, що дозволяє сформувати повне уявлення про матеріальні ресурси установи. Особливо важливим є окреме виділення інвестиційної нерухомості, оскільки механізм її оцінки та обліку відрізняється від стандартних правил для основних

засобів. Це дає можливість користувачам звітності ідентифікувати такі об'єкти та оцінити потенціал отримання доходу або зростання капіталу установи. Узагальнюючи, можна стверджувати, що наведена класифікація і заповнення відповідних статей Приміток забезпечує повноту та достовірність інформації щодо основних засобів, дозволяє провести якісний аналіз їхнього стану та ефективності використання, а також гарантує відповідність даних Балансу та аналітичного обліку.

Для забезпечення достовірності, узгодженості та повноти розкриття інформації у фінансовій звітності бюджетних установ важливим є проведення контролю порівнянності показників між формами звітності та розділами Приміток. Такий контроль дозволяє встановити відповідність даних аналітичного обліку підсумковим статтям Балансу, виявити можливі розбіжності та забезпечити коректність подання інформації про основні засоби. У межах методичного підходу до перевірки звітності особливу увагу приділено співставленню показників розділу I Приміток «Основні засоби» з відповідними статтями Балансу бюджетної установи.

Відповідно до Методичних рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності суб'єктів державного сектору, затв. наказом Мінфіна від 28.12.2017 р. №1170 [31] в табл. 2.14 наведено порівнянні показників Балансу та розділу I Приміток

Таблиця 2.14 - Перевірка порівнянності показників розділу I Приміток “Основні засоби”

Показники, що порівнюються	З якими показниками порівнюються
Рядки 010–180 гр. 15	Рядки 010–180 (гр. 3 $\pm$ гр. 5 гр. 7 + гр. 9 $\pm$ гр. 13) Приміток
Рядки 010–180 гр. 16	Рядки 010–180 (гр. 4 $\pm$ гр. 6 – гр. 8 + гр. 10 $\pm$ гр. 11 + гр. 12 $\pm$ гр. 14) Приміток
Ряд. 010 граф 3 і 4	Рядки 1011 і 1012 гр. 3 форми № 1-дс
Ряд. 010 граф 15 і 16	Рядки 1011 і 1012 гр. 4 форми № 1-дс

Продовження таблиці 2.14

Ряд. 180 граф 3 і 4	Ряд. 1001 + ряд. 1011 і ряд. 1002 + ряд. 1012 гр. 3 форми № 1-дс
Ряд. 180 граф 15 і 16	Ряд. 1001 + ряд. 1011 і ряд. 1002 + ряд. 1012 гр. 4 форми № 1-дс
Сума рядків 020–170 граф 3 і 15	Ряд. 1001 граф 3 і 4 форми № 1-дс
Сума рядків 020–170 граф 4 і 16	Ряд. 1002 граф 3 і 4 форми № 1-дс
Ряд. 180 граф 3–16	Алгебраїчна сума рядків 010–170 граф 3–16 Приміток

Джерело: побудовано за інформацією [31]

Перевірка порівнянності показників розділу I Приміток «Основні засоби» засвідчила узгодженість даних аналітичного обліку з підсумковими показниками фінансової звітності форми № 1-дс. Порівняння залишкової, первісної вартості та суми зносу за відповідними рядками підтверджує правильність заповнення граф Приміток, а також відповідність алгебраїчних підсумків фактичним даним бухгалтерського обліку. Проведений контроль дає підстави зробити висновок про коректність відображення руху та стану основних засобів в КНЕУ імені Вадима Гетьмана та забезпечує достовірність розкриття інформації у річній фінансовій звітності.

Отже, система розкриття інформації про основні засоби та інвестиційну нерухомість у фінансовій звітності КНЕУ імені Вадима Гетьмана побудована у повній відповідності до вимог НП(С)БОДС 101, 121, 129, Плану рахунків № 1203, Порядку № 307 та Типової форми № 5-дс. Логічний зв'язок між даними Балансу (ф. № 1-дс) та розділом I Приміток «Основні засоби» забезпечує прозорість структури нефінансових активів, дає змогу виокремити первісну (переоцінену) вартість, суму зносу та залишкову вартість за кожною групою активів, а також відобразити усі ключові зміни, що відбулися протягом звітного періоду. Деталізація у Примітках доповнює узагальнені показники Балансу,

перетворюючи звітність з формального набору цифр на інструмент для глибокого аналізу стану майнової бази КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Разом із тим здійснення перевірки порівнянності показників, регламентованої Методичними рекомендаціями, затвердженими наказом Мінфіну № 1170, підсилює контрольну функцію фінансової звітності та підтверджує узгодженість даних аналітичного та синтетичного обліку. Результати такої звірки свідчать про коректність відображення руху і стану основних засобів та, за наявності, інвестиційної нерухомості, а також про належний рівень організації облікових процесів в КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Для досліджуваної установи, в якій інвестиційна нерухомість відсутня, акценти аналізу закономірно зміщуються на основні засоби, однак розглянутий підхід є універсальним і може бути застосований для будь-якого суб'єкта державного сектору, забезпечуючи якісну інформаційну базу для прийняття управлінських рішень щодо оновлення, утримання та ефективного використання майна.

РОЗДІЛ 3.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЮ НЕРУХОМІСТЮ РОЗПОРЯДНИКАМИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

3.1. Організаційні аспекти аналізу основних засобів та інвестиційної нерухомості

Організаційні аспекти аналізу основних засобів в бюджетних установах визначають не лише послідовність аналітичних процедур, а й якість управлінських рішень щодо формування, використання та відтворення майнової бази установи. Для КНЕУ імені Вадима Гетьмана, основні засоби є ключовим ресурсом забезпечення освітньої, наукової та адміністративної діяльності, тоді як інвестиційна нерухомість у складі активів відсутня. Це зумовлює необхідність організації аналітичної роботи таким чином, щоб, з одного боку, максимально повно охопити всі аспекти функціонування основних засобів, а з іншого – коректно відобразити неможливість практичного аналізу інвестиційної нерухомості через фактичну відсутність відповідних об'єктів.

З урахуванням цього, організаційні аспекти аналізу в КНЕУ імені Вадима Гетьмана доцільно розглядати у двох площинах:

- як частину системи управління майном та фінансовими ресурсами (місце аналізу в загальній системі управління, його зв'язок із плануванням, бюджетуванням, внутрішнім контролем і звітністю);
- як внутрішньо регламентований процес (розподіл відповідальності, інформаційне забезпечення, календар і періодичність, форми представлення результатів, внутрішні документи, що регламентують аналітичну роботу).

Організація аналізу основних засобів в КНЕУ імені Вадима Гетьмана повинна базуватися на чітко визначених цілях і завданнях, зафіксованих у внутрішніх регламентах (наказах ректора, положеннях про бухгалтерську службу, фінансово-економічний відділ, комісії тощо). З урахуванням специфіки діяльності КНЕУ імені Вадима Гетьмана, основними цілями аналізу є:

- оцінка забезпеченості основними засобами в розрізі структурних підрозділів та видів діяльності;
- контроль за збереженням, технічним станом і ступенем зносу основних засобів;
- виявлення резервів підвищення ефективності їх використання;
- інформаційне забезпечення управлінських рішень щодо оновлення, модернізації та списання активів;
- обґрунтування потреб у фінансуванні капітальних інвестицій [8].

Система цілей і завдань аналізу основних засобів формується в процесі реалізації трьох рівнів: операційний, тактичний та стратегічний, їх характеристика наведена в табл.3.1.

Таблиця 3.1 – Рівні цілей аналізу основних засобів в КНЕУ імені Вадима Гетьмана за трьома рівнями

Рівень цілей	Основні завдання аналізу	Відповідальні підрозділи/посади	Орієнтовна періодичність
Стратегічний	Оцінка структури та динаміки основних засобів за 3–5 років; – Визначення потреби в оновленні будівель, обладнання, ІТ-інфраструктури; – Обґрунтування капітальних інвестицій у кошторисі	Ректор, проректор з адміністративно-господарської роботи, головний бухгалтер	1 раз на 3–5 років (при розробці стратегічних програм)
Тактичний	Аналіз коефіцієнтів зносу, придатності, оновлення і вибуття; – Оцінка фондоозброєності; – Визначення пріоритетних об'єктів модернізації та ремонту	Головний бухгалтер, економічний відділ, завідувачі кафедр	Щороку (за даними річної фінансової звітності)
Операційний	Аналіз руху ОЗ у розрізі структурних підрозділів; – Контроль за своєчасністю оформлення первинних документів; – Узгодження даних інвентаризації з обліковими регістрами	Бухгалтерська служба, матеріально відповідальні особи, інвентаризаційні комісії	Щокварталу, при інвентаризаціях, при значних змінах в складі ОЗ

Джерело: побудовано за інформацією [51]

Представлена система цілей демонструє багаторівневий, комплексний підхід до організації аналізу основних засобів у діяльності КНЕУ імені Вадима Гетьмана. На стратегічному рівні аналіз спрямований на забезпечення довгострокового розвитку матеріально-технічної бази, формування політики управління майном та обґрунтування капітальних інвестицій. Участь керівництва вищої ланки (ректора, проректора, головного бухгалтера) гарантує відповідність рішень місії та стратегічному плану КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Періодичність таких процедур є низькою, однак їх значення – ключове для розвитку інфраструктури та оновлення активів на перспективу.

На тактичному рівні аналіз основних засобів орієнтований на забезпечення ефективності їх використання у середньостроковому періоді. Оцінка технічного стану, ступеня зносу, коефіцієнтів оновлення й вибуття дозволяє визначити потреби в модернізації обладнання, ремонтах та раціональному перерозподілі ресурсів між підрозділами. У цьому процесі ключову роль відіграють економічний відділ, бухгалтерія та керівники кафедр, що забезпечує комплексність аналізу та можливість прийняття обґрунтованих управлінських рішень на рік.

На операційному рівні аналіз виконує функцію поточного контролю та забезпечує достовірність даних обліку, своєчасність оформлення первинних документів і відповідність фактичної наявності активів даним бухгалтерських реєстрів. Регулярність процедур – щоквартальна та під час інвентаризацій – гарантує оперативність реагування на зміни у складі основних засобів та мінімізацію ризиків втрат чи неефективного використання майна.

Загалом, багаторівнева система аналізу забезпечує послідовність, безперервність та ефективність управління основними засобами, дозволяючи КНЕУ імені Вадима Гетьмана формувати стратегічні орієнтири, оптимізувати використання ресурсів і підтримувати надійний операційний контроль. Такий підхід сприяє раціональному використанню бюджетних коштів, підвищенню прозорості обліку та зміцненню матеріально-технічної бази закладу.

Ефективність аналітичної роботи наряду залежить від якісної інформаційної бази, яка включає як дані фінансової та бюджетної звітності, так і реєстри синтетичного та аналітичного обліку, первинні документи, внутрішні накази й розпорядження [10].

Узагальнена характеристика основних джерел інформації для аналізу подана у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Інформаційне забезпечення аналізу основних засобів та інвестиційної нерухомості в КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Джерело інформації	Зміст інформації	Використання в аналізі основних засобів	Використання в аналізі інвестиційної нерухомості
Форма № 1-дс «Баланс»	Розділ I «Нефінансові активи» (рядки 1000, 1001, 1002 тощо); розділ III «Власний капітал»	Горизонтальний та вертикальний аналіз обсягу і структури ОЗ; розрахунок коефіцієнтів зносу, придатності, фондоозброєності	Рядки щодо інвестиційної нерухомості мають нульові значення; аналіз можливий лише формально (констатація відсутності активів)
Форма № 2-дс «Звіт про фінансові результати»	Доходи і витрати, пов'язані з амортизацією, ремонтами, переоцінкою	Оцінка впливу амортизації та витрат на ремонти на фінансовий результат; аналіз ефективності капітальних інвестицій	У відсутність інвестиційної нерухомості відповідні доходи/витрати відсутні, аналіз не здійснюється
Форма № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності»	Таблиця I «Основні засоби» (надходження, вибуття, переоцінка, знос)	Детальний аналіз руху ОЗ за видами, групами, методами оцінки; розрахунок коефіцієнтів оновлення та вибуття	Таблиця щодо інвестиційної нерухомості не заповнюється або заповнюється нулями, що унеможлиблює аналітичні розрахунки
Інвентарні картки (форми ОЗ-6, ОЗ-9)	Дані про конкретні об'єкти ОЗ (назва, місцезнаходження, первісна вартість, строк використання, знос)	Аналіз технічного стану та вікової структури ОЗ, контроль за збереженням; оцінка стану окремих груп активів	Інвестиційна нерухомість відсутня, відповідні картки не відкриваються

Продовження таблиці 3.2

Меморіальні ордери, журнали-головні, оборотно-сальдові відомості	Облікові дані про всі операції з ОЗ: надходження, модернізація, списання, переоцінка	Верифікація даних звітності; побудова деталізованих аналітичних таблиць за видами операцій, контрагентами, джерелами фінансування	Операції з інвестиційною нерухомістю відсутні, відповідні записи не формуються
Наказ про облікову політику, внутрішні положення	Методи оцінки, нарахування амортизації, порядок обліку модернізації і ремонту, організація інвентаризації	Оцінка відповідності обраних підходів характеру ОЗ; аналіз впливу облікової політики на показники звітності	Відсутність окремого розділу про інвестиційну нерухомість відображає її фактичну відсутність; аналіз можливий лише на рівні потенційної організації обліку

Джерело: побудовано за інформацією [12]

Як, видно, систематизовано ключові джерела інформації, які використовуються для проведення аналізу основних засобів та інвестиційної нерухомості в установах державного сектору. Аналіз показує, що для основних засобів існує достатня, структурована та деталізована інформаційна база, яка охоплює всі етапи їх руху – від надходження й експлуатації до модернізації та списання. Дані фінансової звітності, інвентарні картки, меморіальні ордери та внутрішні регламенти дозволяють здійснювати повний комплекс аналітичних процедур: горизонтальний і вертикальний аналіз, оцінку технічного стану, розрахунок коефіцієнтів зносу, оновлення, придатності, фондоозброєності тощо. Це забезпечує можливість об'єктивної оцінки ефективності управління майном та прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо його модернізації та оптимізації.

Водночас аналіз інвестиційної нерухомості є фактично неможливим через її повну відсутність у структурі активів КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Усі джерела інформації або містять нульові значення, або не формуються взагалі (не ведуться інвентарні картки, не здійснюються операції, не заповнюються розділи

звітності). Тому проведення аналітичних розрахунків для цього виду активів є недоцільним і може бути виконане лише формально - шляхом констатації відсутності об'єктів. Це підкреслює, що подальший аналіз інвестиційної нерухомості можливий лише у випадку появи таких активів у майбутньому, що вимагатиме формування відповідної облікової та інформаційної бази.

Для того щоб аналітичний процес не був формальним, необхідне чітке визначення учасників, їхніх повноважень і відповідальності. У внутрішніх положеннях доцільно закріпити структуру аналітичної роботи, наприклад, у вигляді організаційної матриці.

Таблиця 3.3 – Розподіл функцій між учасниками аналітичного процесу щодо основних засобів

Учасник (посада/підрозділ)	Основні функції в аналітичному процесі	Ключові документи та джерела інформації	Етап аналізу
Ректор КНЕУ імені Вадима Гетьмана	Затвердження результатів аналізу; прийняття рішень щодо оновлення, реконструкції, списання	Аналітичні звіти, пояснювальні записки, довідки про стан і рух ОЗ	Узагальнення результатів, прийняття рішень
Проректор з адміністративно- господарської роботи	Координація роботи щодо управління матеріально-технічною базою; формування пропозицій щодо капітальних інвестицій	Дані обліку, звітність, кошторис, акти інвентаризації й технічного огляду	Формування потреб, погодження заходів
Головний бухгалтер	Організація обліку та аналізу ОЗ; контроль за достовірністю облікових даних; методичне забезпечення	Форма № 1-дс, № 2-дс, № 5-дс, меморіальні ордери, інвентарні картки, накази	Усі етапи, від підготовчого до підсумкового
Бухгалтер(и) з обліку необоротних активів	Формування реєстрів обліку ОЗ; підготовка вибірок і таблиць для аналізу; участь в інвентаризаціях	Журнали-ордери, оборотно-сальдові відомості, інвентарні картки, акти ОЗ-1, ОЗ- 3, ОЗ-4 тощо	Підготовчий і розрахунковий етапи

Продовження таблиці 3.3

Економічний відділ	Оцінка впливу стану ОЗ на витрати, доходи, результативність бюджетних програм; розрахунок показників ефективності	Дані бухгалтерського обліку, кошторис, довідки про виконання бюджетних програм	Аналітико-оцінювальний етап
Завідувачі кафедр, керівники структурних підрозділів	Надання інформації про фактичний стан ОЗ, потреби в оновленні, модернізації; участь в оцінці ефективності використання	Опис технічного стану, службові записки, внутрішні акти, результати інвентаризацій	Інформаційний супровід аналізу, оцінка результатів
Інвентаризаційна комісія	Перевірка фактичної наявності ОЗ, виявлення надлишків/нестач, підготовка пропозицій щодо списання	Інвентаризаційні описи, протоколи комісії, акти списання	Підготовчий етап, етап оцінки технічного стану

Джерело: побудовано за інформацією [16]

Наведена таблиця відображає систему розподілу функцій і відповідальності між учасниками процесу аналізу основних засобів в КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Зміст таблиці демонструє, що аналітична робота щодо необоротних активів є багаторівневою та включає як стратегічні управлінські рішення керівництва, так і детальну технічну та облікову роботу виконавців. Такий розподіл забезпечує комплексність аналізу, його достовірність та відповідність нормативним вимогам у сфері бухгалтерського обліку й управління державним майном.

На вищому рівні управління (ректор, проректор) ухвалюються стратегічні рішення стосовно оновлення, реконструкції та списання основних засобів, що ґрунтуються на узагальнених аналітичних матеріалах. На рівні бухгалтерської служби забезпечується методичне керівництво, формування достовірної інформаційної бази та здійснення основних облікових і розрахункових процедур. Економічний відділ забезпечує аналітичне опрацювання даних, оцінюючи вплив стану ОЗ на ефективність бюджетних програм. Структурні підрозділи, матеріально відповідальні особи та інвентаризаційні комісії формують первинну інформацію щодо фактичного стану активів, ступеня їх придатності та потреб у

модернізації. Таким чином, процес аналізу є інтегрованим та передбачає участь усіх рівнів управління, що забезпечує повноту оцінки стану основних засобів та сприяє прийняттю обґрунтованих рішень щодо їх подальшої експлуатації та розвитку.

Організаційно-аналітичний процес доцільно представити як послідовність етапів, що повторюються у часі (річний, квартальний, позаплановий аналіз). Такий алгоритм може бути представлений у вигляді наступної табл. 3.4.

Таблиця 3.4 - Алгоритм організації аналізу основних засобів в КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Етапи	Зміст робіт (блоки)
Підготовчий етап	– Видання наказу про проведення аналізу (за потреби — поєданого з інвентаризацією); – Визначення переліку показників, періоду, відповідальних осіб; – Формування переліку структурних підрозділів, що надають інформацію.
Етап збору інформації	– Отримання річної/квартальної фінансової звітності (Ф. № 1-дс, 2-дс, 5-дс); – Формування вибірок з реєстрів синтетичного та аналітичного обліку; – Узагальнення результатів інвентаризації та технічних обстежень.
Розрахунково-аналітичний етап	– Горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний аналіз; – Розрахунок: зносу, придатності, оновлення, вибуття, фондоозброєності; – Групування ОЗ за віком, технічним станом, призначенням, джерелами фінансування.
Оціночний етап	– Інтерпретація результатів, порівняння з нормативами, планом та динамікою; – Визначення проблемних груп ОЗ (високий знос, відсутність оновлення тощо); – Попередня оцінка ризиків і наслідків для діяльності КНЕУ імені Вадима Гетьмана.
Етап формування пропозицій	– Формування заходів: ремонти, модернізація, заміна, списання, переоцінка; – Оцінка фінансових потреб і джерел фінансування (загальний/спецфонд, гранти, допомога); – Визначення пріоритетів і черговості реалізації заходів.
Етап ухвалення рішень і контролю	– Оформлення рішень наказами керівництва; – Внесення змін до кошторису, планів закупівель, планів ремонтів; – Контроль виконання, повторний аналіз після реалізації заходів.

Джерело: побудовано за інформацією [45]

Для практичного використання в КНЕУ імені Вадима Гетьмана доцільно оформити в середовищі MS Word шаблони аналітичних таблиць і форм, які

можуть бути регулярно заповнювані бухгалтерською службою та економічним відділом. Пропонується створення таких форм як:

«Зведена таблиця показників стану та руху основних засобів» – побудована на базі даних Ф. № 1-дс і № 5-дс, з розрахунком коефіцієнтів зносу, придатності, оновлення, вибуття. Форма «План-графік оновлення та ремонту основних засобів» містить інформацію про найзношеніші об'єкти, планові терміни ремонту/модернізації, орієнтовні суми витрат та джерела фінансування. «Довідка про відсутність інвестиційної нерухомості» – короткий документ, де фіксується, що за даними обліку та звітності об'єкти інвестиційної нерухомості відсутні, а рядки звітності заповнюються нульовими значеннями.

Такі форми можна оформити в Word як таблиці з активними посиланнями на джерела (наприклад, у примітках: «Дані сформовано на підставі Ф. № 1-дс «Баланс», Ф. № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності», наказу про облікову політику КНЕУ імені Вадима Гетьмана»). Це полегшить оновлення інформації та забезпечить прозорість аналітичного процесу.

Отже, організаційні аспекти аналізу основних засобів в КНЕУ імені Вадима Гетьмана охоплюють визначення цілей і завдань аналізу, формування інформаційної бази, розподіл функцій між учасниками, розробку алгоритму аналітичних процедур та створення стандартних форм представлення результатів. Аналіз основних засобів є невід'ємною складовою системи управління майном і фінансами, забезпечує керівництво достовірною інформацією про стан, рух і ефективність використання матеріальної бази, слугує підґрунтям для прийняття рішень щодо модернізації, ремонту, списання та залучення капітальних інвестицій.

Водночас важливою організаційною особливістю КНЕУ імені Вадима Гетьмана є відсутність інвестиційної нерухомості, що робить практичний аналіз цього виду активів неможливим: відсутні об'єкти, інформаційна база та відповідні розділи в обліковій політиці. Тому інвестиційна нерухомість у роботі розглядається переважно з теоретичних позицій – як потенційний напрям

розвитку майнової структури та як об'єкт, для якого завчасно сформовано методичні підходи до обліку й аналізу. Такий підхід дозволяє, з одного боку, забезпечити повноту наукового дослідження, а з іншого – коректно відобразити реальний стан справ, не спотворюючи результати аналізу штучними, не підтвердженими показниками.

3.2. Методичні підходи до аналізу ефективності використання основних засобів та інвестиційної нерухомості

У даному параграфі проведено методику аналізу основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за 2023-2024 роки відповідно до алгоритму аналізу основних засобів, розробленому у розділі 1. Розрахунки виконано на підставі форм фінансової звітності та приміток до річної фінансової звітності за 2024 рік (додатки Б, В, Г, Д).

Аналіз складу та структури основних засобів є базовим і одним із найважливіших етапів у загальній методиці оцінювання стану матеріально-технічної бази установи. Саме на цьому етапі формується розуміння того, які групи необоротних активів переважають у майновому комплексі, як вони розподілені за видами та функціональним призначенням, а також наскільки збалансованою є структура основних засобів у контексті виконання освітніх, наукових і адміністративних завдань КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Аналіз структури основних засобів дає можливість оцінити, наскільки раціонально сформований ресурсний потенціал університету, чи відповідає він сучасним вимогам освітнього середовища та стратегічним пріоритетам розвитку. Передусім досліджується частка активної та пасивної частини основних засобів, оскільки саме активна частина — обладнання, прилади, комп'ютерна техніка, устаткування — безпосередньо впливає на якість навчального процесу, наукових досліджень та рівень матеріального забезпечення кафедр і структурних підрозділів.

Аналіз складу та структури основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5 - Аналіз складу та структури основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Показник	2023 рік, тис.грн	Питома вага 2023, %	2024 рік, тис.грн	Питома вага 2024, %	Абс. відхилення, тис.грн	Темп росту, %
Основні засоби	2 387 151	98,31	2 383 684	95,64	–3 467	99,85
Первісна вартість	3 203 843	131,94	3 204 014	128,52	+171	100,01
Знос	2 965 128	122,15	2 965 646	119,00	+518	100,02
Всього активів	2 428 109	100,00	2 492 546	100,00	+64 437	102,65

Джерело: побудовано за інформацією [32]

Аналіз динаміки основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за 2023–2024 роки засвідчує відносну стабільність майнової бази установи, однак водночас виявляє низку критичних тенденцій, що потребують управлінського реагування. Частка основних засобів у загальній вартості активів зменшилася з 98,31 % до 95,64 %, що свідчить про певну зміну структури активів у бік зростання оборотних коштів або інших ресурсів. Незначне скорочення балансової вартості основних засобів (–3,47 млн грн) вказує на те, що інвестиційна активність у сфері оновлення матеріально-технічної бази лишається обмеженою.

Зростання первісної вартості основних засобів на 171 тис. грн (темп росту 100,01 %) є статистично незначним і фактично відображає повну відсутність суттєвих капітальних вкладень у модернізацію або оновлення активів. Така динаміка свідчить про те, що установа переважно експлуатує наявні фонди без їх істотного розширення чи модернізації. Водночас збільшення суми зносу на 518 тис. грн є закономірним наслідком амортизаційних процесів, однак темп його приросту (100,02 %) у поєднанні з мінімальним оновленням активів вказує на подальше старіння матеріально-технічної бази.

Особливої уваги потребує порівняння темпів приросту активів загалом та основних засобів зокрема. Загальна вартість активів зросла на 2,65 %, тоді як основні засоби – зменшилися. Це означає, що збільшення активів КНЕУ імені Вадима Гетьмана відбувалося не за рахунок довгострокового майна, а передусім за рахунок оборотних активів або бюджетних залишків. У стратегічному аспекті така тенденція може свідчити про відкладення інвестицій у розвиток матеріальної інфраструктури, що критично важливо для ЗВО.

На другому етапі проаналізовано структуру основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за групами за первісною вартістю та виявлено зміни у їх питомій вазі (табл. 3.6).

Таблиця 3.7 -Аналіз структуру основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за групами за первісною вартістю та виявлено зміни у їх питомій вазі

Група основних засобів	2023 рік, тис.грн	Питома вага 2023, %	2024 рік, тис.грн	Питома вага 2024, %	Абс. відхилення, грн	Темп росту, %
Земельні ділянки	248 517	0,776	248 517	0,776	0	100,00
Будівлі та споруди	31 709 397	98,972	31 709 684	98,969	+286 924	100,00
Машини та обладнання	28 076	0,0876	29 974	0,0936	+1 897 805	106,76
Транспортні засоби	1 063	0,00332	1 063	0,00332	0	100,00
Інструменти, прилади, інвентар	4 215	0,01316	4 152	0,01296	-62 916	98,51
Тварини та багаторічні насадження	74	0,00023	73	0,00023	-1 020	98,63
Інші основні засоби	445	0,00139	426	0,00133	-19 314	95,67
Бібліотечні фонди	30 521	0,0952	29 617	0,0924	-904 526	97,04
МНМА	15 178	0,0474	15 754	0,0492	+575 762	103,79
Білизна, одяг, взуття	946	0,00295	884	0,00276	-62 122	93,43
Усього	32 038 437	100,00	32 040 148	100,00	+1 710 593	100,01

Джерело: побудовано за інформацією [32]

Аналіз структури основних засобів за 2023-2024 роки свідчить, що майновий комплекс КНЕУ імені Вадима Гетьмана залишається надзвичайно

концентрованим у групі «Будівлі та споруди», частка яких становить майже 99 % у загальній первісній вартості необоротних активів. Це підтверджує домінування пасивної частини основних засобів і зумовлює низьку гнучкість матеріально-технічної бази. Незначні зміни в структурі – зростання вартості будівель на 286,9 тис. грн і збереження сталих показників по земельних ділянках та транспорту – свідчать про відсутність активної політики оновлення інфраструктурних об'єктів. У той самий час низка груп демонструє скорочення: бібліотечні фонди (–904,5 тис. грн), інструменти та інвентар (– 62,9 тис. грн), інші основні засоби (–19,3 тис. грн), що вказує на вибуття морально або фізично застарілих активів без їх повноцінного відновлення.

Позитивним сигналом є збільшення вартості машин і обладнання (+6,76 %) та малоцінних необоротних активів (+3,79 %), що свідчить про часткове оновлення активної частини основних засобів, яка забезпечує функціонування освітнього та наукового процесів. Однак їх частка в загальній структурі залишається мізерною – менш ніж 1 %, що є критичним для сучасного університетського середовища, де значущість технологічного оснащення постійно зростає. Загальне збільшення вартості основних засобів на 1,71 млн грн (темп росту 100,01 %) фактично не компенсує природне старіння активів, а мінімальні темпи оновлення свідчать про потребу в розробці стратегічної програми модернізації матеріально-технічної бази, зокрема обладнання, комп'ютерних технологій та наукового оснащення.

Наочно структуру основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за групами ілюструють рис.3.1, 3.2.

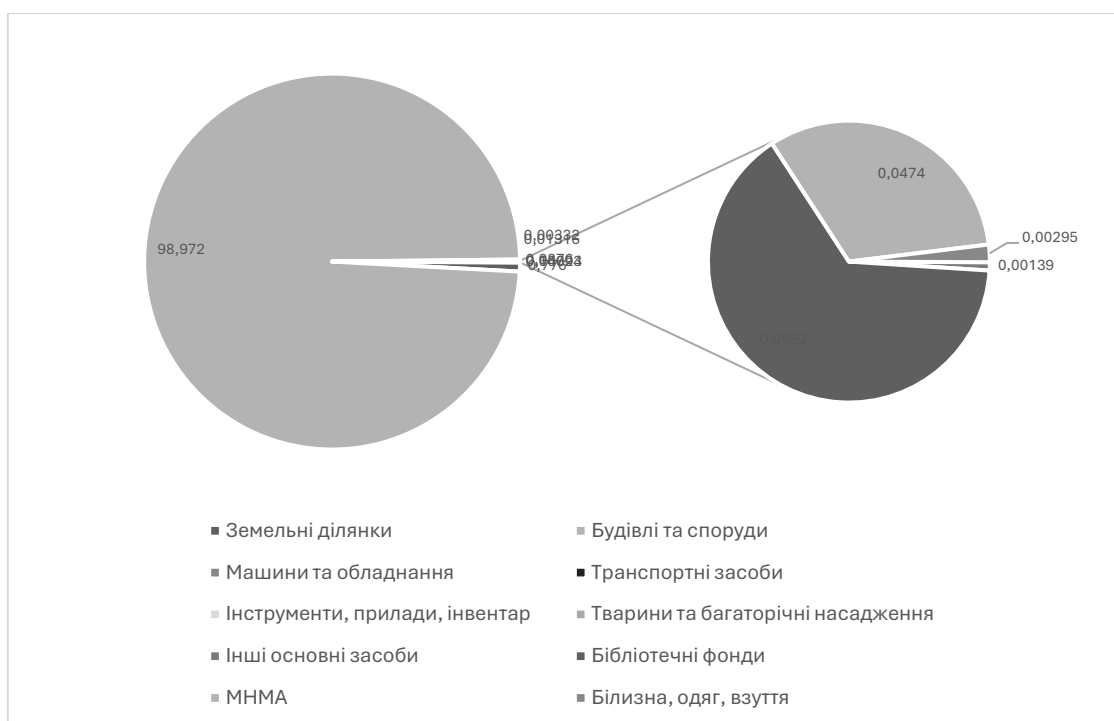

Рисунок 3.1 - Структура основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за 2023 рік

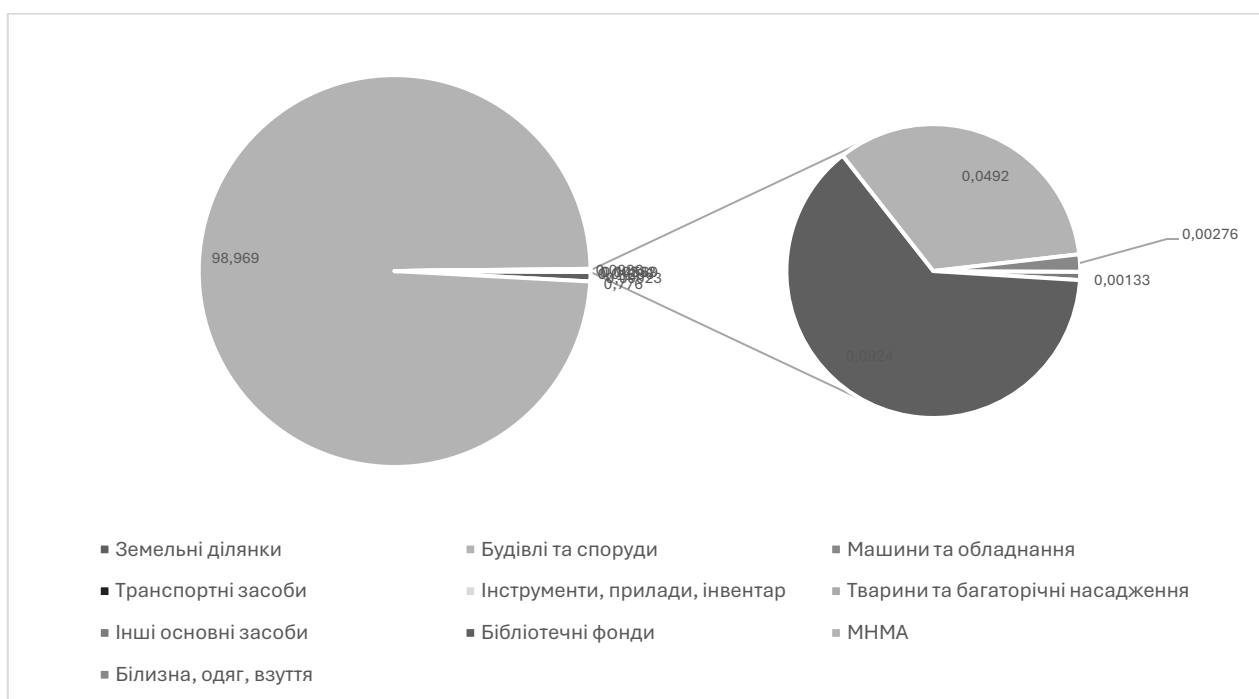

Рисунок 3.2 - Структура основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за 2024 рік

Джерело: побудовано за інформацією [32]

Порівняльний аналіз питомої ваги основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за 2023 і 2024 роки свідчить про високу стабільність структури активів. Домінуюча частка продовжує належати будівлям і спорудам (понад 98,9 %), що є типовим для закладу освіти з великою матеріально-ресурсною базою та відображає капіталоемний характер діяльності.

Частка земельних ділянок залишається незмінною, тоді як питома вага машин та обладнання незначно зросла (з 0,0876 % до 0,0936 %), що свідчить про точкове оновлення технічного оснащення. Разом з тим спостерігається незначне скорочення питомої ваги бібліотечних фондів, білизни та інвентарю, що може бути пов'язано з вибуттям або переоцінкою цих активів.

Активна частина основних засобів (обладнання, інвентар, МНМА, транспорт) залишається вкрай низькою – менше 0,2 % загальної структури, що відображає обмежений рівень технічного забезпечення та актуалізує потребу в модернізації.

Загалом структура основних засобів є стабільною, але характеризується надмірною концентрацією у пасивній частині та мінімальною часткою сучасних технічних засобів, що вказує на необхідність поступового оновлення активної частини для підвищення ефективності освітнього процесу.

Наступним кроком є оцінка технічного стану основних засобів за показниками зносу та придатності. Оцінка технічного стану основних засобів є одним із ключових етапів комплексного аналізу, оскільки саме вона дає змогу визначити фактичний рівень зношеності матеріально-технічної бази та оцінити придатність активів до подальшої експлуатації. Показники зносу та придатності дозволяють кількісно охарактеризувати ступінь фізичного і морального старіння об'єктів, виявити критичні групи активів, що потребують модернізації, ремонту або заміни, а також оцінити загальні ризики для безперебійності освітнього, наукового та адміністративного процесів.

Оцінка технічного стану основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за показниками зносу та придатності наведено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7 - Оцінка технічного стану основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за показниками зносу та придатності

Показник	2023 рік	2024 рік	Абс. відхилення, в.п.	Коментар
Рівень зносу основних засобів, %	92.55	92.56	0.01	Понад 90 % – критично високий рівень зносу.
Рівень придатності основних засобів, %	7.45	7.44	-0.01	Менше 10 % – обмежений потенціал подальшої експлуатації.

Джерело: побудовано за інформацією [32]

Результати оцінки технічного стану основних засобів свідчать про критично високий рівень їх зношеності, який у 2023–2024 рр. перевищує 92,5 %. Незначне зростання зносу (на 0,01 в.п.) не змінює загальної негативної тенденції, адже більшість активів фактично вичерпала свій експлуатаційний ресурс. Це означає, що університет змушений функціонувати з використанням майнової бази, значна частина якої давно не відповідає сучасним технічним, енергетичним та безпековим вимогам. Низький рівень придатності 7,44 -7,45 %, демонструє, що лише незначна частина основних засобів може забезпечити виконання навчальних, наукових та адміністративних завдань без підвищених ризиків та додаткових витрат.

Такий стан матеріально-технічної бази формує комплекс стратегічних загроз для діяльності університету. По-перше, висока зношеність призводить до збільшення кількості аварійних ситуацій, збоїв у роботі обладнання, перебоїв у функціонуванні інженерних мереж та обмежує можливості впровадження інноваційних технологій у навчальний процес. По-друге, морально застарілі основні засоби не здатні забезпечити конкурентоспроможний рівень освіти, що створює ризики зниження якості освітніх послуг та привабливості університету для студентів і партнерів. По-третє, значна частка зношених активів призводить до неефективного використання бюджетних коштів, адже замість інвестицій у

розвиток університет вимушений спрямовувати ресурси на постійні ремонти та підтримку працездатності застарілих об'єктів.

Подальший напрям є аналіз руху основних засобів, здані узагальнено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8 - Аналіз руху основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за 2024 рік

Група ОЗ	Залишок на початок	Надійшло	Вибуття	Інші зміни	Залишок на кінець
Земельні ділянки	248 517 547	—	—	—	248 517 547
Будівлі та споруди	31 709 397 479	286 926	—	—	31 709 684 403
Машини та обладнання	28 076 570	2 058 866	164 041	2 980	29 974 375
Транспорт	1 063 922	—	—	—	1 063 922
Інструменти	4 215 125	—	63 103	187	4 152 209
Тварини	74 288	—	1 020	—	73 268
Інші ОЗ	445 725	—	19 314	—	426 411
Бібліотечні фонди	30 521 810	160 073	1 064 599	—	29 617 284
МНМА	15 178 684	786 185	217 718	7 295	15 754 446
Білизна, одяг	946 340	—	62 122	—	884 218
Усього	32 038 437 490	3 292 050	1 591 919	10 462	32 040 148 083

Джерело: побудовано за інформацією [32]

Аналіз руху основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за 2024 рік свідчить про мінімальні темпи оновлення матеріально-технічної бази, що підтверджується незначним приростом первісної вартості активів — лише 3,29 млн грн, що становить менше 0,01 % від їх загального обсягу. Найбільші надходження спостерігаються у групах машини та обладнання (+2,06 млн грн) та малоцінні необоротні матеріальні активи (+0,79 млн грн), що свідчить про точкове оновлення активної частини основних засобів, пов'язане переважно з придбанням ІТ-техніки та навчального обладнання. Разом із тим, пасивна

частина фондів - будівлі та споруди - практично не оновлювалася, а нові надходження в цій групі є незначними щодо її загального обсягу. Це підкреслює дисбаланс між інвестиціями в інфраструктуру та оснащенням робочих місць і лабораторій.

Щодо вибуття, найбільші втрати зафіксовано у бібліотечних фондах (-1,06 млн грн) та МНМА (-217,7 тис. грн), що може свідчити про списання застарілих або зношених активів. У групі машини та обладнання вибуття сягає 164 тис. грн, що вказує на поступове оновлення, хоча його темпи залишаються недостатніми для компенсації високого рівня зносу основних засобів. Загалом чисте збільшення вартості основних засобів становить лише 1,71 млн грн, що є критично низьким показником з огляду на знос понад 92 %. Така динаміка підкреслює нагальну потребу у стратегічному інвестуванні в модернізацію матеріально-технічної бази.

Подальший напрям методики аналізу є аналіз вікової структури активної частини основних засобів виконується за непрямими ознаками - рівнем зносу, груповою структурою активів та їхньою роллю у навчальному процесі, результати узагальнено в табл. 3.9.

Таблиця 3.9 - Якісний аналіз вікової структури активної частини основних засобів

Група активів	Характеристика технічного стану	Ознаки зношеності	Ризики експлуатації
Машини та обладнання	Зростання вартості на 6,76 %	Істотний знос, частина обладнання - застаріла	Потреба в оновленні лабораторного обладнання
Комп'ютерна техніка та МНМА	Оновлення на 3,79 %	Нерівномірне оновлення, швидке моральне старіння	Обмеження цифрових можливостей КНЕУ імені Вадима Гетьмана
Інструменти та інвентар	Зменшення обсягу на 1,49 %	Частина активів списана	Потреба у заміні
Транспорт	Без змін	Стабільний стан	Мінімальний вплив
Інші активи	Поступове старіння	Вибуття перевищує надходження	Зниження ефективності

Джерело: побудовано за інформацією [51]

Якісний аналіз вікової структури активної частини основних засобів демонструє суттєву неоднорідність технічного стану різних груп активів. Найбільш позитивні тенденції спостерігаються щодо машин та обладнання (+6,76 %) та комп'ютерної техніки разом із МНМА (+3,79 %), що вказує на часткове оновлення матеріально-технічної бази, насамперед у сегменті цифрових ресурсів і лабораторного оснащення. Проте навіть за наявності приросту активи залишаються значною мірою зношеними: частина обладнання є морально застарілою, а МНМА відзначається швидкими темпами технічного старіння. Це формує ризики недовантаження цифрових сервісів КНЕУ імені Вадима Гетьмана, обмежує можливості сучасного освітнього процесу й уповільнює розвиток наукової інфраструктури.

Негативні тенденції спостерігаються у групах інструментів, інвентарю та інших активів, де вибуття перевищує надходження, а обсяг активів зменшується. Це свідчить про поступове старіння матеріальної бази без належного відновлення. Особливо критичною є ситуація щодо обладнання, яке безпосередньо впливає на проведення практичних занять, лабораторних робіт та роботу технічних служб. За відсутності системних інвестицій у заміну таких активів університет ризикує зіткнутися зі зниженням якості освітніх послуг, обмеженням технічної безпеки та зростанням витрат на підтримку застарілого обладнання. У сукупності це підкреслює потребу у формуванні цілісної програми оновлення активної частини основних засобів з урахуванням пріоритетів цифровізації [56].

Аналіз плинності та руху активної частини основних засобів є важливим етапом оцінювання ефективності використання матеріально-технічної бази КНЕУ імені Вадима Гетьмана, оскільки саме ця група активів безпосередньо забезпечує виконання освітніх, наукових і господарських функцій. До активної частини належать машини та обладнання, комп'ютерна техніка, інструменти, інвентар, транспортні засоби та малоцінні необоротні матеріальні активи

(МНМА) - тобто фонди, які беруть участь у створенні освітніх послуг, наукових результатів та підтримці операційної діяльності.

На рис 3.3 наведено аналіз плинності активної частини основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Рисунок 3.3 - Аналіз плинності активної частини основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Джерело: побудовано за інформацією [32]

За результатами аналізу плинності активної частини основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана спостерігається помірне оновлення найбільш технологічно значущих груп активів. Зокрема, вартість машин та обладнання зросла на 6,76 %, що свідчить про оновлення лабораторного, наукового та спеціалізованого устаткування. Аналогічно додатна динаміка у групі малоцінних необоротних матеріальних активів (+3,79 %) вказує на поступове оновлення комп'ютерної техніки та засобів навчання, які безпосередньо забезпечують освітній процес. Ці показники демонструють хоча й незначний, але позитивний напрям модернізації активної частини фондів.

Водночас у групах інструментів (–1,49 %) та інших активів (–4,33 %) відзначається спад, що пояснюється переважанням списання над надходженнями. Відсутність оновлення транспортних засобів також вказує на стабільність без розвитку даного напрямку. Загалом структура змін свідчить про точкове, а не системне оновлення активів: модернізується переважно ті засоби, що забезпечують цифровізацію та ключові освітні процеси, тоді як допоміжні

групи продовжують старіти. Для збалансованого розвитку матеріальної бази необхідне стратегічне планування інвестицій у всі елементи активної частини основних засобів.

Аналіз плинності та технічного розвитку активної частини основних засобів є одним із ключових елементів оцінювання матеріально-технічного потенціалу установи, оскільки саме активна частина — машини, обладнання, інструменти, комп'ютерна техніка, малоцінні необоротні матеріальні активи та транспорт — безпосередньо забезпечує виконання освітніх, наукових та адміністративних процесів. На відміну від пасивної частини (будівель і споруд), ці активи швидше зношуються, швидше морально старіють і вимагають систематичного оновлення. Тому дослідження їх руху, технічного стану та інтенсивності відтворення дозволяє визначити реальний рівень технічного забезпечення КНЕУ імені Вадима Гетьмана, виявити диспропорції між потребами освітнього середовища та наявними ресурсами, а також обґрунтувати пріоритетні напрями інвестицій.

У межах аналізу оцінюють ступінь оновлення активної частини основних засобів, рівень вибуття, чистий приріст, темпи технічного оновлення та ступінь заміщення застарілих активів. Такий підхід дає змогу встановити, чи компенсують нові надходження втрату технічного потенціалу, чи забезпечується своєчасне переозброєння лабораторій, кафедр і сервісних підрозділів, а також чи відповідає технічний рівень матеріальної бази сучасним вимогам цифровізації та стандартам якості освітніх послуг. Результати аналізу слугують основою для стратегічного планування капітальних інвестицій, модернізації обладнання, підвищення конкурентоспроможності КНЕУ імені Вадима Гетьмана та ефективності використання бюджетних коштів. Аналіз плинності та технічного розвитку активної частини основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана узагальнено в табл. 3.11.

Таблиця 3.11 - Аналіз плинності та технічного розвитку активної частини основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Назва показника	Розрахунок	Результат	Інтерпретація
1. Коефіцієнт оновлення активної частини основних засобів	Надійшло активної частини: 2 058 866 (обладнання) + 786 185 (МНМА) = 2 845 051 грн Активна частина на початок року: 28 076 570 + 15 178 684 + 4 215 125 + 1 063 922 + 445 725 = 48 980 026 грн	$K_o = 2\,845\,051 / 48\,980\,026 \times 100 \% = 5,81 \%$	свідчить про дещо кращу динаміку, ніж оновлення загального фонду (0,005 %).
2. Коефіцієнт вибуття активної частини	164 041 (машини) + 63 103 (інструменти) + 217 718 (МНМА) + 1 020 (тварини) + 19 314 (інші) = 465 196 грн	$K_v = 465\,196 / 48\,980\,026 \times 100 \% = 0,95 \%$	Свідчить про повільне оновлення та можливе накопичення технічно застарілих активів
3. Коефіцієнт чистого приросту активної частини	$K_{чп} = (2\,845\,051 - 465\,196) / 48\,980\,026 \times 100 \%$	$K_{чп} = 2\,379\,855 / 48\,980\,026 \times 100 \% = 4,86 \%$	недостатньо для підтримки сучасних освітніх та наукових процесів.

Джерело: побудовано за інформацією [32]

Аналіз плинності та технічного розвитку активної частини основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана демонструє, що процес оновлення матеріально-технічної бази відбувається, однак має помірний характер і не забезпечує суттєвого покращення технічного оснащення установи. Розрахований коефіцієнт оновлення активної частини становить 5,81 %, що є значно вищим за темпи оновлення загального фонду, однак все ще недостатньо для техніко-технологічного розвитку. Це свідчить про певну позитивну динаміку щодо

надходження нового обладнання та малоцінних необоротних матеріальних активів, проте масштаби оновлення не дозволяють компенсувати високий рівень фізичного та морального зносу. Активна частина основних засобів, яка відіграє ключову роль у забезпеченні освітнього й наукового процесів, оновлюється повільно, що може стати стримувальним фактором для впровадження сучасних технологій та інноваційних форм навчання.

Разом з тим низький коефіцієнт вибуття - 0,95 % – підтверджує, що технічно застарілі активи залишаються в експлуатації тривалий час, що підвищує ризики зниження продуктивності, збільшення витрат на ремонти та обмеження цифрових можливостей КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Чистий приріст активної частини становить лише 4,86 %, що також не забезпечує достатнього рівня технічного відтворення. Отже, поточні темпи оновлення активної частини основних засобів не відповідають потребам модернізації освітнього середовища, що вимагає розроблення комплексної програми технічного переозброєння, пріоритизації інвестицій у обладнання, комп'ютерну техніку та лабораторні комплекси, а також застосування цифрових інструментів управління для підвищення ефективності використання наявних ресурсів.

Завершальним етапом є аналіз забезпеченості та ефективності використання основних засобів є ключовим етапом оцінювання матеріально-технічної бази КНЕУ імені Вадима Гетьмана, оскільки саме стан, структура та рівень відтворення необоротних активів визначають можливості освітньої, наукової та господарської діяльності закладу. Основні засоби становлять фундамент інфраструктури КНЕУ імені Вадима Гетьмана та забезпечують виконання його статутних функцій, тому системне дослідження їх наявності, структури, технічного стану та ступеня використання є необхідною передумовою для формування стратегічних рішень щодо модернізації, інвестицій та оптимізації ресурсів.

Особливої актуальності проведення такого аналізу набуває в умовах високої конкуренції між закладами вищої освіти, зростання вимог до якості освітнього процесу, поширення цифрових технологій та необхідності підвищення

ефективності бюджетного фінансування. Оцінка забезпеченості основними засобами дозволяє визначити достатність матеріальних ресурсів для реалізації освітніх програм, а аналіз ефективності їх використання — оцінити ступінь відповідності технічного рівня активів потребам сучасного університетського середовища. Високий рівень зносу, недостатні темпи оновлення та структурний дисбаланс між активною та пасивною частинами основних засобів актуалізують необхідність системного перегляду [51].

Аналіз забезпеченості та ефективності використання основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана узагальнено в табл.3.12.

Таблиця 3.12 - Аналіз забезпеченості та ефективності використання основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Показник	Розрахунок	Результат	Інтерпретація
1. Частка активної частини у загальній вартості ОЗ	$51\,371\,363 / 32\,040\,148\,083 \times 100 \%$	0,16 %	Критично низька частка активів, які безпосередньо забезпечують освітній процес.
2. Частка обладнання у вартості ОЗ	$29\,974\,375 / 32\,040\,148\,083 \times 100 \%$	0,093 %	Недостатність технологічної бази та матеріального забезпечення.
3. Частка будівель і споруд у вартості ОЗ	$31\,709\,684\,403 / 32\,040\,148\,083 \times 100 \%$	99,0 %	Структурний перебік: майже вся вартість активів зосереджена у пасиві.
4. Коефіцієнт придатності будівель	$(31\,709\,684\,403 - 29\,610\,182\,400) / 31\,709\,684\,403 \times 100 \%$	6,62 %	Критичний фізичний і моральний знос будівель.
5. Коефіцієнт придатності обладнання	$(29\,974\,375 - 17\,553\,428) / 29\,974\,375 \times 100 \%$	41,45 %	Середній рівень придатності, але існує потреба в оновленні.
6. Коефіцієнт придатності МНМА	$(15\,754\,446 - 7\,629\,896) / 15\,754\,446 \times 100 \%$	51,5 %	Прийнятний стан, але окремі позиції потребують заміни.
7. Середній рівень зносу ОЗ	$29\,656\,463\,916 / 32\,040\,148\,083 \times 100 \%$	92,57 %	Надкритичний рівень зносу всього майнового комплексу.
8. Коефіцієнт оновлення ОЗ	$3\,292\,050 / 32\,038\,437\,490 \times 100 \%$	0,0103 %	Оновлення основних засобів фактично не здійснюється.

Джерело: побудовано за інформацією [32]

Аналіз забезпеченості основними засобами КНЕУ імені Вадима Гетьмана свідчить про глибокий дисбаланс у структурі матеріальних ресурсів і надзвичайно низький рівень їх оновлення. Частка активної частини, яка безпосередньо забезпечує виконання освітніх, наукових і сервісних функцій, становить лише 0,16 %, тоді як 99 % вартості припадає на будівлі та споруди. Така структура є типовою для установ державного сектору, однак у конкретному випадку її можна охарактеризувати як критичну, оскільки технологічні засоби праці (обладнання, комп'ютерна техніка, інвентар) не отримують достатнього ресурсного підсилення для підтримки сучасних освітніх стандартів. Надкритичний середній рівень зносу - 92,57 % - означає, що матеріальна база КНЕУ імені Вадима Гетьмана перебуває у стані, близькому до вичерпання технічного ресурсу, а подальша експлуатація без капітальних вкладень може бути не просто неефективною, а й потенційно небезпечною.

Оцінка придатності окремих груп основних засобів демонструє значні відмінності: якщо для будівель коефіцієнт придатності становить лише 6,6 %, то для обладнання та МНМА 41–51 %, що свідчить про їх відносно кращий технічний стан, проте також вказує на необхідність оновлення. Особливо тривожним є надзвичайно низький коефіцієнт оновлення - 0,0103 %, який фактично означає відсутність системного оновлення матеріально-технічної бази. Сукупність цих показників підкреслює нагальну потребу у перегляді інвестиційної та управлінської політики щодо основних засобів, пріоритизації модернізації обладнання, впровадженні цифрових технологій для оптимізації ресурсів та розробленні довгострокової програми відтворення основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Загалом проведений у параграфі аналіз ефективності використання основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана засвідчив комплексний, але водночас проблемний стан його матеріально-технічної бази. Отримані результати свідчать про вкрай високий рівень зносу основних засобів (понад 92 %), критично низьку частку активної частини (0,16 %), структурний перебік у бік

пасивної складової (близько 99 % вартості припадає на будівлі та споруди) та фактичну відсутність системного оновлення фондів (коефіцієнт оновлення 0,0103 %). За таких умов матеріально-технічний потенціал КНЕУ імені Вадима Гетьмана функціонує на межі можливостей, що підвищує ризики перерв у роботі, зниження якості освітнього процесу та зростання витрат на підтримку застарілої інфраструктури.

Водночас аналіз плинності та активної частини основних засобів показав певні позитивні тенденції: спостерігається помірне оновлення машин і обладнання, комп'ютерної техніки та МНМА, що частково підтримує цифровізацію та модернізацію навчального процесу. Однак масштаби цих інвестицій є явно недостатніми, щоб компенсувати накопичений фізичний і моральний знос та відповідати сучасним вимогам до матеріально-технічного забезпечення ЗВО. Сукупність виявлених показників підтверджує необхідність розроблення довгострокової стратегії управління основними засобами, яка має включати: переорієнтацію інвестицій на активну частину фондів, поетапну модернізацію обладнання та інфраструктури, посилення цифрової складової, а також формування цілісної програми відтворення й оновлення майнового комплексу КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

3.3. Ключові напрями підвищення ефективності використання основних засобів та інвестиційної нерухомості в умовах цифровізації

Результати проведеного аналізу показали, що матеріально-технічна база КНЕУ імені Вадима Гетьмана характеризується надкритичним рівнем зносу, надмірною концентрацією вартості у пасивній частині (будівлі та споруди) та мізерною часткою активної частини основних засобів. За таких умов підвищення ефективності використання основних засобів потребує не лише традиційних організаційно-економічних заходів (капітальні ремонти, заміна обладнання тощо), а й комплексної цифрової трансформації системи управління майном.

У цьому контексті цифровізація розглядається як інструмент, що дозволяє:

- забезпечити прозоре й оперативне управління основними засобами;
- підвищити точність облікових та аналітичних даних;
- оптимізувати структуру та рух активів;
- обґрунтувати пріоритети інвестування в модернізацію матеріально-технічної бази [57].

На прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана доцільно виділити такі ключові напрями підвищення ефективності використання основних засобів в умовах цифровізації:

1. Впровадження інтегрованої цифрової платформи управління основними засобами (цифровий «паспорт» активів).
2. Розвиток системи моніторингу технічного стану та зносу на основі аналітичних панелей (dashboards).
3. Оптимізація структури активної частини основних засобів через цифрове планування оновлення та переоснащення.
4. Використання інструментів прогностичної аналітики для планування відтворення й інвестицій у матеріально-технічну базу.
5. Цифровізація процесів управління простором і завантаженістю інфраструктури (аудиторії, лабораторії, коворкінги тощо).
6. Формування системи індикаторів ефективності використання основних засобів з їх інтеграцією в інформаційно-аналітичну панель керівництва КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Першочерговим напрямом є створення єдиного цифрового середовища, у межах якого зосереджуються облікові, технічні, аналітичні та управлінські дані щодо основних засобів. Ідеться про побудову цифрового «паспорта» кожного об'єкта основних засобів, який включатиме:

- ідентифікаційні реквізити (інвентарний номер, місцезнаходження, відповідальна особа, структурний підрозділ);
- облікові характеристики (первісна вартість, переоцінка, сума зносу, залишкова вартість, джерело фінансування);

- технічні параметри (рік введення в експлуатацію, технічні характеристики, виробник, гарантійні умови);
- інформацію про ремонти, модернізацію, простої;
- дані про фактичне використання (завантаженість, графіки використання аудиторій/обладнання).

Структуру цифрового «паспорта» основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана ілюструє табл. 3.13.

Таблиця 3.13 – Структура цифрового «паспорта» основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Блок даних	Основний зміст	Приклад використання
Ідентифікаційний	Інвентарний номер, підрозділ, відповідальна особа, місце розташування	Пошук та контроль відповідальності за актив
Обліковий	Первісна, переоцінена, залишкова вартість, знос, джерело фінансування	Формування звітності, розрахунок показників зносу
Технічний	Рік випуску, модель, технічні характеристики, дата введення в експлуатацію	Оцінка вікової структури, планування заміни
Ремонтно-експлуатаційний	Дати та вартість ремонтів, простої, дефекти, поломки	Прийняття рішень щодо доцільності ремонту/списання
Використання та завантаженість	Календар використання, кількість годин роботи, закріплені дисципліни чи функції	Аналіз ефективності використання активів
Ризиковий	Оцінка ризиків відмов, критичність для освітнього процесу, потреба в резервуванні	Пріоритизація модернізації та резервування ресурсів

Джерело: побудовано за інформацією [59;60]

Запровадження такої платформи дасть змогу КНЕУ імені Вадима Гетьмана:

- переходити від «формального» до процесно-орієнтованого управління основними засобами;
- оперативно отримувати консолідовану інформацію про стан і структуру активів;
- забезпечити прозорість використання основних засобів на рівні кафедр, інститутів, факультетів;
- мінімізувати ризики помилок в обліку та подвійного відображення активів.

На рис. 3.4 побудовано концептуальну схему цифрової платформи управління основними засобами КНЕУ імені Вадима Гетьмана

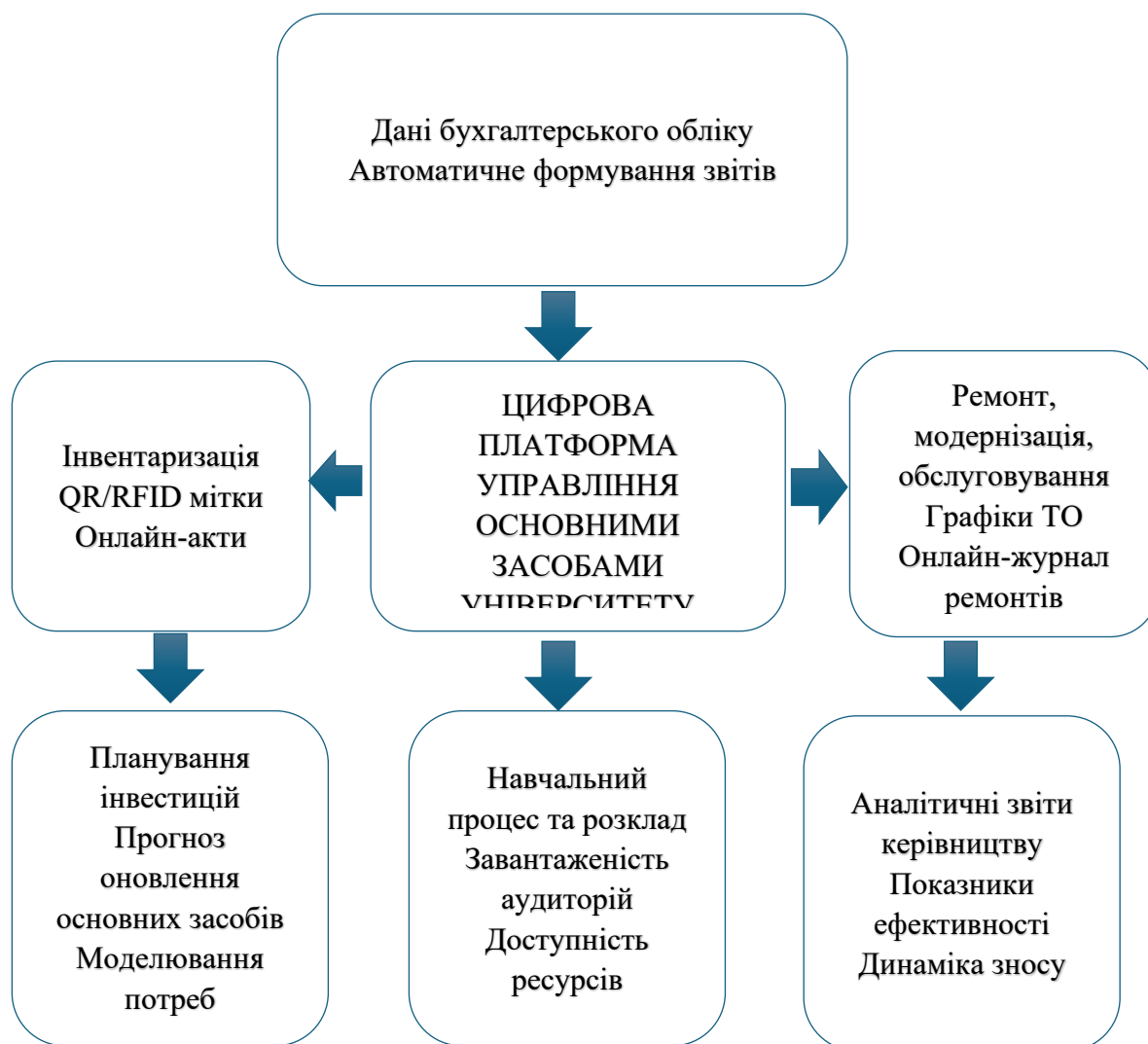

Рисунок 3.4 – Концептуальна схема цифрової платформи управління основними засобами КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Розроблено автором

Запропонована концепція цифрової платформи управління основними засобами КНЕУ імені Вадима Гетьмана дає змогу комплексно модернізувати систему обліку, контролю та стратегічного управління матеріально-технічною базою закладу. Інтеграція ключових функціональних модулів – бухгалтерського обліку, інвентаризації, сервісного обслуговування, планування інвестицій,

навчального процесу та аналітичного моніторингу – забезпечує створення єдиного інформаційного середовища, у якому всі операції з основними засобами стають прозорими, відтворюваними та підконтрольними.

Платформа формує передумови для автоматизації облікових процедур, зокрема ведення аналітичних реєстрів, нарахування зносу, формування фінансової та бюджетної звітності відповідно до НП(С)БОДС. Використання цифрових інструментів інвентаризації (QR- або RFID-ідентифікація) мінімізує людський фактор, зменшує кількість помилок та істотно скорочує трудомісткість перевірок фактичної наявності активів. Крім того, об'єднання даних про технічний стан, ремонти та обслуговування обладнання дозволяє формувати цифровий паспорт активу, що підвищує рівень контролю за його збереженням та оптимізує витрати на ремонт.

Важливим результатом впровадження платформи є підвищення якості інвестиційного планування. Система створює можливість прогнозувати потребу в оновленні матеріально-технічної бази, визначати пріоритети фінансування, моделювати сценарії капітальних вкладень та обґрунтовувати їх необхідність на підставі даних про поточний стан та інтенсивність використання основних засобів. Це сприяє більш раціональному управлінню бюджетними та спеціальними коштами КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Не менш значущим є інтеграція даних про використання аудиторного фонду у навчальному процесі, що дозволяє забезпечити ефективне ресурсне планування, уникати дублювань, перевантажень та нераціонального використання приміщень і обладнання. Аналітичний модуль створює можливості для формування гнучких звітів для керівництва, побудови показників ефективності (KPI), моніторингу рівня зносу, завантаженості та вартості володіння активами.

Отже, впровадження цифрової платформи управління основними засобами здатне забезпечити суттєве підвищення рівня прозорості, підзвітності та економічної ефективності управлінських рішень. Система сприятиме оптимізації витрат, підвищенню стабільності функціонування освітнього процесу,

зміцненню матеріальної бази та формуванню сучасної моделі цифрового управління, що відповідає вимогам державного сектору й концепції цифрової трансформації публічного управління.

З огляду на критично високий рівень зносу основних засобів ($> 92\%$), надзвичайно важливим є створення системи постійного моніторингу технічного стану, яка працюватиме в режимі наближеному до реального часу.

Пропонується розробити набори аналітичних панелей (dashboard) для різних рівнів управління: для ректора та проректорів – агреговані показники (рівень зносу за групами ОЗ, структура активів за функціональним призначенням, коефіцієнти оновлення, вибуття та чистого приросту); для керівників підрозділів – деталізація по корпусах, кафедрах, лабораторіях; для бухгалтерській та економічній служб – ув'язка облікових показників із технічним станом.

Приклад системи ключових індикаторів моніторингу стану основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана ілюструє табл. 3.14.

Таблиця 3.14 – Приклад системи ключових індикаторів моніторингу стану основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Показник	Формула / джерело даних	Цільове орієнтирне значення	Рівень використання
Середній рівень зносу основних засобів	$\text{Знос} / \text{Первісна вартість} \times 100\%$	$\leq 60\%$ у середньостроковій перспективі	Ректор, проректор
Рівень придатності активної частини	$(\text{Первісна} - \text{Знос активної частини}) / \text{Первісна} \times 100\%$	$\geq 70\%$	Проректор, служба розвитку
Коефіцієнт оновлення активної частини	$\text{Надходження активної частини} / \text{її вартість на початок} \times 100\%$	$\geq 10\text{--}12\%$	Економічний відділ
Частка активної частини у вартості основних засобів	$\text{Вартість активної частини} / \text{Загальна вартість ОЗ} \times 100\%$	Поступове зростання до $5\text{--}10\%$	Ректорат, фінансова служба
Частка обладнання ІТ-призначення	$\text{Вартість ІТ-активів} / \text{Активна частина} \times 100\%$	Збільшення щорічно	Підрозділ цифровізації
Середній вік обладнання (роки)	$\Sigma (\text{вік активу} \times \text{його вартість}) / \Sigma \text{ вартості активів}$	Не більше 7–8 років	Керівники інфраструктурних служб

Побудовано автором

Використання таких панелей дасть змогу:

- виявляти «вузькі місця» в технічному стані;
- встановлювати пріоритети модернізації за принципом ризик-орієнтованого підходу;
- пов'язувати стратегічні цілі КНЕУ імені Вадима Гетьмана з конкретними показниками стану та використання основних засобів [63].

Враховуючи, що частка активної частини основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана становить лише 0,16 % загальної вартості, суттєвим резервом підвищення ефективності є цілеспрямоване збільшення частки активних елементів (обладнання, комп'ютерна техніка, лабораторне оснащення) за рахунок: перегляду пріоритетів інвестування (зміщення акценту з “косметичних” ремонтів на технічне переоснащення); оптимізації обсягів малофункціональних або маловикористовуваних пасивних активів (часткове вивільнення площ, реконверсія приміщень під сучасні лабораторії та коворкінги); залучення грантового, проектного та партнерського фінансування для закупівлі обладнання. Пропонована цільова структура активної частини основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана наведена в табл.3.15.

Таблиця 3.15 – Пропонована цільова структура активної частини основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Група активів	Поточна частка у активній частині, % (умовно)	Пропонована частка, %	Орієнтовні заходи
Лабораторне та спеціалізоване обладнання	25	35–40	Оновлення лабораторій, створення навчально-наукових центрів
Комп'ютерна техніка та сервери	30	35–40	Розбудова ІТ-інфраструктури, віртуальні лабораторії, центри обробки даних
МНМА (засоби навчання, периферія)	20	15–20	Оптимізація номенклатури, оновлення ключових позицій
Інструменти та інвентар	15	10–15	Списання застарілих, закупівля нового базового обладнання
Транспорт	10	5–10	Оптимізація парку, можливе часткове аутсорсинг-перевезень

Побудовано автором

Оптимізація структури активної частини має здійснюватися поетапно, з урахуванням фінансових можливостей, але з чітко встановленими цільовими орієнтирами (наприклад, досягнення частки активної частини 1–2 % у загальній вартості основних засобів на першому етапі).

Запропонована цільова структура активної частини основних засобів відображає необхідність стратегічного перерозподілу ресурсів КНЕУ імені Вадима Гетьмана на користь тих груп активів, що забезпечують найбільший вплив на якість освітнього процесу, наукових досліджень та цифрову трансформацію установи. Аналіз поточної структури свідчить про її дисбаланс, що проявляється у недостатній питомій вазі високотехнологічного обладнання та надмірній частці другорядних активів, які не формують значного інноваційного потенціалу.

Підвищення частки лабораторного, спеціалізованого та ІТ-обладнання до рівня 35–40 % для кожної з цих груп є обґрунтованим кроком, який дозволить модернізувати матеріально-технічну базу, забезпечити відповідність сучасним вимогам до STEM-освіти, розвивати наукові центри, цифрові лабораторії та центри обробки даних. Збільшення інвестицій у ці активи сприятиме зростанню продуктивності наукової діяльності, розширенню можливостей для проведення експериментальних досліджень, а також підвищенню конкурентоспроможності освітніх програм.

Водночас заплановане скорочення частки МНМА, інвентарю та транспорту є раціональним, оскільки дозволяє вивільнити ресурси для активів стратегічного значення. Оптимізація номенклатури, списання морально застарілого майна та перехід до аутсорсингових послуг для частини транспортних операцій зменшують витрати на утримання та підвищують ефективність розподілу бюджетних і спеціальних коштів.

Важливо, що запропоновані зміни повинні реалізовуватися поетапно, з урахуванням фінансових обмежень КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Визначення цільових орієнтирів, зокрема досягнення частки активної частини на рівні 1–2 %

від загальної вартості основних засобів на першому етапі, формує реалістичний план трансформації матеріально-технічної бази та дозволяє здійснювати моніторинг ефективності прийнятих управлінських рішень.

Отже, оптимізація структури активної частини основних засобів є необхідною умовою підвищення результативності освітньої та наукової діяльності КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Реалізація запропонованих заходів сприятиме модернізації інфраструктури, забезпеченню стійкого розвитку та підвищенню рівня інноваційності у довгостроковій перспективі.

Ефективність управління основними засобами КНЕУ імені Вадима Гетьмана значною мірою залежить від обґрунтованості рішень щодо їх оновлення, модернізації та переоснащення. В умовах обмеженості фінансових ресурсів та високої вартості сучасного обладнання особливої актуальності набуває необхідність визначення пріоритетних напрямів інвестування, що забезпечать максимальний освітній, науковий та економічний ефект. З огляду на це важливо застосовувати комплексний підхід, який дозволяє оцінити стан, значущість та рівень використання кожної групи основних засобів.

Інтегральна оцінка пріоритетів оновлення основних засобів формує можливість узагальнити низку показників - технічний стан, ступінь зносу, функціональну важливість, інтенсивність експлуатації, відповідність сучасним вимогам, ризики відмов і вплив на якість освітнього процесу - у єдиний узагальнюючий критерій. Такий підхід забезпечує прозорий та науково обґрунтований механізм розподілу ресурсів, мінімізує суб'єктивність управлінських рішень та дозволяє порівнювати між собою різні групи активів незалежно від їх вартості та специфіки використання.

Проведення інтегральної оцінки відкриває можливість формування оптимальної програми оновлення матеріально-технічної бази, орієнтованої на підвищення конкурентоспроможності КНЕУ імені Вадима Гетьмана, розвиток сучасної інфраструктури та забезпечення відповідності стандартам цифрової трансформації державного сектору. Отримані результати можуть слугувати

основою для стратегічного планування, формування бюджетних запитів, підготовки інвестиційних програм та проєктів розвитку.

Умовою підвищення ефективності використання основних засобів є перехід від реактивного до проактивного управління, коли рішення про оновлення, капремонт чи списання приймаються не за фактом «аварійного» стану активу, а на основі прогнозних розрахунків.

Пропонується впровадити методичний підхід, який би включав:

- використання прогнозних моделей (на основі трендового аналізу, сценарного моделювання, елементів кореляційно-регресійного аналізу) для оцінки майбутнього рівня зносу, завантаженості та витрат на обслуговування;
- розрахунок інтегрального індексу доцільності оновлення (що поєднує показники віку, зносу, вартості ремонтів, критичності для освітнього процесу);
- побудову сценаріїв інвестицій (мінімістичний, базовий, інноваційний) з оцінкою їх впливу на рівень зносу та продуктивність ресурсів.

Приклад інтегральної оцінки пріоритетів оновлення основних засобів наведено в табл. 3.16.

Таблиця 3.16 – Приклад інтегральної оцінки пріоритетів оновлення основних засобів

Група/об'єкт	Рівень зносу, %	Коефіцієнт критичності*	Витрати на ремонт / первісну вартість, %	Інтегральний бал (0–10)	Пріоритет оновлення
Лабораторне обладнання корпусу Х	85	0,9	40	9,2	Дуже високий
Комп'ютерний клас № ...	70	0,8	25	7,5	Високий
Загальні меблі аудиторій	60	0,4	15	4,2	Середній
Транспорт	50	0,3	10	3,0	Низький

*Коефіцієнт критичності – умовний показник, що відображає значущість об'єкта для освітнього та наукового процесів.

Джерело: побудовано за інформацією [64]

Проведена інтегральна оцінка пріоритетів оновлення основних засобів дозволила комплексно оцінити технічний стан активів, їх функціональну значущість та економічну доцільність подальшої експлуатації. Отримані результати продемонстрували істотну диференціацію між групами основних засобів за рівнем критичності та необхідністю їх оновлення.

Найвищий інтегральний бал (9,2) отримало лабораторне обладнання корпусу Х, що обумовлено критично високим рівнем зносу (85 %), значною часткою витрат на ремонт (40 %) та максимальною важливістю цього обладнання для забезпечення навчально-наукових процесів. Це свідчить про нагальну потребу у його модернізації або повній заміні, оскільки подальша експлуатація створює ризики зривів занять, обмежує можливості проведення лабораторних робіт та знижує загальну якість освітнього середовища.

Другу позицію за пріоритетністю займає комп'ютерний клас із високим рівнем зносу (70 %) та інтегральним балом 7,5. Враховуючи сучасні вимоги до цифровізації освіти та необхідність надання студентам доступу до сучасних інформаційних технологій, оновлення цього активу слід вважати стратегічно важливим для забезпечення якості навчального процесу.

У групі із середнім пріоритетом знаходяться загальні меблі аудиторій (інтегральний бал 4,2). Хоча їх рівень зносу є відносно помітним (60 %), низький коефіцієнт критичності означає, що їх оновлення може здійснюватися поетапно та не потребує першочергових бюджетних рішень.

Найменший інтегральний показник має транспорт (3,0), для якого рівень зносу та витрати на ремонт не становлять суттєвої загрози для основної діяльності КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Це дозволяє віднести його до категорії низького пріоритету, розглядаючи можливість оптимізації автопарку або застосування аутсорсингових послуг замість капітального оновлення.

Узагальнюючи отримані результати, можна стверджувати, що інтегральна оцінка забезпечує об'єктивну основу для формування програми оновлення основних засобів, дозволяє раціонально розподіляти фінансові ресурси та спрямовувати інвестиції на ті об'єкти, які мають найбільший вплив на освітню та

наукову діяльність КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Такий підхід підвищує прозорість управлінських рішень і створює умови для довгострокового планування модернізації матеріально-технічної бази.

Проведений аналіз технічного стану, структури та ефективності використання основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана виявив системні проблеми, що стримують розвиток матеріально-технічної бази та знижують загальну результативність освітньої і наукової діяльності. Визначено, що рівень зносу основних засобів перевищує критичну межу, а структура активів характеризується надмірною концентрацією вартості в пасивній частині та вкрай низькою (0,16 %) питомою вагою активної складової. За таких умов традиційні підходи до управління майном виявляються недостатніми, що зумовлює необхідність комплексної цифрової трансформації системи управління основними засобами.

Запропонований напрям цифровізації, зокрема впровадження інтегрованої цифрової платформи управління основними засобами, здатний забезпечити якісно новий рівень контролю за активами та оптимізувати процеси їх обліку, використання і відтворення. Створення цифрового «паспорта» кожного об'єкта, автоматизованих модулів інвентаризації, сервісного обслуговування, аналітичних панелей, а також інтеграція даних із навчальним процесом формує єдине інформаційне середовище для ухвалення ефективних управлінських рішень. Така система дозволяє мінімізувати ризики помилок, підвищити прозорість руху активів та забезпечити їх використання відповідно до реальних потреб КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Розроблені пропозиції щодо вдосконалення структури активної частини основних засобів засвідчують необхідність стратегічного перерозподілу ресурсів на користь високотехнологічного обладнання. Орієнтовне підвищення частки лабораторного та ІТ-обладнання до 35–40 % кожного є цілком обґрунтованим і спрямованим на формування сучасної науково-освітньої інфраструктури. Натомість скорочення частки МНМА, інструментів, інвентарю та транспорту

відповідає принципам раціонального використання ресурсів та пріоритетності інвестицій.

Упровадження системи аналітичних індикаторів і моніторингових панелей забезпечує перехід до проактивного управління, коли рішення приймаються не за фактом критичного погіршення стану активів, а на основі прогностичних моделей, оцінювання ризиків і сценарного планування. Це дозволяє формувати обґрунтовані бюджетні запити, планувати заміну активів у стратегічному горизонті та забезпечувати сталий розвиток КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Інтегральна оцінка пріоритетів оновлення основних засобів підтвердила високий рівень диференціації між групами активів та дала змогу сформувати чітку черговість модернізації. Найвищий пріоритет отримали лабораторне та комп'ютерне обладнання, які мають визначальний вплив на якість освітнього процесу та наукових досліджень. Середній і низький пріоритет віднесено до меблів і транспортних засобів, що відповідає їхній функціональній ролі та критичності.

У цілому, підсумки дослідження свідчать, що підвищення ефективності використання основних засобів можливе лише за умови поєднання технологічної модернізації, цифровізації управлінських процесів та стратегічного інвестування. Запропонований комплекс заходів створює підґрунтя для формування сучасної, стійкої та інноваційно орієнтованої матеріально-технічної бази КНЕУ імені Вадима Гетьмана, що відповідає вимогам цифрової трансформації державного сектору та забезпечує конкурентоспроможність вищої освіти.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження щодо обліку та аналізу операцій розпорядників бюджетних коштів з основними засобами та інвестиційною нерухомістю узагальнено наступні висновки:

1. Проведене дослідження дозволило уточнити економічний зміст основних засобів та інвестиційної нерухомості в державному секторі, підкресливши їхню значущість як матеріальної та інфраструктурної основи функціонування публічних установ. Встановлено, що ці активи виконують не лише облікову чи ресурсну функцію, а й відіграють стратегічну роль у забезпеченні реалізації освітніх, наукових та управлінських процесів. Уточнене трактування основних засобів для бюджетних установ акцентує увагу на їх здатності забезпечувати суспільну користь, що відрізняє їх від комерційних активів приватного сектору.

2. Порівняння вимог національних та міжнародних стандартів показало значні відмінності у підходах до оцінювання та розкриття інформації про необоротні активи. Національні стандарти орієнтовані на забезпечення контролю за бюджетними ресурсами та застосування моделі собівартості, тоді як міжнародні передбачають ширший спектр оцінок, зокрема використання справедливої вартості та розширення інформаційних розкриттів. Це підтверджує доцільність подальшого наближення вітчизняної нормативної бази до міжнародних підходів, особливо у частині оцінювання, переоцінки та управлінського використання активів.

3. Аналіз нормативно-правового забезпечення засвідчив його багаторівневність, фрагментарність та складність практичного застосування. Хоча чинні нормативні документи детально регламентують порядок документування, оцінювання, інвентаризації та списання основних засобів, їх велика кількість та неоднозначність окремих положень створюють труднощі у роботі бухгалтерів та аналітиків. Особливі виклики пов'язані із землею на праві постійного користування, періодичністю експертних оцінок та вибором методів амортизації, що потребує вдосконалення нормативної бази та гармонізації підходів.

4. Методологічні засади аналізу основних засобів, сформовані у дослідженні, забезпечили можливість комплексного оцінювання їх стану, руху, структури та ефективності використання. Поєднання класичних аналітичних методів – горизонтального, вертикального, коефіцієнтного аналізу – з кількісними та якісними характеристиками активів дозволило сформувати багатовимірну картину їх впливу на діяльність КНЕУ імені Вадима Гетьмана та визначити основні проблеми і резерви розвитку матеріально-технічної бази.

5. Оцінка системи бухгалтерського обліку основних засобів в КНЕУ імені Вадима Гетьмана підтвердила її відповідність чинним національним стандартам та нормативним вимогам. Відзначено належний рівень документування операцій надходження, введення в експлуатацію, модернізації, ремонтів та списання активів. Узгодженість синтетичних і аналітичних даних, а також правильність формування первісної вартості, амортизації та результатів інвентаризації забезпечують достовірність фінансової звітності та створюють базу для ефективного управління майном.

6. Дослідження технічного стану основних засобів виявило системні проблеми: надкритичний рівень зносу понад 92 %, практично відсутній процес оновлення активної частини, домінування пасивних активів у структурі майна та низьку фондоозброєність. Такий стан свідчить про експлуатацію матеріально-технічної бази на межі її можливостей та значні ризики для безперервного освітнього процесу. Водночас залежність від бюджетного фінансування значно обмежує можливості відновлення основних засобів.

7. Розроблена концепція інтегрованої цифрової платформи управління основними засобами продемонструвала потенціал цифровізації як ключового інструменту модернізації управління матеріальними ресурсами. Використання цифрових паспортів активів, інструментів автоматизованої інвентаризації, сервісного обліку та інтеграції з навчальним процесом дозволяє створити єдине інформаційне середовище, яке забезпечує прозорість, швидкість та точність управлінських рішень щодо майна.

8. Запропоновані аналітичні індикатори та моніторингові панелі сприяють переходу від реактивного до проактивного управління основними засобами. Вони дозволяють виявляти ризикові зони, визначати пріоритети оновлення, контролювати динаміку зносу та ефективність використання активів, формуючи при цьому підґрунтя для стратегічного планування та обґрунтування бюджетних і інвестиційних рішень.

9. Оптимізація структури активної частини основних засобів визначена як ключовий напрям підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів. Сформована цільова структура передбачає суттєве збільшення частки високотехнологічного лабораторного та ІТ-обладнання, що дозволить модернізувати навчальний та науковий процес, підвищити якість освітніх послуг і зміцнити конкурентоспроможність установи. Одночасно запропоновано скоротити частку другорядних активів для раціонального перерозподілу фінансових ресурсів.

10. Запропонований підхід до інтегральної оцінки пріоритетів оновлення основних засобів забезпечує науково обґрунтоване ранжування активів за потребою в модернізації. Об'єднання технічних, економічних та функціональних характеристик активів в один інтегральний показник дозволяє сформувати оптимальну черговість оновлення, сконцентрувати інвестиції на критично важливих об'єктах та забезпечити ефективне використання обмежених ресурсів. Такий підхід створює основу для формування довгострокової стратегії розвитку матеріально-технічної бази КНЕУ імені Вадима Гетьмана з урахуванням сучасних вимог цифрової трансформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амірханов Е. Д. Аналіз технічного стану основних засобів, що застосовуються для побудови студії Інтернет телебачення. Молодий вчений. - 2016. № 6. С. 191-194.
2. Бондар М., Цятковська О. Облік нефінансових активів державних установ в умовах воєнного стану. Via Economica. Випуск 3, 2023. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5d13ff94-e14f-4bda-aeb7-ef3c3961ad9d/content>
3. Безверхий К. В. Облік в бюджетних установах: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 312 с.
4. Белінська С. М., Рябоконь Н.М. Аналітична оцінка доцільності проведення ремонту основних засобів будівельних підприємств. Ефективна економіка. 2017. № 1.
5. Богданюк О. В., Бачинська Л.С. Особливості нормативно-правового забезпечення обліку основних засобів у державному секторі України. Молодий вчений. 2017. № 9. С. 481-484.
6. Бухгалтерський облік і звітність закладів вищої освіти в умовах імплементації міжнародних стандартів: монографія / Н. І. Сушко, С. О. Левицька, Т. В. Ларікова та ін. ; за заг. ред. Л. Г. Ловінської ; ДННУ «Акад. фін. управління». Київ, 2019. 504 с. URL: https://afu.kiev.ua/index.php?page_id=1012
7. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Дата оновлення: 04.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
8. Беженар А.Ю. Основи аналізу основних засобів в установах державного сектору. Економіка та суспільство. №27. 2021 С.81-86.
9. Долішня Т. І., Медвідь І. Б. Міжнародний досвід обліку основних засобів: порівняльний аспект. Причорноморські економічні студії. 2018. № 28(2). С.126-129.
10. Заросило А.П. Методичні основи аналізу основних засобів в установах державного сектору. Фінанси, облік і аудит. 2018. Випуск 1 (31) URL:

<https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6fbe4d95-c683-4454-8ab3-40a9cb374163/content>

11. Задорожний З-М, Муравський В., Костецький Я. Удосконалення обліку необоротних активів у системі ефективного управління ними. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2022. Том 5 (46). С. 149–160.

12. Кіндрацька Л.М., Ларікова Т.В. Інформаційна площина суб'єктів державного сектору. Інноваційна економіка. №2. 2024. С.196-203

13. Кругла, М. (2024). Бухгалтерська політика щодо визнання та класифікації основних засобів відповідно до національних та міжнародних стандартів. SWorldJournal, 2(25-02), 155–159. URL: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2024-25-00-060>

14. Коритник Л., Клименко О. Необоротні активи бюджетних установ: обліковий аспект управління. Науково-практичний журнал «Бухгалтерський облік і аудит». 2015 № 11. С. 10-18

15. Коба О. В., Чубник О.О., Федоренко С.Ю. Відображення операцій з руху основних засобів бюджетних установ у відповідності з планом рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2017. № 23(3). С.131-134.

16. Ковальчук Н. О., Побіжан Т.А. Аналіз стану основних засобів на підприємствах України. Молодий вчений. 2017. № 10. С. 910-914.

17. Ловінська Л. Г. Управління бюджетними витратами на послуги вищої освіти: методологія, організація, інформаційно-аналітичне забезпечення: монографія / Л. Г. Ловінська, І. М. Парасій-Вергуненко, Л. П. Коритник ; ДННУ «Акад. фін. управління». Київ, 2019. 558 с.

18. Ловінська Л. Г. Управління бюджетними витратами на послуги вищої освіти: методологія, організація, інформаційно-аналітичне забезпечення: монографія / Л. Г. Ловінська, І. М. Парасій-Вергуненко, Л. П. Коритник ; ДННУ «Акад. фін. управління». Київ, 2019. 558 с. URL: https://afu.kiev.ua/index.php?page_id=1012

19. Ларікова Т.В. Оцінка в системі облікового забезпечення нефінансових активів розпорядників бюджетних коштів. Економічні науки. Вісник Хмельницького національного університету 2022, № 3 URL: <https://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/07/2022-306-47>
20. Мікрюкова Л., Гнатенко Є. Удосконалення методики аналізу ефективності використання основних засобів підприємства. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія:Економічні науки. 2017. № 1. С. 11-15.
21. Лищенко О. Г., Куріпка Т. Є. Облік основних засобів: міжнародний досвід та національна практика. Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. 2020 (2 (46)). С. 31-34. URL: <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/economics/article/view/360>
22. Іванченкова Л. В., Лагодієнко Н. В., Ужва А. М., Серова І. А. Теоретико-методичні аспекти обліку інвестиційної нерухомості. Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки», 2022, № 2 (304), т. 1, с. 211–216. URL: https://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/06/2022-es-21-30.pdf?utm_source
23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку у державному секторі 17 «Основні засоби». URL: <https://document.vobu.ua/wp-content/uploads/2023/06/ipsas17>
24. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку у державному секторі 16 «Інвестиційна нерухомість». URL: <https://document.vobu.ua/wp-content/uploads/2023/06/ipsas16.pdf>
25. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11. Дата оновлення: 01.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>
26. Методичні основи аналізу основних засобів в установах державного сектору. Finance, accounting and audit. 2018. URL:

https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/27620/foa_18_1_12.pdf?sequence=1&isAllowed=y

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629. Дата оновлення 01.01.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11#Text> .

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text>

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 129 «Інвестиційна нерухомість»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0094-11#Text>

30. Про затвердження типової форми № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.2017 № 977. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1539-17#Text>

31. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності суб'єктів державного сектору, затв. наказом Мінфіна від 28.12.2017 р. №1170 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1170201-17#Text>

32. Офіційний сайт Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.: URL: <https://kneu.edu.ua/> (дата звернення: 13.11.2025).

33. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.

34. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: закон України від 12.07.2001 № 2658-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>.

35. Про експертну грошову оцінку земельних ділянок в Україні», Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2002 р. № 1531 URL:

36. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2013 № 1203. Дата оновлення: 28.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text>

37. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2015 № 1219. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16#n24>

38. Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання: наказ Міністерства фінансів України від 08.09.2017 № 755. Дата оновлення: 28.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1416-17#Text>

39. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. Дата оновлення: 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

40. Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 17.06.2015 № 572 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0788-15#Text>

41. Порядок складання типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 13.09.2016 № 818. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text>

42. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 03.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

43. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228. Дата оновлення: 22.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF#Text>

44. Про затвердження Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі та Змін до Національного положення (стандарту)

бухгалтерського обліку, затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 28.02.2017 № 307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0384-17#Text>

45. Покинйчереда В. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління основними засобами підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 17. - С. 5-1.

46. Свірко С. В. Розвиток оцінки нефінансових активів у бюджетних установах: історичні традиції та сучасні тенденції. Незалежний аудитор. 2013. № 5 (III). С. 23–34.

47. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів, затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2015 № 1219. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-16#Text>

48. Цятковська О. Облік нефінансових активів в управлінні суб'єктами державного сектору. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2021. Випуск 3-4. С. 40–47

49. Чабанюк О. М., Чиковська Н.М. Основні засоби в бюджетній установі: визначення сутності відповідно до національних та міжнародних стандартів Міжнародний збірник наукових праць; [відп. ред. І. Б. Садовська]. 2015. №1 (5). Ч. 2.

50. Чудовець, В. (2025). Відображення в обліку та фінансовій звітності операцій з основними засобами: проблеми та перспективи. Економіка та суспільство, (79). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-129>

51. Шарманська В. М., Вітюк В.В. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання. Молодий вчений. 2018. № 1(1). С. 550-552.

52. Шендригоренко М. Т. Облік і аудит вибуття основних засобів: проблемні питання та напрями їх вирішення. Торгівля і ринок України. 2017. № 2. С. 97- 102

53. Яковишина Н. А., Яковенко К.А. Теоретичні основи обліку основних засобів. Молодий вчений. 2018. № 5(2). С. 779-782

54. Iskanov Xoljigit Nurqosimovich Improving the accounting of non-financial assets in budgetary organizations. World Journal of Advanced Research and Reviews, 2025, 26(01), 1582-1585 DOI: <https://doi.org/10.30574/wjarr.2025.26.1.1256>

55. Iefymenko T., Lovinska L. Experience and Issues of IPSAS Implementation of Ukraine the Context Cooperation with the United Nations. International Journal On Governmental Financial Management (IJGFM). 2017. Vol. XVII. № 1. p. 60-69. URL: <https://www.icgfm.org/wp-content/uploads/2017/06/4.pdf>.

56. Bunda O. M., Matyukha M. M. Digitalization of the Accounting System of the Enterprise. International Scientific Journal “Economics and Finance”, 2023, Vol. 4(2), 45–52. URL: https://www.researchgate.net/publication/379684629_CIFROVIZACIA_SISTEMI_B_UHGALTERSKOGO_OBLIKU_PIDPRIEMSTVA

57. Paul P. O., Onah E. O., Ibekwe O. Innovations in Fixed Asset Management: Enhancing Efficiency Through Advanced Tracking and Maintenance Systems. World Journal of Advanced Research and Reviews, 2024, 22(3), 1123–1133 URL:

58. Aliuddin S. M., Anwaruddin M., Mehreen S. Asset Tracking Solution Based on IoT. International Journal of Scientific Research in Engineering and Technology, 2022, 8(5), 477–483 URL:

59. Wang T., Chen X., Luo Y. Optimization of Asset Management System Based on IoT. Computer-Aided Design & Applications, 2022, Vol. 19(S6), 113–123. PDF: https://cad-journal.net/files/vol_19/CAD_19%28S6%29_2022_113-123.pdf

60. Kinnunen S.-K., Ylä-Kujala A., Rantala T. Internet of Things in Asset Management.

61. Proceedings of the International Conference on Smart Systems, 2018, 1(1), 55–61. PDF: https://www.researchgate.net/publication/324142533_Internet_of_Things_in_Asset_Management

62. World Journal of Advanced Research and Reviews. Fixed Asset Management and Project Accounting. WJARR, 2025, 27(2), 334–341. PDF: https://journalwjarr.com/sites/default/files/fulltext_pdf/WJARR-2025-1166.pdf
63. Alassuli A., Abdullah A., Faraj A. The Impact of Accounting Digital Transformation on Financial Transparency: Mediating Role of Good Governance. Journal of Risk and Financial Management, 2025, 18(5), 272. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm18050272>
64. Talakh T. Digitalization of Accounting for Effective Enterprise Management. Economy and Society, 2025, Issue 58, 1–7. PDF: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5461>
65. Honchar Ye. Influence of Digital Technologies on Managerial Accounting of the Enterprise. Mykolaiv National Agrarian University Scientific Bulletin, 2024, Part 1, 99–102. PDF: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/18308/1/zbirnyk-tez-22-03-24-off-99-102.pdf>
66. Firchuk M., Turchyn Y. Digitalization of Accounting under Modern Economic Challenges. Herald of Khmelnytskyi Institute of Economics and Technology, 2024, Issue 1, 87–93. PDF: <https://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2024/v1/10.pdf>

ДОДАТКИ

Додаток А

Класифікація основних засобів в державному секторі відповідно до
НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» та Методичних рекомендацій № 11

Група основних засобів	Підгрупи / приклади активів	Особливості обліку
1. ОСНОВНІ ЗАСОБИ		Матеріальні активи, що використовуються тривалий час у діяльності установи, для виконання функцій держави, надання послуг або передачі в оренду. Тривалість використання очікується більше одного року.
Земельні ділянки	Землі, отримані суб'єктом державного сектору згідно із законодавством	Ведеться окремий облік земель, що перебувають у власності чи надані у користування.
Капітальні поліпшення земель	Поліпшення земель сільськогосподарського призначення: планування, очищення від каменів, чагарників, зрізання купин, благоустрій водойм тощо	Витрати враховуються як капітальні вкладення, що підвищують корисність земель.
Будинки, споруди та інфраструктурні активи	1) Будівлі виробничо-господарського призначення (навчальні заклади, лікарні, бібліотеки тощо) 2) Житлові будинки 3) Стадіони, дороги, мости, парки, сквери 4) Лінії електропередач, трубопроводи, кабельні мережі 5) Гідротехнічні споруди (дамби, канали, водозахисні об'єкти)	Облік ведеться із виділенням підгруп. Враховується призначення, функціональна роль та значення об'єкта для державних цілей.
Машини та обладнання	1) Силові машини та генератори 2) Робочі машини для виробництва 3) Вимірювальні прилади 4) Регулюючі пристрої 5) Лабораторне обладнання 6) Комп'ютерна техніка та електронні пристрої 7) Медичне обладнання 8) Інші машини та обладнання	Кожна підгрупа виділяється для цілей обліку, амортизації та контролю. Вартість та строк корисного використання визначаються індивідуально.
Транспортні засоби	1) Залізничний, водний, автомобільний транспорт 2) Повітряний транспорт (літаки, вертольоти) 3) Гужовий транспорт 4) Виробничий транспорт 5) Спортивний транспорт	Всі засоби пересування обліковуються як основні засоби незалежно від вартості.

Продовження додатку А

Інструменти, прилади, інвентар	1) Інструменти для обробки матеріалів та монтажних робіт 2) Виробничий інвентар 3) Господарський інвентар	Предмети використовуються для виробничих та адміністративних потреб. Відрізняються за функціями та тривалістю експлуатації.
Тварини, багаторічні насадження, плодоносні рослини	1) Робоча худоба 2) Службові тварини 3) Декоративні та піддослідні тварини 4) Багаторічні насадження та плодово-ягідні рослини	Облік ведеться з виділенням підгруп. Молоді насадження обліковуються окремо від дорослих.
Інші основні засоби	Сценічно-постановочні засоби, навчальні матеріали, обладнання спеціального призначення	До цієї групи включаються активи, що не потрапили до інших категорій основних засобів.
2. Інші необоротні матеріальні активи		Активи, що не належать до основних засобів, але використовуються тривалий час у діяльності установи.
Музейні та бібліотечні фонди	Експонати, книги, архівні матеріали	Ведеться окремий облік, особливо у випадках значного обсягу надходжень.
Малоцінні необоротні активи	Спеціальні інструменти, обладнання, інвентар	Тривалість експлуатації понад один рік.
Білизна, постільні речі, одяг, взуття	Спецодяг, матраци, ковдри, черевики, спортивне взуття	Систематичне використання у діяльності установи підпадає під облік як необоротні активи.
Природні ресурси та інвентарна тара	Ресурси та тара, що використовуються протягом тривалого періоду	Включаються для повного обліку всіх необоротних активів.

Додаток Б

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського
обліку в державному секторі (НП) «Баланс фінансової
установи»

Установа Територія Організаційно-правова форма господарювання Орган державного управління Вид економічної діяльності Одиниця виміру: грн Періодичність: річна		Датчик, кілометр	КОДЖ		
	Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	за СДРПСУ	2024	01	01
	Шевченківський	за КАТОТТГ	02070884		
	Державна організація (установа, заклад)	за КОЕФГ	UA80000000001078669		
	Міністерство освіти і науки України	за КОДУ	425		
	Видат освіти	за КВЕД	11085		
			85.42		

БАЛАНС
на 01 січня 2024 року

Форма №1-дс

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Основні засоби:	1000	1078694328	2387151474
періодична вартість	1001	30712381522	32838437490
знос	1002	29633687194	29651288616
Інвестиційна нерухомість:	1010	-	-
періодична вартість	1011	-	-
знос	1012	-	-
Нематеріальні активи:	1020	62702	62702
періодична вартість	1021	62702	62702
накопичено амортизацій	1022	-	-
Нематеріальні капітальні інвестиції	1030	2523646	2165613
Долгострокові фінансові активи:	1040	-	-
періодична вартість	1041	-	-
накопичено амортизацій	1042	-	-
Засоби	1050	2191616	2665558
Виробництва	1060	-	-
Поточні біологічні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1083471792	2392044847
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	166917	133407
Долгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:	1110	-	-
цінні папери, крім акцій	1111	-	-
акції та інші форми участі в капіталі	1112	-	-
Повноцінна дебіторська заборгованість:			
за розрахунками з бюджетом	1120	-	-
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	894474	565656
за наданими кредитами	1130	-	-
за наданими авансами	1135	5273522	4863467

Продовження додатку Б

за розрахунками із соціального страхування	1140	-	-
за внутрішніми розрахунками	1145	-	-
інші поточні дебіторська заборгованість	1150	6076080	3101719
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-
<i>Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у:</i>			
національній валюті, у тому числі в:	1160	10728862	23725552
касі	1161	1809	1809
казначействі	1162	10727053	23723743
установих банків	1163	-	-
державі	1164	-	-
іноземній валюті	1165	1141202	3674461
<i>Кошти бюджетів та інших істотних осіб:</i>			
єдиному казначейському рахунку	1170	-	-
рахунки в установчих банках, у тому числі в:	1175	-	-
національній валюті	1176	-	-
іноземній валюті	1177	-	-
інші фінансові активи	1180	-	-
Усього за розділом II	1195	24281057	36064262
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	-	-
БАЛАНС	1300	1107752849	2428109109

ПАСИВ	Код радика	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ			
Власний капітал	1400	745059549	2071115517
Капітал у дооцінках	1410	1255943586	1255943586
Фінансовий результат	1420	-914517450	-923072401
Капітал у відрахуваннях	1430	-	-
Резерви	1440	-	-
Цільове фінансування	1450	2324528	2165613
Усього за розділом I	1495	1088810213	2402152315
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
<i>Довгостроковими зобов'язаннями:</i>			
за цінними паперами	1500	-	-
за кредитами	1510	166917	133407
інші довгострокові зобов'язання	1520	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1530	-	-
<i>Поточні зобов'язання:</i>			
за платежами до бюджету	1540	380536	412733
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1545	315054	-
за кредитами	1550	-	-
за одержаними авансами	1555	-	70000
за розрахунками з оплати праці	1560	94281	10188
за розрахунками із соціального страхування	1565	-	-
за внутрішніми розрахунками	1570	-	-
інші поточні зобов'язання, з них:	1575	119018	103039
за цінними паперами	1576	-	-
Усього за розділом II	1595	1075806	729367
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1600	-	-

Додаток В

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського
обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової
звітності»

Установа Територія Організаційно-правова форма господарювання Орган державного управління Вид економічної діяльності Одиниця виміру: грн Періодичність: річна	Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	за ЄДРПОУ	КОДП		
	Шевченківський	за КАТОПІГ	2025	01	01
			02070884		
	Державна організація (установа, заклад)	за КОПФГ	UA80000000001078669		
	Міністерство освіти і науки України	за КОДУ	425		
	Вища освіта	за КВЕД	11085		
			85.42		

БАЛАНС
на 01 січня 2025 року

Форма №1-дс			
АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ			
<i>Основні засоби:</i>	1000	2387151474	2383684167
<i>первісна вартість</i>	1001	32038437490	32040148083
<i>знос</i>	1002	29651286016	29656463916
<i>Інвестиційна нерухомість:</i>	1010	-	-
<i>первісна вартість</i>	1011	-	-
<i>знос</i>	1012	-	-
<i>Нематеріальні активи:</i>	1020	62202	62202
<i>первісна вартість</i>	1021	62202	62202
<i>накопичена амортизація</i>	1022	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1030	2165613	3933517
<i>Довгострокові біологічні активи:</i>	1040	-	-
<i>первісна вартість</i>	1041	-	-
<i>накопичена амортизація</i>	1042	-	-
Запаси	1050	2665558	2277843
Виробництво	1060	-	-
Поточні біологічні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2392044847	2389957729
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	133407	125336
<i>Довгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:</i>	1110	-	-
цінні папери, крім акцій	1111	-	-
акції та інші форми участі в капіталі	1112	-	-
<i>Поточна дебіторська заборгованість:</i>			
за розрахунками з бюджетом	1120	-	-
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	565656	770218
за наданими кредитами	1130	-	-
за виданими авансами	1135	4863467	4955297

Продовження додатку В

за розрахунками із соціального страхування	1140	-	-
за внутрішніми розрахунками	1145	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	3101719	2254119
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-
<i>Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у:</i>			
<i>національній валюті, у тому числі в:</i>	1160	23725552	48809759
касі	1161	1809	1809
казначействі	1162	23723743	48807950
установах банків	1163	-	-
дорозі	1164	-	-
іноземній валюті	1165	3674461	45654572
<i>Кошти бюджетів та інших клієнтів на:</i>			
єдиному казначейському рахунку	1170	-	-
<i>рахунках в установах банків, у тому числі в:</i>	1175	-	-
національній валюті	1176	-	-
іноземній валюті	1177	-	-
Інші фінансові активи	1180	-	-
Усього за розділом II	1195	36064262	102569301
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	-	19846
БАЛАНС	1300	2428109109	2492546876

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ			
Внесений капітал	1400	2071115517	2072826110
Капітал у дооцінках	1410	1255943586	1255943586
Фінансовий результат	1420	-927072401	-876736697
Капітал у підприємствах	1430	-	-
Резерви	1440	-	-
Цільове фінансування	1450	2165613	3933517
Усього за розділом I	1495	2402152315	2455966516
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
<i>Довгострокові зобов'язання:</i>			
за цінними паперами	1500	-	-
за кредитами	1510	133407	125336
інші довгострокові зобов'язання	1520	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1530	-	-
<i>Поточні зобов'язання:</i>			
за платежами до бюджету	1540	412733	597057
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1545	-	-
за кредитами	1550	-	-
за одержаними авансами	1555	70000	20000
за розрахунками з оплати праці	1560	10188	3262
за розрахунками із соціального страхування	1565	-	-
за внутрішніми розрахунками	1570	-	-
інші поточні зобов'язання, з них:	1575	103039	194379
за цінними паперами	1576	-	-
Усього за розділом II	1595	729367	940034
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1600	-	-

I. Основні засоби

Групи основних засобів	Код року	Залишок на початок року		Перецінка (доцінка +, уцінка -)		Вийшли та звітний рік		Надійшли за рік		Зменшення вартості основних засобів	Перехідна амортизація за звітний рік	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		Діагноз користувача	
		періодична (періодична) вартість	накопичена амортизація	періодична (періодична) вартість	накопичена амортизація	періодична (періодична) вартість	накопичена амортизація	періодична (періодична) вартість	накопичена амортизація			періодична (періодична) вартість	накопичена амортизація	періодична (періодична) вартість	накопичена амортизація	код	опис
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Інвестиційна нерухомість	010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Товарні запаси	020	248517547	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	248517547	-	-	-
Капітальні витрати на поліпшення земель	030	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Будівлі, споруди та передані пристрої	040	31709397479	29696108637	-	-	2	2	2969626	-	-	4973785	-	-	31709397479	29696108637	04	50
Машини та обладнання	050	28036570	16255854	-	-	164041	161259	2058866	-	-	1458733	2980	-	28036570	17553428	05	10
Транспортні засоби	060	1663922	1053787	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1663922	1053787	5	20
Інструменти, прилади, інвентар	070	4215125	3674528	-	-	63183	62478	-	-	-	5517	187	-	4215125	3674528	5	20
Тварини та біологічні дослідження	080	74289	36894	-	-	1020	993	-	-	-	2865	-	-	74289	36894	25	-
Інші основні засоби	090	445725	229152	-	-	19304	-	-	-	-	6237	-	-	445725	229152	09	10
Музейні фонди	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Бібліотечні фонди	110	30521810	16276630	-	-	984599	104599	160873	-	-	554256	-	-	30521810	16276630	-	-
Маломірні необоротні матеріальні активи	120	15158684	7233377	-	-	217718	217718	786085	-	-	614215	7295	22	15158684	762896	-	-
Білизня, постільні речі, одяг та взуття	130	946540	417497	-	-	62122	62122	-	-	-	31061	-	-	946540	386596	-	-
Інвентаря тар	140	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Необоротні матеріальні активи спеціального призначення	150	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Природні ресурси	160	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші необоротні матеріальні активи	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом	180	32038437490	29651286836	-	-	1591999	1568771	3292858	-	-	6746649	30462	22	32040348083	29656463916	-	-

З рядка 180 графі 7

вартість основних засобів, які вийшли внаслідок:

безоплатної передачі (внутрішньої передачі)

(181) _____ -

безоплатної передачі (крім внутрішньої передачі)

(182) _____ -

продажу

(183) _____ -

крадіжки, нестачі

(184) _____ -

списання як непридатні

(185) _____ 1591919

З рядка 180 графі 9

збільшення вартості основних засобів у результаті:

придбання

(186) _____ 1918096

Звіт подібності

Метадані

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU

Заголовок

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ РОЗПОРЯДНИКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЮ НЕРУХОМІСТЮ

Автор

Науковий керівник / Експерт

Левченко Данііла Юрійовича Коритник Лілія Петрівна, д.е.н., професор

підрозділ

кафедра податкового менеджменту та фінансового моніторингу імені Миколи Чумаченка

Обсяг знайдених подібностей

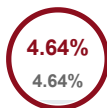
Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

КП 2

24389

Кількість слів

КЦ

194994

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		15
Інтервали		0
Мікропробіли		141
Білі знаки		1
Парафрази (SmartMarks)		64

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzheth-buxgalterskij-uchet-otchetnost-i-kaznachejskoe-obsluzhivanie-52-primechaniya-k-godovoj-finotchetnosti-forma-5-ds-proverka-sopostavimosti-pokazatelej	248 1.02 %
2	https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzheth-buxgalterskij-uchet-otchetnost-i-kaznachejskoe-obsluzhivanie-52-primechaniya-k-godovoj-finotchetnosti-forma-5-ds-proverka-sopostavimosti-pokazatelej	173 0.71 %
3	Облік, контроль та аналіз основних засобів суб"єктів державного сектору досх 1/27/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу)	128 0.52 %

4	Облік, контроль та аналіз основних засобів суб"єктів державного сектору досх 1/27/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу)	127 0.52 %
5	Облік, контроль та аналіз основних засобів суб"єктів державного сектору досх 1/27/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу)	107 0.44 %
6	https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzhet-buxgalterskij-uchet-otchetnost-i-kaznachejskoe-obsluzhivanie-52-primechaniya-k-godovoj-finotchetnosti-forma-5-ds-proverka-sopostavivosti-pokazatelej	84 0.34 %
7	Облік, контроль та аналіз основних засобів суб"єктів державного сектору досх 1/27/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу)	77 0.32 %
8	https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzhet-buxgalterskij-uchet-otchetnost-i-kaznachejskoe-obsluzhivanie-52-primechaniya-k-godovoj-finotchetnosti-forma-5-ds-proverka-sopostavivosti-pokazatelej	52 0.21 %
9	Облік, контроль та аналіз основних засобів суб"єктів державного сектору досх 1/27/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу)	44 0.18 %
10	https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzhet-buxgalterskij-uchet-otchetnost-i-kaznachejskoe-obsluzhivanie-52-primechaniya-k-godovoj-finotchetnosti-forma-5-ds-proverka-sopostavivosti-pokazatelej	35 0.14 %

з бази даних RefBooks (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з домашньої бази даних (3.46 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Облік, контроль та аналіз основних засобів суб"єктів державного сектору досх 1/27/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу)	687 (27) 2.82 %
2	Облік, аналіз та контроль фінансових результатів діяльності ТОВ «Сплендідскор Україна» 6/3/2025 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра податкового менеджменту та фінансового моніторингу імені Миколи Чумаченка)	38 (2) 0.16 %
3	ЗВІТНІСТЬ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ І ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В УПРАВЛІННІ 4/2/2018 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу)	24 (3) 0.10 %
4	Формування системи обліку основних засобів та аналіз ефективності їх використання 1/26/2023 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу)	17 (1) 0.07 %
5	Формування системи обліку основних засобів та аналіз ефективності їх використання 11/28/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу)	17 (3) 0.07 %

6	Фінансова та бюджетна звітність бюджетних установ.docx 1/27/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу)	14 (2) 0.06 %
7	Облік та аналіз результатів виконання кошторисів розпорядниками бюджетних коштів 12/10/2022 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра податкового менеджменту та фінансового моніторингу імені Миколи Чумаченка)	11 (1) 0.05 %
8	Класифікація, оцінка основних засобів, побудова системи їх обліку та аналізу ПП "АТУТ" 5/20/2020 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра обліку і оподаткування)	7 (1) 0.03 %
9	Облік, контроль та аналіз активів бюджетних установ 1/17/2018 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу)	7 (1) 0.03 %
10	Управління дебіторською заборгованістю 6/7/2025 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра корпоративних фінансів і контролінгу)	6 (1) 0.02 %
11	ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ НЕФІНАНСОВИХ АКТИВІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ 4/3/2018 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу)	5 (1) 0.02 %
12	ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ДОХОДІВ РОЗПОРЯДНИКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ 12/8/2021 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра податкового менеджменту та фінансового моніторингу імені Миколи Чумаченка)	5 (1) 0.02 %
13	Облікова політика розпорядників бюджетних коштів зміст та підходи до його формування 12/10/2024 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (кафедра податкового менеджменту та фінансового моніторингу імені Миколи Чумаченка)	5 (1) 0.02 %

з програми обміну базами даних (0.96 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
14	Облік і аналіз необоротних активів закладів вищої освіти 6/6/2025 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman Science (Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman Science)	41 (7) 0.17 %
15	2014_703050901_Humeniuk_Maryna_Volodymyrivna_21101 10/25/2024 National University "Lviv Politechnika" (National University Lviv Politechnika)	31 (2) 0.13 %
16	YFCNU/2018m/fpob/fpob_2018_115.pdf 10/28/2019 Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University(CNU) course papers (Deanery)	30 (5) 0.12 %
17	КРИЛОВА В.С КР 2025p.doc 3/2/2025 National University of Water and Environmental Engineering (National University of Water and Environmental Engineering)	18 (3) 0.07 %
18	Manora O.C..pdf 5/13/2024 Odessa National Economic University (Odessa National Economic University)	18 (2) 0.07 %

19	071-Турченко_Наталія_Вячеславівна-2025 11/25/2025 Donetsk National University named after V. Stus (Vasyl Stus DonNU)	14 (2) 0.06 %
20	071-Кушніта_Тетяна_Валеріївна-2018 6/5/2024 Donetsk National University named after V. Stus (Donetsk National University named after V. Stus)	14 (2) 0.06 %
21	Беженар (2).doc 9/20/2021 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	13 (2) 0.05 %
22	Лебідь_магістерська_MOA-2.docx 12/9/2024 The National University of Ostroh Academy (OA)	11 (2) 0.05 %
23	YFCNU/2018m/fpob/fpob_2018_076.pdf 10/28/2019 Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University(CNU) course papers (Deanery)	10 (2) 0.04 %
24	YFCNU/2018m/fpob/fpob_2018_114.pdf 10/28/2019 Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University(CNU) course papers (Deanery)	7 (1) 0.03 %
25	Облік та внутрішній контроль основних засобів в організації державного сектору 11/25/2023 National University "Zaporizhzhia Polytechnic" (Кафедра "Облік та фінанси")	6 (1) 0.02 %
26	Облік амортизації (зносу) основних засобів 11/18/2024 State Tax University (Кафедра обліку та консалтингу)	6 (1) 0.02 %
27	Кавацюк -Сас.docx 12/4/2023 Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (VSPNU) (VSCNU)	5 (1) 0.02 %
28	2018_ОПАГ_23_Салагай_Марта_Степанівна.docx 12/7/2018 National University "Lviv Politechnika" (NULP2)	5 (1) 0.02 %
29	МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ МАЙНОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ 10/26/2018 Poltava State Agrarian Academy (PSAA) (Факультет обліку та фінансів)	5 (1) 0.02 %
з Інтернету (6.54 %)		
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
30	https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzhet-buxgalterskij-uchet-otchetnost-i-kaznachejskoe-obsluzhivanie-52-primechaniya-k-godovoj-finotchetnosti-forma-5-ds-proverka-sopostavimosti-pokazatelej	645 (9) 2.64 %
31	https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/576/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9E%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA_%D1%96_%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C.pdf	193 (21) 0.79 %
32	https://budget.uteka.ua/ua/publication/education-39-publikacij-obrazovanie-326-priobretenie-i-sozdanie-osnovnyx-sredstv	136 (12) 0.56 %
33	https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzhet-buxgalterskij-uchet-otchetnost-i-kaznachejskoe-obsluzhivanie-52-bibliotechnye-fondy-izuchaem-poryadok-ucheta	62 (6) 0.25 %
34	https://buhgalter.com.ua/articles/shpargalki/finzvitnisi/	51 (6) 0.21 %

35	https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=114163	46 (3) 0.19 %
36	https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-karantyn-122-obrazovatelnoe-zavedenie-na-karantine-cho-delat-s-produktami-pitaniya	45 (3) 0.18 %
37	https://smr.gov.ua/images/documents/Rozporiadgennia/2021/03/dod-1-2.doc	36 (3) 0.15 %
38	https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/acc95376-41a0-4ded-96bc-9c2393109efb/content	33 (2) 0.14 %
39	https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/cc455a4a-fa30-420b-bfb6-55dc231cc09f/download	32 (5) 0.13 %
40	https://i.factor.ua/ukr/journals/bb/2017/april/issue-13/article-26469.html	31 (5) 0.13 %
41	http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/9/107.pdf	29 (3) 0.12 %
42	https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-shkola-bughaltera-rozporyaditela-byudzhethnih-sredstv-66-mnma-v-voprosax-i-otvetax	27 (3) 0.11 %
43	http://www.vtei.com.ua/doc/doc/25_03_2020zb2.pdf	24 (3) 0.10 %
44	https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/714716	19 (2) 0.08 %
45	http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/29293/1/%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%97%D0%B1%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82%202019.pdf	19 (3) 0.08 %
46	https://budget.uteka.ua/ua/publication/education-39-publikacii-obrazovanie-326-uchet-bibliotechnyx-fondov	19 (2) 0.08 %
47	https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/014f94f9-c8fb-4439-a0ac-681f65f6ce6d/content	17 (3) 0.07 %
48	https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/buhgalterskiy-oblik/	15 (2) 0.06 %
49	http://doc-salut.com.ua/files/user/doc/1195_audit.doc	14 (1) 0.06 %
50	https://telegra.ph/Osoblivost%D1%96-normativno-pravovogo-zabezpechennya-obl%D1%96ku-osnovnih-zasob%D1%96v-u-derzhavnomu-sektor%D1%96-Ukraini---Buhgalterskij-uchet-i-au-09-29	12 (1) 0.05 %
51	https://www.dsns.gov.ua/files/2021/3/19/301ce266-b5f4-4844-b8cc-07652d7a41f2.pdf	11 (1) 0.05 %
52	https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/1a9e06ee-414e-47df-971f-745d5fd0a487/download	11 (1) 0.05 %
53	https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=450&num=2	11 (1) 0.05 %
54	https://gazeta.vobu.ua/archives/8993	11 (1) 0.05 %
55	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/2756/1/%D0%9B%D1%83%D0%BA%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%D0%9F.%D0%90_.pdf	11 (2) 0.05 %
56	http://sg.vn.ua/news/skladannya-richnoyi-finansovoyi-zvitnosti-za-2024-rik-sklad-ta-poryadok-rozkrytitya-informatsiyi-rozporyadnykamy-byudzhethnyh-koshtiv-roz-yasnennya/	9 (1) 0.04 %
57	https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/9906/126452	9 (1) 0.04 %
58	https://admin.uteka.ua/attachments/9665	6 (1) 0.02 %
59	https://mof.gov.ua/storage/files/05e19359439a44c4f592742bd930285a.pdf	5 (1) 0.02 %
60	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/268/1/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%202010%20-%206.pdf	5 (1) 0.02 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)